

A NOSA TERRA

ANO XIX • 8 DE FEBREIRO • 1996

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Nº 712 • 200 PTA

**O PSdeG-PSOE
acus a falta dun
proxecto galego
que una ao partido**

Ainda que non existe unha relación directa, a marcha de António Carro e Nona Inés Vilariño, a baixa de Santos Ouso, a dimisión de Roberto Alvarez, os confrontamentos en Vigo, Ourense, Lugo, Ferrol e A Mariña e os ataques directos de Xerardo Estévez a un mes das eleccións, deseñan un panorama sombrío para o PSdeG-PSOE, no que unha boa parte dos militantes non saben cal será o camiño a seguir polo partido. (Páx. 8)

Xusto Beramendi:

'A actual crise pode dar unha oportunidade a Galiza, como a do 98 lla deu a Cataluña'

Desde as suas investigacións sobre Risco até a recente síntese *O nacionalismo Galego* (Edicións A Nosa Terra), pasando pola organización do congreso *Os nacionalismos en Europa* ou a sua tese doutoral na que estuda a evolución ideolóxica desde os ilustrados até Castelao, que saíra publicada en breve, o cerne dos seus traballos foi sempre o estudo do nacionalismo galego ao que, por iso, se confesa vencellado xa de vello. (Páx. 16 e 17)

**As asociacións
culturais rexurden
para contrapesar o
oficialismo**

A cultura de base é o que move ás asociacións culturais do país. Queren actividades culturais feitas desde e para a xente e afrontan unha nova etapa desde que os concellos convertérónse en importantes xestores culturais. (Páx. 21)

¿QUE ME QUERES, AMOR?

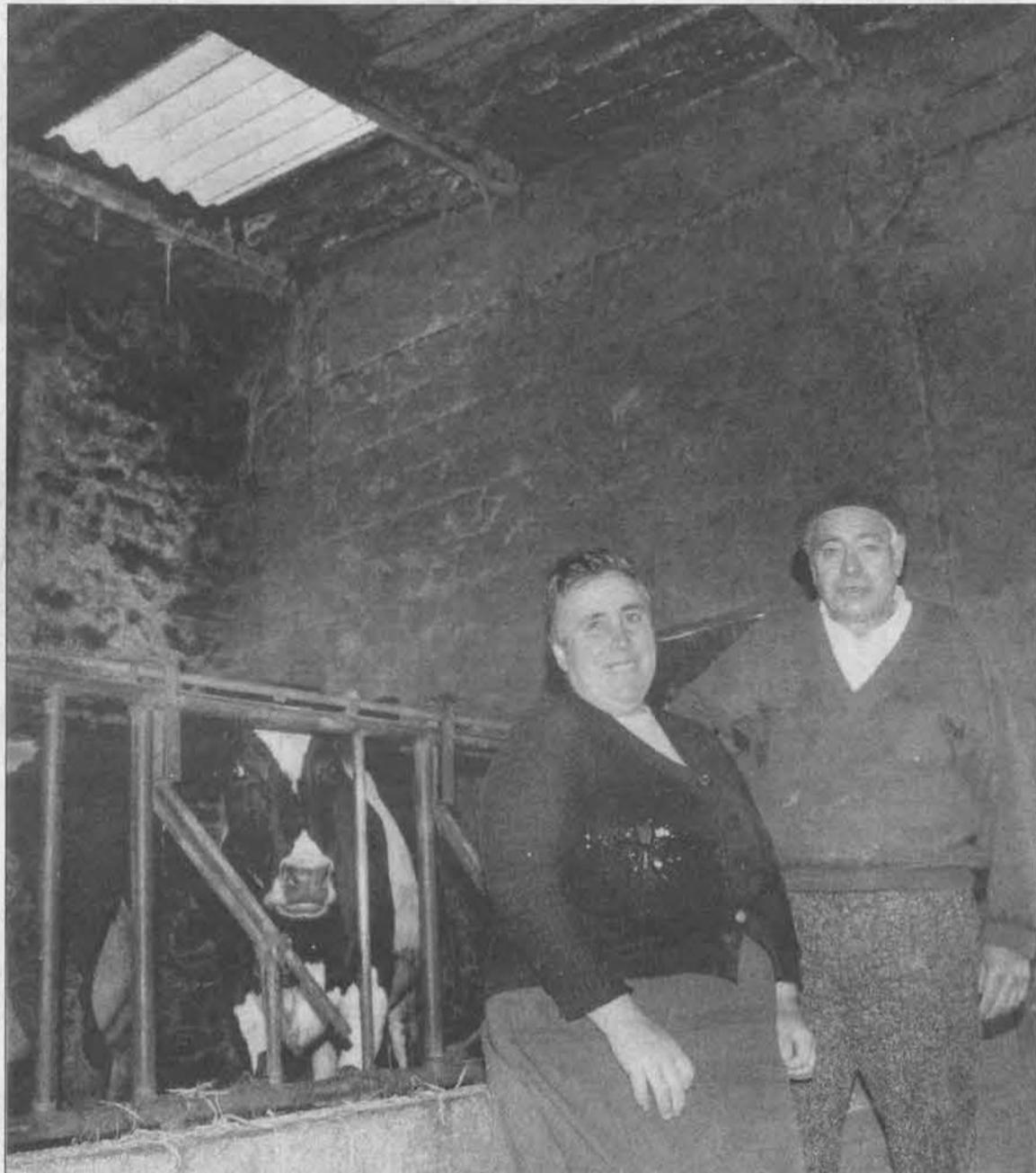
Manuel Rivas

Premio Torrente Ballester 1995. Un libro de cristal escrito por unha das voces más orixinais e poderosas da narrativa galega de hoxe.

As Administracións contra os gadeiros que queren ampliar a explotación

A Xunta fomenta a compra-venda de cota láctea e o Estado anula a operación

As explotacións leiteiras enfréntanse a un constante cambio de política agraria por parte das Administracións galega e estatal, iso provoca unha indefensión que, sumada aos erros administrativos, trae como consecuencia que aqueles que se queren modernizar arrisquen o futuro e quedan sen cota láctea

A. IGLESIAS

Fenosa quer establecer unha sub-estación nunha parcela calificada como zona verde no centro de Vigo. O reparto do sub-ministro urbano por árees permitirá a Fenosa prescindir da estación de O Troncal, que a empresa eléctrica quer liquidar como solar edificável. No intento de ocupación destes 600 metros cadrados, Fenosa ten a oposición de todo o vecindario do Castro e das monxes do colégio dos Salesianos que está a rente da construcción ilegal. Os veciños coidan que a alcalde Pérez (PP) pode prevaricar ao favorecer a Fenosa cuns terreos que foran declarados de uso público.♦

**Os dirixentes do PP
e PSOE descoñecen
ainda o programa
que os seus partidos
teñen para Galiza**

A pesar do clima de precampaña electoral na Galiza ainda se descoñecen os programas do PP e do PSOE. Nas suas sedes de Santiago seguén agardando que Madrid remita os documentos xa ultimados que levan días sendo motivo de debate na capital do Estado, sen que nengún dos seus dirixentes galegos se anime ainda a comentar as propostas que van facer ao eleitorado galego. (Páx. 7)

Resultado da ambigüidade de Agricultura é a perda de cota láctea

As explotacións leiteiras indefensas diante dos vaivéns da política agraria

H. VIXANDE

A Consellaria de Agricultura fomentou a compra-venda de cota láctea por parte dos explotacións gadeiras que querían aumentar a sua producción e posteriormente o Ministerio anulou ese cupo adquirido. O resultado deixou indefensos aos gadeiros, que non se atreven a modernizar as suas explotacións por temor a que, despois de calquer esforzo de investimento, novas medidas da administración provoquen más problemas ao sector.

"A iniciativa da Xunta merquiá cota láctea á miña tía pola e despois chegou o Ministerio dicíndome que a operación non valía e que o meu canon ia para a reserva nacional", quen así fala é Dores Iglesias Ares, gadeira da parroquia compostelá de Carballeda, que quedou sen o cupo que adquiriu a unha familiar porque a Xunta estivo a promocionar unhas transferencias de cota que despois o Ministerio invalidou. "Alugara a cota dous anos antes - explica-, pero a lei impide alugar cupo á mesma persoa durante dous anos seguidos, de modo que, despois de telo feito en 1993 por indicación da Xunta e de Nestlé, que é quen me recolle o leite, deixei de facelo no 94 e, a metade do ano 95, merquié ese cupo. Agora chegou o Ministerio dicíndome que non houbo tal e que esa cota vai para a reserva nacional e que en todo caso podo solicitar unha ampliación do canon, que me darán ou non".

Co aluguer dessa cota e de duas máis, Dores conquerió chegar a unha produción de 75.000 quilogramos, que se adxusta máis a capacidade que ten a sua explotación. O aluguer de cupos é o único sistema para equilibrar as diferencias entre a asignación de límite de leite e a produtividade real da explotación. Pero a prohibición de alugar cota máis de un ano seguido, impide que as gaderías teñan unha continuidade na producción. A consecuencia é que o leite alugado remate sempre na reserva nacional e que a explotación excedentaria teña que pedir máis cota a esa reserva nacional, pero ese novo cupo nunca completa a cantidade que se podía producir mediante aluguer. A nivel global, o resultado é unha reducción da capacidade produtiva.

A política do Ministerio e da Consellaria de Agricultura provoca unha sensación de indefensión nos produtores de leite que trae como consecuencia que non haxa apostas pola modernización das explotacións. "Non sabemos que é o que está ben e que é o que está mal. Parece que o que queren é que non nos

modernicemos -di Dores-, eu xa non me atrevo a montar unha sáa de ordeño por non meterme un empréstito que signifique empêñarme e que todo remate no embargo da miña casa".

Problemas de papeleo

Dores Iglesias ten unha explotación de vinte vacas e unha cota de 34.600 quilos, "tres veces menos do que necesitaba". Ela xa foi vítima, en 1985, da perda da documentación relativa á sua explotación por parte do Senpa. Daquela a transferencia da explotación do seu sogro a ela, abondou para criarle un problema de papeleo que ainda coeza. Os documentos de transferencia do su sogro, Manuel Otero Cabanas, foron trasladados e ela quedou sen cota. "Sorte que tiña menos de 40

anos e me asignaron unha produción de 34.600 quilos, ainda que como nova agricultora, sen reconhecer que a miña familia levava anos producindo leite", explica. A resultas da perda dessa documentación, a sua cota na actualidade é menor do que lle correspondería. A Administración conta os erros por milieiros e os gadeiros ven reducida a sua capacidade produtiva a cada paso.

Pero as veces hai algo más que erros por parte da Administración. A política de impulsar o abandono de explotacións concretase mediante o fomento da confusión e a penalización de erros que comete a propia Administración. A campaña de promoción do mercado de cotas leiteiras da Consellaria de Agricultura e das Axencias de Extensión Agraria provocou que un número relativamente alto de gadeiros solicitaran transferencia de cupo, que mercaron por un valor de entre 35 e 45 pesetas o quilogramo. Á volta de poucos meses a operación serviu para que o Ministerio anulara esa cota, con iso conqueria a eliminación de produtores, que se desfiançan do seu canon, e a anulación do que adquiriron gadeiros que querían incrementar a sua producción. O feito de pasar esa cota á reserva nacional tamén significa que o reparto da mesma será decidido polo Ministerio.

'Non din que está ben e que está mal, teño que montar unha sáa de ordeño pero así non podo arriscarme'

Dores Iglesias Ares quedou sen cota que mercara recentemente, pero, anos atrás, xa tivera problemas cando o seu sogro, Manuel Otero Cabanas, lle transferira a explotación.

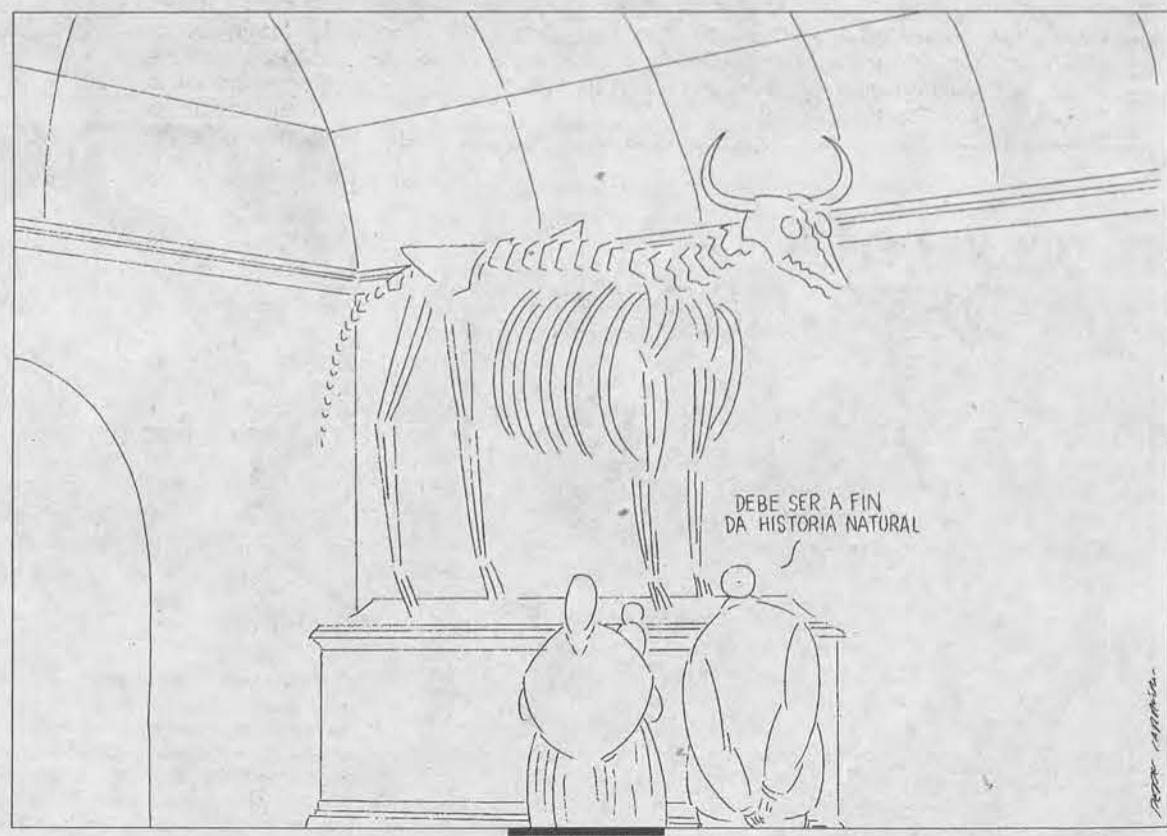
A. IGLESIAS

Puntualizacións da Xunta

Segundo puntualizou a Consellaria de Agricultura, "había un acordo tácito entre as Comunidades Autónomas e o Ministerio de Agricultura de seguir

con ese procedimento [de fomentar a transferencia de cotas] até que se regularizara esa situación, sobretodo no tema administrativo, tal como unha pontual información ao gadeiro da non validez da sua cota".

Segundo a Xunta, "o Ministerio, sen prévio aviso e sen informar ás Comunidades Autónomas rompeu este acordo e tampoco comunicou aos gadeiros a situación de non validez da sua cota".

PEPE CARREIRO

Unha estimación da Consellaria sitúa nun seis por cen as solicitudes de transferéncia de cota afectadas polo "incumprimento" do Ministerio. A Xunta, mália considerar que foi o Estado o culpábel da situación, unicamente se limitou a asinar un documento conxunto das Comunidades afectadas (as da Cornisa Cantábrica), enviado ao Secretario Xeral de Promocións e Mercados Agrarios o 31 de Xaneiro.

O SLG exixe responsabilidades

O Sindicato Labrego Galego acusou á Xunta de ter "unha enorme responsabilidade nesta situación por fomentar o mercado en si, por facilitar contactos con persoas que vendían e mesmo cubrindo papeis de compra-venda sen asegurarse se a cota que se vendía estaba vixente ou non". O SLG exixiu de Agricultura asumir "as responsabilidades que ten neste asunto e resarcir económicamente a todas aquellas persoas quen tendo mercado cota se atopen agora na situación de que esa cota non existe".

Na política de consolidación da cota participan con maior celo empresas alleas como Nestlé.

"A min Nestlé foi quen me dixo de alugar a cota e cando superas a tua cota ou pagas a multa ou non recollen o leite -explica Dores Iglesias-, e a supertaxa é de 60 pesetas por litro, cando o litro pagano a 41".

A Xosé Castro Ruanova, da parroquia de Campo, no concello de Trazo, os erros da Administración costáronlle que toda a sua cota fose a parar á reserva nacional. En 1993, unha transferéncia da explotación á sua muller, María do Carme Boquete, significou que o Ministerio entendera que en 1994 e 1995 non produciu leite e, por tanto, perdeu o seu cupo. Os papeis, xestionados por Extensión Agraria, andan perdidos porque pediu o cambio de explotación e o aumento de cota ao mesmo tempo, pero Extensión Agraria só traxitou a documentación relacionada co aumento do cupo de producción. Nese momento María do Carme pasou a ser ela a vendedora do leite, o que significaba que Xosé Castro non producia. Como Castro deixou de producir e a sua dona non tiña recoñecemento oficial, a sua cota pasou á reserva estatal. "Eu penso pedir responsabilidades e se é preciso recorrer ao

'En Extensión Agraria perderon os meus papeis e quedei sen cota'

Xosé Castro Ruanova transferíulle a explotación á sua dona, María do Carme Boquete, pero os papeis perdérónse e quedaron sen cota de producción de leite.

A. IGLESIAS

xulgado -di Xosé Castro-, algúen ten que pagar por isto". Xosé Castro xa foi vítima da non tramitación dunha subvención para limpar o monte, que corria a cargo da Axencia de Extensión Agraria.

"Nós tiñamos direito a máis cota porque a nosa puntuación era moi alta, quince puntos, e

xa van catro veces que mando papeis xustificando a nosa situación para conquerir que aumenten a cota e que non me anulen a que xa tiña, pero din que falta por xustificar a transferéncia de explotación que fixen á miña muller por mor dunha enfermidade".

Con 19 vacas e 29.400 quilos

de cota, Xosé Castro e María do Carme Boquete teñen unha explotación cunha capacidade produtiva que superaba con moito o cupo que tiñan asignado. A sua situación significaba un atranco real para a continuidade da explotación, pero agora sumouse un erro administrativo que de feito déixaos fora do mercado.♦

Axéncias de Extensión Agraria, sen cartos e con prácticas caciquis

A situación do Servizo de Extensión Agraria arrastra un defecto de planificación e unha falta de presupuesto que dificulta a consolidación das explotacións gadeiras por non poder satisfacer demandas de información, denunciou a CIG. A maiores, algunas axéncias comarcas son un foco de caciquismo.

Os funcionarios do Servizo de Extensión Agraria denunciaron que non dipoñen de combustible para desprazamentos ás explotacións familiares, de modo que non poden dar as oportunas certificacións para percibir as axudas financeiras necesarias para a modernización das explotacións.

Hai outras carências, como a non recepción do Diario Oficial da Galiza, que impede que as axéncias podan dar información ao día das disposicións administrativas que afectan aos agricultores. Tampouco contan con franquicias e selos de correos, co que non cabe a utilización dese medio de comunicación nas relacións desa administración cos administrados.

A ausencia de funcionarios do corpo facultativo con capacidade para o asesoramento técnico e económico é outra das elas que remata por afectar indirecta e negativamente ás explotacións agropecuarias.

A Xunta saiu ao paso destas

informacións asegurando que "é absolutamente falso que as axéncias non dipoñan dos medios necesarios para desenvolver o seu labor" e situou na mellora do control do gasto dos recursos públicos o establecemento de límites "tanto no que respecta á utilización de combustible para os veículos, como no franqueo de correos, facturación telefónica, ou utilización de material diverso", pero matizou que "en todo caso as cifras máximas teñen un carácter referencial, e poden ser superadas polas axéncias xustificando a necesidade de gastos extraordinarios".

A GIC denuncia falta de medios e de persoal capacitado para prestar asesoramiento técnico

Martino, que tamén ocupa o posto de Delegado Comarcal de Extensión Agraria e que realiza tramitacións de documentacións nas que os afiliados do PP nunca saen mal parados. Un exemplo foi a perda de papeis sofrida por Xosé Castro Ruanova, que impediu que aíatrás conquerira unha axuda de 24.000 pesos para a limpeza do monte. Outros veciños padeceron a mesma sorte, pero no entorno do PP non houbo traspapelamento nengun.

Todo iso fai da Administración un instrumento ineficaz para resolver os problemas do agro e facilitar a sua modernización.♦

A pexa das cotas

A imposición das cotas lácteas significou o establecemento dunha restrición na producción nun país, como Galiza, cuxo mercado natural non estaba abastecido totalmente. A utilidade da fixación de cupos era facilitar a entrada do leite dos estados europeos excedentarios e a imposición de trabas que impiden a necesaria modernización do sector lácteo galego.

Tan pronto foron estipuladas as cotas, o Sindicato Labrego Galego fixo unha chamada á desobediencia e a reclamar o direito a producir. O sindicalismo nacionalista dirixíase aos gadeiros para que continuaran a vender leite ainda superando o límite de producción imposto. Isto quebrou a estratexia estatal e europea de ir acotando o mercado galego e substituindo o leite daqui por outra de fóra. Neste sentido, a mobilización e a desobediencia e a obstinación por continuar producindo foron a salvación do sector.

Un elemento más entraba a formar parte da táctica de afogamento do aparello produtivo leiteiro. O clima de amedrantamento aos produtores mediante a imposición de elevadas multas por superar a cota cumpría unha triple función: por unha banda conqueria que moitos deles desistiran e pecharan a explotación, por outra que ningún tivera azóis para embarcarse nunha empresa modernizadora e pola outra que non houbera mecanismos financeiros nin técnicos que permitiran unha modernización necesaria. Quen ia fier dunha explotación sobre a que pendía unha restrición tan estricta?

A Administración galega tamén exerce unha influencia perversa sobre o sector. A máa xestión, a deficiente información e a cooperación cos planos da Unión Europea e o Estado español deixan aos gadeiros desasistidos, de modo que son eles quen teñen que afrontar sós a modernización das suas explotacións.

Todo iso é así, pero mália a contundéncia co que as autoridades actuaron, o sector hoxe sae adiante. Non serve dizer que a adversidade serviu de acicate para afrontar unha modernización, senón que só cabe perguntarse onde estaría a industria láctea galega se nestes anos non houbera de resistir semellante roncel de atracos. Moi lonxe. O camiño do saneamento, da concentración, da profesionalización da producción láctea xa comezara cando a UE mandou limitar a expansión dun sector fundamental para este país.

Pola contra, algunas garantías que proclamaba a UE e que demandaban os sindicatos agrarios, como a garantía de pagamento ou a seguridade na recollida, ainda están por acabar.♦

PESCA DE BAIXURA

O cerco quer parar dous meses para mellorar os caladoiros pero a Administración non axuda.

A. IGLESIAS

A Administración di que non dispón de recursos para realizarlo

A frota de cerco quer repetir o descanso biolóxico en Febreiro e Marzo

Un ano máis a comisión seitorial do Cerco propón un descanso para os meses de Febreiro e Marzo, pero a Administración di que non dispón de recursos para realizarlo. A negativa da Administración causa extrañeza a todos os interesados no seitor, despois do acordo pleno nas conversas con representantes sindicais,

■ SEVERINO XESTOSO

Nas negociacións resolveuse que a parte principal das subvencións do paro biolóxico deberían ser para os mariñeiros en paro, cunha fracción menor para atender o mantemento dos barcos, que mesmo podería estipularse á baixa. Para evitar o desabastecemento do mercado, que sucedera en paros anteriores, dividiríase o litoral en duas áreas a partir de Fisterra, con calendarios de amarre correlativos. Nunha frota sen grandes problemas internos, ainda que con pequenos roces, a determinación da frota á que correspondería a prelación no paro non foi obxecto de discusión.

Pero a contestación das conseillarias de Pesca e Traballo foron negativas. De pouco valean os dados sobre as condicións biolóxicas da sardiña nesta época e o escaso interese da demanda tanto en fresco como na conserva. A Administración aduce unha situación económica precaria, unida a certa interpretación das recomendacións comunitárias sobre paros biolóxicos.

A prol dos descansos

No cerco lembran o embarrancamento do Aegean Sea, que apartou a mariñeiros e mariscadores daquela costa. No tempo do accidente, anunciaron unhas cantidades para o obrigado descanso biolóxico, pero tres anos despois nada se sabe da proposta. Asesores da Consellaría de Pesca que sempre foron partidários de establecer descansos no seitor, esquecen unha causa pola que tanto loitaran. Na Orde de 30 de Decembro do 91, que establecia o paro do 92, di entre outras cousas que "unha das formas de mellorar o estado das

celebradas en Outubro pasado, de que o paro biolóxico beneficiase por igual a armadores e tripulantes. Os traballadores do cerco consideran que a medida pode cambiar un escuro panorama seitorial agravado polos temporais, as especies fóra de época, a falla de demanda e a condición de andar á parte no seu salário.

reservas de especies peláxicas, é o establecemento dunha parada biolóxica que durante un período de tempo determinado evite a captura destas especies e permita a recuperación das poboacións. O período máis indicado para realizar a paralización sitúase, segundo os informes científicos existentes, dentro do primeiro trimestre do ano".

Dentro do seitor do cerco admiten que non existen grandes problemas dentro do seitor, agás do referido descanso biolóxico. Ainda que os portos onde se permiten as descargas das especies capturadas por este mé-

todo son moitas, hai diferenzas na forma de valorar os métodos de pesaxe. Poden as caixas, ás que se da un peso fixo, representar a actividade do seitor, ou é preciso que todo o pescado pase por balanza? Pero estas diatribas non chegan a confrontar aos portos do litoral.

A hora de facer repaso da problemática da frota do cerco, que é a de meirande importancia social na Galiza, compre citar a parte positiva, representada na Orde de 2 de Xuño do 93, pola que se establecen medidas de apoio ás organizacións de produtores pesqueiros para a comercialización da sardiña. A orde determina que poden beneficiarse das pri-

Quen é quen na pesca de cerco

Porto base	Barcos	Tonelaxe méio	Potencia meia
Cambados	53	17,80	172
Portosín	23	34,66	239
Malpica	27	26,43	189
Sada	22	26,90	187
Vigo	18	25,10	237
Portonovo	16	29,60	223
Carreira-Aguíño	9	40,61	298
Redondela	19	11,45	121
Foz	8	49,12	276
Ribeira	8	44,07	319

Fonte: elaboración a partires dos datos xerais do Censo de 16 de Xuño do 95.

Límites de captura diárias do 95, iguais ás do proxecto do 96

Sardiña	7.000
(Sardina Pilchardus)	
Parrocha	3.000
(Sardina de 11-15 cm.)	
Xarda	10.000
(Scomber scombrus)	
Rincha	6.000
(Xarda de 20-23 cm.)	
Xurel	4.000
(Trachurus trachurus)	
Bocareu	10.000
(Engraulis encrasicholus)	
Bocareu pequeno	2.000
(de máis de 60 pezas quiló e máis de 12 cm.)	
Mestura	10.000
(cando a especie máis abundante non supere o 80% das capturas)	

mas de aprazamento os produtos que reunan as condicións seguintes: Os que foron aportados por produtores asociados á organización de produtores; os que se clasifiquen nas categorías de frescura Extra ou A; os que se destinan a conxelación e os que sexan almacenados durante un período mínimo de 30 días, sabendo que este requisito deberá cumplirse polo menos no 80 por cento da cantidad de producto que pretende beneficiarse.

Se esta Orde representou unha axuda para o cerco, outra, de 2 de Novembro do 95, non o foi tanto. É esta a que regula a concesión de axudas para o amarre temporal de buques pesqueiros con porto base no país, pero nela esquécese a frota de cerco. Con todo, na declaración de intencións recomendábase continuar na liña de protección de recursos iniciada cos amarres temporais.

Duas actuacións aparecen pendentes despois de rematar Xaneiro. A primeira é o tratado fronteiriço que deberá estar negociado o pasado mes de Decembro entre a Administración central e Portugal. As últimas noticias sinalan que non se dará negociado até Marzo. O cerco quer facer dentro deste tratado unha modificación que pode beneficiar a pescadores dos dous países. Na Asociación Provincial de Armadores de Buques de Cerco de Pontevedra, coidan que deberían aumentar as millas a cada beira do Miño (agora son 10) e ultimar un acordo que fose tamén de interese para o país veciño.

Doutra parte, está en período de alegacións o proxecto da Xunta para o regulamento da pesca con arte de cerco. No son de esperar moitas obxecions se temos en conta que o texto é idéntico ao que aparecerá no DOG o 28 de Abril do 95. Duas pequenas correccións son as que admiten a cesión de excedentes a outras embarcacións na mar, fora do porto e nos libros de control onde se sinala que as capturas peláxicas deberán ser dilixenciadas nas delegacións da Consellaría de pesca, anualmente ou no comezo de cada campaña. Cativos cambios para un seitor que ainda espera a confirmación oficial da reducción de talla mínima para o xurel, de 15 a 12 centímetros.♦

A negativa da Administración causa extrañeza a todos os interesados no seitor, despois do acordo pleno nas conversas con representantes sindicais, celebradas en Outubro pasado.

SANIDADE

Os usuarios móstranse satisfeitos coa medida

O traslado a Compostela dos asegurados do Deza causa malestar no PP de Pontevedra

■ A.E

Desde o 1 de Febreiro, 50.000 asegurados da comarca do Deza non terán que desprazarse a Pontevedra para as consultas médicas, senón que o farán a Compostela. A medida causou ledicia na comarca e enorme malestar no PP de Pontevedra aducindo perxúicios económicos.

Desde a Cámara de Comercio, o sindicato Médico Profesional de Pontevedra e desde sectores do PP capitalinos, califícase a medida como "política", rexeitando as razóns xeográficas para que a comarca do Deza pase a depender sanitariamente de Compostela. Pero as distancias, o doble a Pontevedra, as comunicacións, tres veces máis tempo á capital provincial e mesmo as relacións familiares, xogan a favor da inclusión do Deza na área compostelana. Tanto é así que, como afirman diversos facultativos da zona "xa agora moita xente buscábase a vida para non ir a Pontevedra, ingresando por urxencias en Santiago".

Desde a capital do Teucro as forzas conservadoras pensan que esta é "unha coitelada máis á capital". Aos intentos segregacionistas de Vigo ou comarcrais como os do Morrazo, úneselle agora o que a Cámara de Comércio califica como "enorme perxúicio económico", considerando que as xentes que viñan ao médico a Pontevedra realizaban tamén compras no comercio local.

Tamén certos médicos se sinten perxudicados, non só pola redución de cincuenta mil cartillas, senón porque moitas persoas que se desprazaban para consultarse por seguros, acababan logo na medicina privada.

Os hospitais privados

Os hospitais privados son os que máis van sentir este cambio de zona dos asegurados do Deza. Nos últimos tempos, segundo denunciaron CCOO e CIG, viñanse desviando numerosos pacientes dos hospitais públicos cara os privados sen razón aparente.

Comisións Obreras denunciou publicamente en varias ocasións como o Sanatorio Domínguez é un dos maiores beneficiarios deste desvio, sobre todo desde o Hospital Provincial, dependente da Deputación e recentemente trasvasado ao SERGAS. Dase a circunstancia de que o proprietario deste sanatorio, segundo denunciou CCOO, non é outro que Miguel Domínguez, vicepresidente da Deputación. Fillo

dunha dinastía médica con moita reigame en Pontevedra, Domínguez foi fichado por Xosé Cuiña nas últimas eleccións municipais.

Agora, nos mentideiros políticos pontevedreses, afirmase que o que está detrás dos cambios é unha manobra de Romai Beccaria para situar a Xosé Cuiña nunha posición moi com- medida e descontento. O certo é que as remodelacións e ampliacións hospitalarias realizadas nos últimos meses en Pontevedra non facian prever este trasbase de cincuenta mil cartillas a Compostela.♦

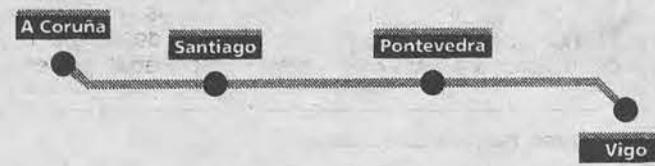
IGLESIAS

Aquí chega a forma más rápida e cómoda de moverse por Galicia. Un medio de transporte moderno que, por moi pouco diñeiro, te

acha cada dia à universidade, aos teus amigos ou aos principais centros da cultura e o lecer da tua comunidade. Con Rexionais Galicia

chega o trem que estavas aguardando. Informa-te sobre os preços especiais para estudantes e os diferentes descontos. Este é o teu trem.

DE PUNTA A PUNTA, EN DÚAS HORAS, 26 VECES AO DÍA.

O Supremo respostou ao recurso dos membros do EGPGC

O Tribunal Supremo dictou sentenza en resposta a un recurso de casación interposto por presos independentistas a raíz da condeza da Audiencia Nacional, en 1994. Ainda que esta nova sentenza reconoce que se infrinxiron algúns preceptos nos rexistros levados a cabo en Portugal e Lleida, cando se efectuaron as detencións, segue condeando aos presos, cunha rebaixa da pena nun caso. Manuel Chao Dobarro ten a maior condeza, acada os catro anos e xa leva máis de catro en prisión. Alexandra de Queiroz suma máis de dez anos de condeza. Isabel Cavarcos foi condeada a seis anos e Oliva Rodríguez, a catro. Os avogados atopan varios errores nesta sentenza xa que, entre outros aspectos, dá por morta a Carme Viso e non dicta condeza a nome de Inácio Martínez Orero, polo que semella que continua con validez a da Audiencia Nacional.

Por outra parte, está convocada para o Sábado 18 ás doce e media unha concentración diante do cárcere da Coruña para reclamar o translado a Galiza dos presos e presas independentistas. Duarte Abad Loxo, na cadea de Teruel e Xabier Filgueira, na de Jaén, están a levar a cabo en turnos rotatórios unha folga de fame contra a dispersión.♦

Os sindicatos proponen a Citroën rematar coas horas extras

Ccoo, UGT e Cig veñen de redactar o anteproyecto de convénio colectivo para a factoría de automóveis Citroën, de Vigo. Nel, recollen as súa propostas, nas que destaca o control da contratación temporal, da subcontratación a empresas auxiliares e o remate das horas extras, converténdolas en traballo. Hai uns meses, a Cig denunciaba públicamente o abuso que se cometía dentro da fábrica coas horas extras, concretándose no caso de dous traballadores que, perante as xornadas de paro técnico, estiveran traballando case corenta e oito horas seguidas, con pequenos recesos. Por enésima vez, solicitan os tres sindicatos que se recoñecan os vintecinco anos de antigüedad na fábrica cun salário íntegro ingresado en nómina, xa que só se abonan vintecinco mil pesetas ao traballador, mil por ano traballado, nun sobre. De calquera xeito, a maioría dos representantes sindicais en

Citroën son do Sirc, afín aos puntos defendidos desde a dirección.♦

A Feira Mundial da Pesca, para 1997

O mes de Setembro de 1997 é o elegido para celebrar a cuarta edición da Exposición Mundial da Pesca, en Vigo. Mais de corenta países estarán representados nesta feira, que pretende tomar contacto coas novas tecnoloxías e tendencias na arte da pesca. Tras a última edición, en 1991, esta ten maiores ambicións e enmárcase nun contexto de crise para Galiza. O Comité Executivo, cuxo presidente é Alfonso Paz Andrade, manifestou a necesidade de formular un novo

concepto para a industria e debatir, desde Vigo, as soluciones á crise.♦

Primeiro posto para Galiza en casas deterioradas

Segundo un estudio encargado pola corporación *Argentaria*, Galiza está á cabeza das comunidades autónomas con vivendas en mal estado e sen instalacións mínimas, en parte polo peso do medio rural. Case un 6% están en mal estado, o 13% das casas non disponen de saídas de augas residuais, o 7% non teñen nen baño, nen ducha, nen retrete, e un 34% non disponen de calefacción.♦

A. IGLESIAS

Maniféstanse contra a instalación dunha sub-estación da FENOSA no centro de Vigo

A intención da Fenosa de instalar unha sub-estación transformadora no centro de Vigo, na rúa alcalde Enrique Blein, a uns metros de vivendas habitadas e nas inmediacións do concello, está sendo duramente contestada polos veciños afectados, entre os que están un centro tutelar de menores. A sub-estación, que transformará alta tensión, vai situarse, ademais, nun espazo público co consentimento do concello.♦

■ Exixen a publicación da Rede de centros

Un compromiso do Conselleiro de Educación, Xan Piñeiro Permuy, diante do Parlamento de publicar a rede de centros de ensino para a aplicación da Lei Orgánica Xeral do Sistema Educativo a primeiros de Xaneiro, foi incumprido. A matrícula para a educación infantil e primaria iniciase a meados do mes de Marzo, de modo que estamos nunha data límite para a publicación da rede de centros, xa que en caso contrario os pais de alumnos descoñecerían os centros de destino dos seus fillos o vindeiro curso. Por outra banda, a publicación da rede condiciona decisivamente o futuro profesional dos docentes, que precisan coñecer en que escolas estarán destinados e que áreas van impartir. Por estas razons todas as forzas sindicais exixiron da Consellería a publicación da rede.

Contudo, non todos os sindicatos teñen a mesma estratexia. Cig, ANPE e STEG-STES, que representan ao 70,76% do profesorado, entenden que a publicación da rede é fundamental para iniciar o debate dos asuntos pendentes no ensino non universitario, por iso non están asistindo ás reunións da Mesa Sectorial da Educación. As forzas minoritarias, Ccoo, CSIF e UGT, continúan integrados na Mesa.♦

■ Impedem a presentación das listas da Andecha Astur por estar en asturianu

A Xunta Eleitoral de Asturias rexeitou a presentación das listas eleitorais da forza nacionalista *Andecha Astur* aos comicios do tres de Marzo porque estas estaban escritas en asturianu. Segundo a Xunta Eleitoral, o feito de non ser oficial esta lingua en Asturias, e a candidatura non ir acompañada dunha tradución ao castellano, xustifican a medida.

A resolución contou co voto en contra do ex alcalde de Uviéu, o socialista Antonio Masip, quen dixo que "se ben o asturianu non é oficial, si conta con certo recoñecemento" e que o texto é "perfeita e comprensible". Deste xeito, os direitos lingüísticos dos asturianos non estarán garantidos mentres a sua lingua non sexa oficial.♦

■ O PP garda Petrovigo para despois de Marzo

Para o goberno municipal de Vigo, a instalación dunha estación petroliera é cuestión de que gañe ou non o Partido Popular nas eleccións xerais do 3 de Marzo. O alcalde Manuel Pérez lembró que nen colectivos sociais nin empresariais teñen palabra neste tema. De obter o poder os populares en Marzo, poderían alterarse os cargos da Autoridade Portuaria e da Zona Franca, co que a decisión de instalar a estación de combustíbel non atoparía atrancos.♦

■ Apresentadas as listas da Frente Popular Galega

O Mércores 7 de Febreiro a Frente Popular Galega apresentou aos cabezas de lista que concorrerán ás vindeiras eleccións xerais en representación de sa forza política polas catro circunscripcións galegas. O ex presidente da Xestora de Cangas, Mariano Abalo, será o primeiro por Pontevedra, o escritor Dario Xoán Cabana será o número un por Lugo, o sindicalista Xan Carballlo encabezará a candidatura pola Coruña e o escritor Xosé Luis Méndez Ferrín será o primeiro por Ourense.♦

■ O ONU ao borde da bancarrota

En dous meses a ONU pecha, non ten fondos para subsistir máis dese tempo porque os seus sócios acordan gastar máis do que eles mesmos ingresan. De momento, mil funcionarios recibiron unha carta de despedimento e Butros Gali, o secretario xeral, anda teimando con recortar até 1.150 postos de traballo: o 10% do persoal das oficinas de Nova York. O déficit de caixa ronda os 420 millóns de dólares (sobre 54.600 millóns de pesetas) e a débeda contraída polos sócios coa organización é de 2.300 millóns de dólares (287.500 millóns de pesetas). Gali quere que os países membros anticipen 410 millóns de dólares e que se mude o sistema de contribución para que a ONU non vaia á bancarrota.♦

■ O Deportivo, septima equipa mundial

A clasificación mundial de clubes que elabora a Federación Internacional de Historia e Estatística sitúa ao Deportivo da Coruña no séptimo posto e primeiro do Estado español. Este listado ten en conta os resultados das equipas durante un ano nas competicións de liga e internacionais. A equipa coruñesa está porriba do Barcelona, do Real Madrid, do Valencia ou do Zaragoza, así como doutras equipas de prestixio no mundo.♦

GALIZA E MUNDO

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

Nas respectivas sedes non existen cópias nin pudo ser localizado polos gabinetes de prensa

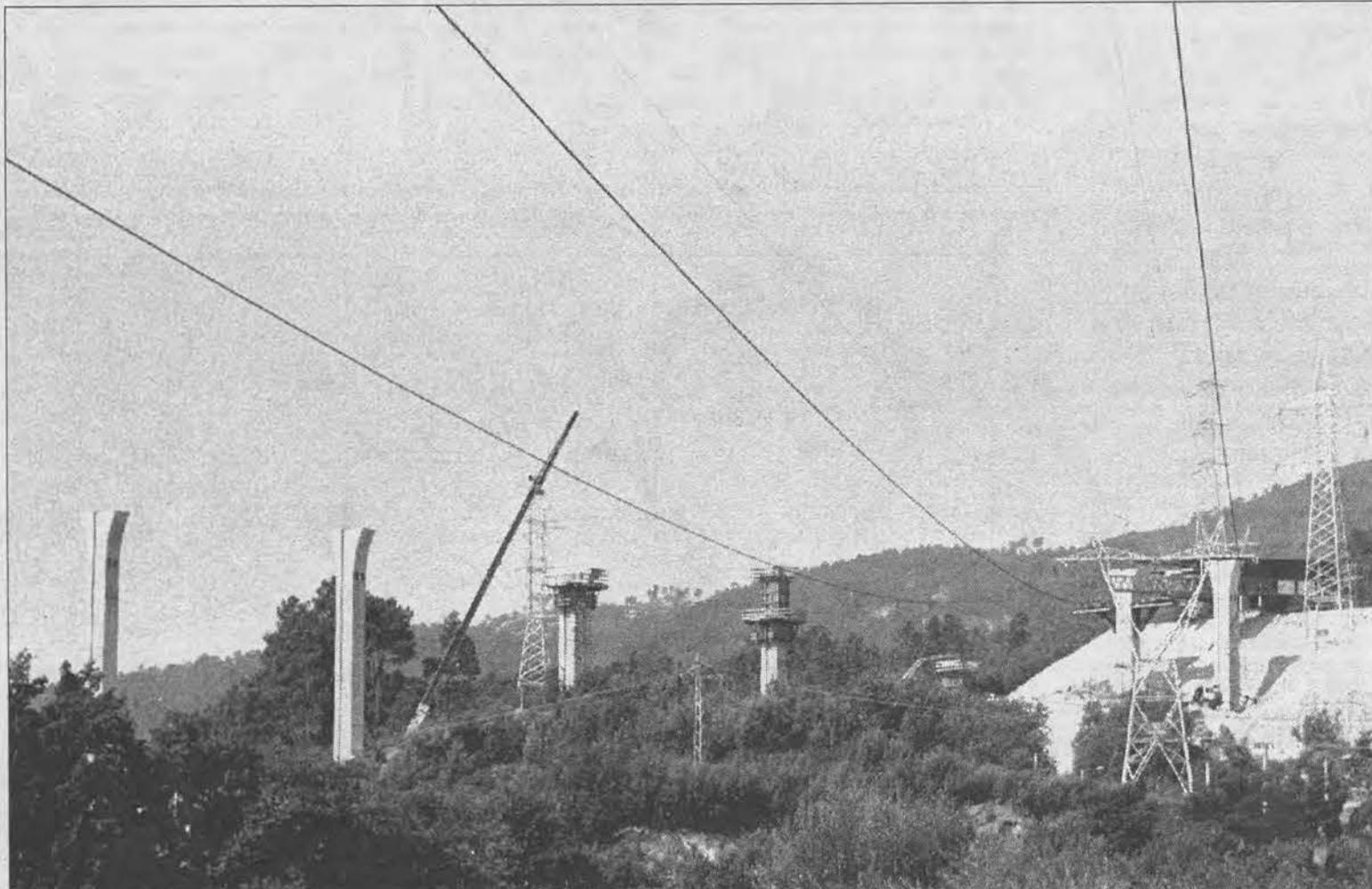
O PP e PSOE galegos descoñecen o programa mália terse xa presentado en Madrid

■ CARMÉ VIDAL

A pesar do clima de precampaña electoral na Galiza ainda se descoñecen os programas do PP e do PSOE. Nas suas sedes de Santiago seguen agardando que Madrid remita os documentos xa ultimados que levan días sendo motivo de debate na capital do Estado, sen que nengun dos seus dirixentes galegos se anime ainda a comentar as propostas que van facer ao eleitorado galego.

O PP ten un programa electoral para gobernar se chega o caso e outro para propagar, segundo acusan os seus contrincantes. Do primeiro, como é lóxico, pouco se sabe. O segundo, paradoxicamente segue sen estar en mans dos militantes e candidatos tres días despois de ser presentado en Madrid. Despois de que este xornal reclamara algun tipo de valoración política na sua sede central de Compostela a resposta foi que o secretario xeral do PP galego, Xosé Cuiña Crespo e María Xesús Sainz -os dous membros galegos da executiva- eran os únicos que tiñan un coñecemento directo das directrices marcadas polo programa como para facer unha análise das repercusiones que terá para Galiza. Acontecia isto a tres días do sábado 10 de Febreiro, data na que o PP vai apresentar publicamente en Compostela o seu programa electoral nunha convención de candidatos na que se conta coa participación de Manuel Fraga e José María Aznar. En Madrid as propostas xa van polas distintas árees.

Así, os galegos ténense que entear via Madrid do programa da forza política que até agora foi a máis votada, extrapolando na medida do posibel e, máis por ausencia que por presenza, o que pode significar para o país a aplicación da política do PP

O remate das autovías non aparece como prioridade no programa do PP.

A. IGLESIAS

no Estado. Mália a que en Outubro Fraga hipotecara no debate do Estado da Autonomía o futuro político de Galiza a espéra de que Aznar chegase á Moncloa, os puntos programáticos que agora defende o seu partido non parecen responder ás esperanzas marcadas polo histórico líder da direita para solucionar os grandes problemas galegos.

A falta de peso político da Xunta recoñecido daquela polo presidente si que se vislumbra pola contra nas directrices do PP estatal que nen sequer, como promesa, logra facer un calendario de remate dos proxectos para dotar a Galiza de infraestruturas viárias. O remate das autovías queda na carreira á par da lonxeva promesa popular da planta de gas para Ferrol que continua sen ter un horizonte concreto se o PP chega a formar goberno no Estado.

O PP non se compromete tam poco a asumir o plano ferroviá-

rio para Galiza que fora aprobado a fins do ano pasado polo Parlamento nin da sua participación nos planos de modernización e no canto diso fala da colaboración coas autonomías e da construcción da variante do Guadarrama.

Aznar non fixo caso a Fraga

Se hai só catro meses Fraga afirmaba que só coa chegada do PP ao goberno estatal, Galiza podería pensar no seu desenvolvemento e formular "con seguridad de ser escuchada, as suas grandes reivindicaciones perante o Governo central e, através de este, perante a Unión Europea". Agora, coas liñas de actuación do PP na man, vese a sua falta de compromiso nas negociaciones cos organismos europeos en temas cruciales para Galiza, caso da cota láctea da que se ignora a ampliación que se vai reclamar como fixera o responsável do goberno galego.

A modificación do sistema de financiamento das autonomías tamén parece darlle ás costas ás pretensiones de Fraga e desleixa de ser dispersión xeográfica nin as características demográficas -cun grande envellecemento da povoación na Galiza- serán indicadores a ter en conta nun hipotético goberno estatal do PP co fin de eliminar os desaxustes territoriais.

A coordinación entre as tres administracións para afortalar o potencial turístico galego de cara aos eventos do Xacobeo 99 e a celebración da Capitalidade Cultural que no seu momento xa auspiciou o conselleiro de Cultura, Víctor Manuel Vázquez Portoméneira á espera de que o seu partido gañase as eleccións do 3 de Marzo queda agora na corda fruxa unha volta. A executiva de Madrid evitou nomear estes acontecimentos no seu programa eleitoral.

Os ignorados eixos socialistas

Os socialistas, que presentan o Venres día 9 o seu programa en Compostela, seguen asimesmo sen desvelear os seus contidos para Galiza. Despois de que o pasado Sábado o comité galego aprobase por aclamación o documento "Galicia: compromiso radical co futuro", no que se debuxan tres eixos de actuación na política galega, continuase sen definir como as liñas marcadas polos socialistas galegos teñen plasmación no programa aprobado en Madrid. As directrices que desacaron os membros do comité nacional do PSdG-PSOE destacan a necesidade dunha "economía moderna para o emprego coa colaboración e o esforzo de Xunta e concellos", o propósito de "traballar polo Estado de benestar como obxectivo irrenunciábel" e, á fin, "potenciar as infraestruturas para rematar co aillamento que tradicionalmente sofrui Galiza".

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.

Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xaquín Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogais: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Alberto Ansevi, Xosé M. Dobarro, Manuel Díaz e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López.

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballo, Horacio Vixande, Arantxa Estévez, Carme Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Mercedes Vázquez (A Coruña), Xavier López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), H. Sanliz (Ferrol), F. Ariaz (Lugo), X. Castro Ratón (Vilagarcía), Anton Malde (As Mariñas), Xoán Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Mariña), X. López Témez (O Bierzo), G. Docampo (Valdeorras), Paulino Nasero (Terra Chá), X.M. Sánchez (Cangas), C. Cigarrón (Barbanza), Manuel Bello (A Mezquita), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballiño), X. Gabriel Pachón (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Soto (Barcelona), Marbel

Lugilde (Asturias), Begona Moa (Alemania), Gonçalo Nuño (Porto). Axenda: Iago Luca. Pesca: Severino Xestoso.

Colaboradores:

Paula Castro, Manuel Vilar, Xosé Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Víki Costa, Avilés Barreiro, Lino Bruxo, Primitivo Carballo, C. García Couceiro, Naniña S. Castroviejo, Ánxel Salgado, Amanda Álvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo E. Martínez Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Mella, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña. Internacionais: Xulio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Belbel. Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar, Miguel Vázquez Freire, Xosé M. Millán. Música: Xoán M. Estévez, Xico Peña, Xoán Manuel Carreira, Oscar Losada. Arte: Fernando Ferro, Fernando M. Vilanova. Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prádico Lizárraga. Historia: Francisco Carballo, Anselmo López Carrera, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Andrés Panaro, Carlos Puga, X. Marrá, Che, Xosé L. Olaz, X. L. Suárez, Canal M, Sendón, Tino Viz, X. M. Albán, Délmi Álvarez, Voz Notícias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silver, Gonzalo, Xulio Gaioso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballa.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscriptions: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977. ISSN 02-13-3105

Non se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se cite procedencia.

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

CRÍSES PARTIDÁRIAS

Cada dia son menos os militantes que confian na dirección

A Francisco Vázquez vaiselle o PSOE das mans

■ A.E.

Ainda que non existe unha relación directa, a marcha de António Carro e Nona Inés Vilariño, a baixa de Santos Oujo, a dimisión de Roberto Alvarez, os confrontamentos en Vigo, Ourense, Lugo, Ferrol e A Mariña e os ataques directos de Xerardo Estévez a un mes das eleccións, deseñan un panorama sombrio para o PSdG-PSOE, no que unha boa parte dos militantes non saben cal será o camiño a seguir polo partido. Os críticos teñen un culpábel, Francisco Vázquez, o Secretario Xeral.

"No PSOE están pasando demasiadas cousas nestes días. O Secretario Xeral debía de preocuparse máis pois o partido vaiselle das mans", estas palabras de Xerardo Estevez, o alcalde compostelán, son sintomáticas da preocupación existente dentro do partido. A proximidade dos procesos electorais, primeiro os municipais e agora os xerais, fixeron que as divisións internas existentes dentro do PSdG-PSOE aflorase só en condicións extremas. Pero a desputa interna é cada vez más enconada e son más os militantes que expresan publicamente a sua desorientación e o seu pesimismo polo xeira partidaria.

Hai unha palabra que utilizan frecuentemente: "desconcerto". Non só critican que o programa aprobado no congreso no que Francisco Vázquez tomou a dirección esteña completamente esquecido, senón que non confian para nada na dirección. O principal motivo expoñía un parlamentario con estas palabras "como vou confiar nunha dirección se ela non confia no partido e non sabe canto tempo seguirá nel, comezando polo secretario xeral, que é capaz de anunciar publicamente a posibilidade de procurar novas saídas persoais".

Secadra é desde o propio grupo parlamentario onde a incerteza sobre a política a seguir se fai más evidente. Cando o grupo apostaba por unha oposición más dura a Fraga, foi Francisco Vázquez quen impuxo o "consenso institucional", arredando calquera entendemento co BNG. Agora, Vázquez, ante a designación de António Carro como membro do Consello Consultivo polo próprio Fraga, anuncia que se racharán as relacións institucionais coa Xunta.

Xerardo Estévez criticou directamente esta postura, argumentando que cando o proxecto de lei se debateu na Cámara, o PSOE non apresentou nengunha emenda para evitar que o presidente tivese a potestade exclusiva da elección dos membros do

Consello Consultivo. Por outra banda, desde algúns sectores do PSOE considerase que o partido debía estar ledo por esta designación. A traxectoria parlamentaria de António Carro non se distinguía precisamente polo seu galeguismo, pero si polo seu íntegro defensa das liberdades. Mália que ás veces primase o primeiro aspecto sobre o segundo. Carro defendera publicamente a Fraga con motivo da sua polémica co BNG por mor dos ataques aos nacionalistas.

Xosé Cuiña saiu tamén ao paso do confrontamento PSOE-Xunta e afirmou que el falara con Váz-

quez da inclusión dun socialista no Consello Consultivo, pero que non lle debeu trasmitir ben a conversa a Fraga. Vázquez que viña relegando a Carro desde que colleu as rendas municipais coruñesas, onde Carro foi voceiro con anterioridade e artifice do pacto municipal do 79 con Domingo Merino, tentaba que Fraga nomease a un dos seus fieis. Nestas designacións o BNG non foi consultado para nada, segundo fontes nacionalistas.

Diferenciar os casos

Desde o PSOE insisten en diferenciar os abandonos parlamen-

tarios. Así, mentres António Carro sofre ataques directos, sendo acusado de "traición e trasguismo político", ensalzase a labour de Santos Oujo, afirmando que xa tiñan coñecimento de que pretendía traballar na empresa privada. O voceiro do PSdG-PSOE no Hórreo, Miguel Cortizo, declarou que "é posibel que desde o exterior se teña a sensación de que se funde o barco e de que as ratas abandonan, pero non todos son ratas, nen o barco se funde".

António Carro xustificou a sua marcha afirmando que o PSOE debía de apoiar o seu nomea-

mento, e anunciando que, ao rematar dentro de seis anos o período de designación no Consello Consultivo, voltará de novo ao PSOE, pois pensa que, daquelas, xa non estará Francisco Vázquez. Carro, ao dar a coñecer a sua baixa partidaria, criticou a Vázquez, afirmando que "como sempre chega tarde", en relación ao anuncio partidario de expedientalo e de que remitiran unha carta a Fraga para que Carro non fose nomeado para o cárrego. Mais o penúltimo fallo de Carro foi o de non facer efectiva a sua renuncia ao escano mentres non sexa nomeado oficialmente. Algo que foi criticado mesmo polo Presidente do Parlamento e trata agora de solucionar.

Santos Oujo tampouco descartou voltar á política algun dia, ainda que si nos próximos anos. Oujo, parlamentario desde a primeira legislatura, afirma estarle agradecido ao PSOE pola sua acollida e apoio, pero na sua marcha realizou un cántico ao galeguismo ensalzando á persoa de Euloxio Gómez Franquera, o seu introductor en política. Oujo manifestou A Nosa Terra que se ben deixa a política como profesión "nengún ciudadán pode abandonar a loita polas suas ideas. Eu sigo a ser galeguista".

Santos Oujo, que desde Novembro viña negociando o seu pase á empresa privada, tivo que participar nos últimos meses nalguns dos debates parlamentarios más acedidos para el, como na discusión do imposto da ecotaxa, onde chegou a ter un forte enfrentamento dialéctico con Xosé Manuel Beiras. Nen a sua afabilidade persoal, nen a sua postura política, conxenaban con este protagonismo dentro do PSOE.

Roberto Alvarez, ex deputado lugues, que xa se negara a ir no terceiro posto por esta provincia na presente candidatura, xustificou agora a sua marcha de responsabel comarcal da Mariña e membro da Executiva, acusando a este organismo de "inoperante". Ao comezo de mes, o alcalde de Cervo, que fora un dos protagonistas da transición do PSdG cando dimitiu Sánchez Presedo, reincorporouse ao seu posto en Alúmina-Alumínio.

A concelleira de Ferrol, Nona Inés Vilariño, que se afiliou ao PSOE hai algo máis dun ano, despois de ir na candidatura municipal como independente no posto número tres, xustifica agora a marcha do partido e o pase ao grupo mixto, en base a que dentro do partido tivo moitas traiciones e moitas cambadellas. A non inclusión na lista ao Congreso foi o que alentou a sua marcha. Desde o comezo da legislatura o PP xa tentou contar con esta ex-deputada centrista para incluila no seu goberno. Nona Inés afirma que voltará a integrarse noutro partido.

O abandono de cárregos socialistas en Galiza non é tan forte como o que se está a dar en Madrid, onde nos últimos meses pasaron á empresa privada dúas de altos cárregos.♦

O PSdG NON EXISTE

A. EIRÉ

O PSOE non é a UCD. Funciona pola inércia dun cento de anos e manteñese ergueito polas raíces ideolóxicas da esquerda e uns nutritivos, cada vez más neutros, que lle permiten enfrentar non só os vendavais da dereita, senón aos propios remuiños da corrupción e forzas entrópicas que esgallan guizos, ramas e ponlas cabeceiras.

Pero, na Galiza, o PSdG nunca existiu. Foi só un nome, unha sigla. Incapaz de asentarse na realidade do país, de conectar cos seus problemas e arelas, de ter un programa específico. Todo o más chegou a ser un gromo adosado ao PSOE español do que zugaba non só a seiva orzamentaria senón que compartía as mesmas follas programáticas e os froitos administrativos. Secadra, non sequer iso, unicamente un reflexo televisivo.

O PSOE galego, o PSdG, nunca existiu, porque, para eles, tampouco existiu Galiza. A ausencia dun mínimo proxecto galego levounos sempre a atomización, a nuclearización villega, ás baronías e á ausencia dunha política definida, más alá de intereses localistas e persoais. Cando algúns quixeron intentalo ou ben se engurrumaron á sombra da dirección central, como no caso dos primeiros pexegos, quedaron tronchados na regeifa (Alfonso Guerra a Ceferino Díaz na discusión do Estatuto) ou foron obrigados a percurar o sol forra, comestido polas inquinias internas. (Miguel Barros, podia ser o paradigma da percura dunha política

'O PSdG nunca existiu porque para eles nunca existiu Galiza'

própria dentro do PSdG sen ser galeguista).

O problema que sofre hoxe o PSdG xa é más alarmante. O acobillo que daba o aparato partidario non só é cada vez más feble, senón que está más dividido. Felipe González é acusado de zugar ao seu propio partido coas miras posta unicamente en salvarse dunha posible condena por corrupción. Desde os dirixentes que conformaron o esqueleto de Ferranz non só se acusa ao Presidente de egoísmo e deslealtade, senón de impedir a rexeneración do partido. A estratexia dos guerristas consistía en presentar a Felipe de candidato, pero con xente nova. González, sen embargo, impuxo a ministros e altos cárregos, constituindo unhas candidaturas da sua enteira comenencia na maioria das provincias. Alfonso Guerra acusao veladamente de ter pactado con José María Aznar a cámara de non remexer más os GAL. Barrionuevo se irá a o bode espírito.

A situación agravase na Galiza porque moi poucos dos dirixentes confian en Francisco Vázquez. Non na sua capacidade política ou de liderazgo, senón no seu interese real en relanzar o partido, "no que pensa facer no futuro, que, en todo caso vai depender sempre da sua comenencia persoal", en palabras dun destacado membro socialista. A ninguén lle estranaría que o de Francisco Vázquez pudese ser o próximo abandono.♦

O CRIME DE NIGRÁN

Dous anos despois seguen sen aclararse as responsabilidades políticas por manter en activo a dous axentes repetidamente denunciados

O fiscal solicita 241 anos para cada un dos dous policías que cometieron o crime de Nigrán

■ G. L.

O fiscal solicita 241 anos para Manuel Lorenzo Vázquez e tamén para Xesús Vela Martín, os dous policías en activo que cometieron o cuádruple crimen de Nigrán, na madrugada do 1 de Febreiro de 1994. Concluso o sumário, o xuízo deberá celebrarse antes de Maio.

A instrucción do sumário a penas deixa lugar para nengún novo elemento no relato dos feitos que se dera a coñecer poucas horas despois do crimen. Os dous axentes, con uniforme a facendo uso das súas identificacións mataron coas armas de regulamento ao industrial graniereiro David Fernández Grande, de 58 anos; á sua muller Pilar Sanromán Fernández, de 47, a Marta Fernández Sanromán, filla do matrimonio e á asistente Ana Isabel Costas Piñeiro.

Os outros dous fillos menores, David e Pedro, salváranse ao pecharon a porta do seu cuarto. Con todo, unha das declaracions acusa a Manuel Lorenzo de ter encañonado a David Fernández mentres o irmán deste pedia so-

Detectives da policía entran na casa de David Fernández Sanromán.

cantes, nada se conclúe sobre as responsabilidades políticas. De feito, tanto Manuel Lorenzo Vázquez como Xesús Vela Martín foran repetidamente denunciados desde dentro e fóra do corpo policial pola súa relación continua da con narco-traficantes así como por diversas tentativas de constituir sistemas de protección concretos para propietarios, por fóra do corpo ao que pertencian.

Os dous policías estaban tamén dentro da nómina do proxeneta Telmo Domínguez,

que rexentaba un local de prostitución no centro de Vigo e fora acusado en 1990 do asasinato de Xosé António Mata Redoli en Outubro de 1990. O xuízo por estes feitos permitira descobrir que Telmo Domínguez sabia polos policías que prestaban servicios no seu local cando e onde habería redadas.

As preguntas de varios grupos parlamentares para determinar por que non se tomaron medidas

As preguntas da varios grupos parlamentares para saber por que non se tomaron medidas contra a corrupción policial previa ao crimen, ficaron sen resposta

contra a corrupción na brigada de Seguridade Cidadán de Vigo, despois do xuízo de Telmo Domínguez, ficaron sen resposta cumprida. O cese do Gobernador civil de Pontevedra houbera de aprazarse a causa da dimisión do ministro António Asunción.

Na investigación do sumário de Nigrán, Interior non pudo tomar nengunha clase de medidas contra os mandos da comisaría de Vigo pois que oportunamente puideron apresentar abundante documentación na que reclamaban por escrito a expulsión dos axentes que o 1 de Febreiro do 94 ian cometer o cuádruple crimen de Nigrán.♦

QUE DIRÁN DE NÓS OS ARQUEÓLOGOS

M. VEIGA

A res pública, sexa o estado, o municipio ou calquer outro dos seus niveis, formouse no mundo de raiz latina por cesión de dereitos individuais en favor dun ben colectivo, através do consenso, de pactos sociais momentáneos, limitados por períodos de loita e trifulca. Pero en sustancia, non hai dúbida de que a planificación —desprendida esta palabra da sua exclusiva significación sovietizante— constituye un estádio superior da organización social. Reviste diversas fórmulas, graus más ou menos avanzados, pero existe.

A actual cidade de Barcelona e o seu espectacular ensanche modernista, coas suas mazás simétricas, todas elas con pátio central, foi posíbel porque os diversos polos da burguesía catalana foron capaces de sustraer algo do seu interés particular para cedelo a un proxecto xeral de cidade, do que ao final todos resultaron beneficiados. A planificación constitúese así nun modo sobranceiro de acumulación.

O dereito á propiedade, tan burdamente cacareado polos conservadores, non existe en estado puro desde o tempo dos romanos. O cidadán non foi, nunca máis, propietario do que existía desde o céo até debaixo dos seus pes. O propietario de hoxe, ainda sen deixar de serlo, aluga, arrenda, cede en usufruto, ve limitados, nunha palabra, os seus dereitos. Nen sequera é dono de construir unha casa onde quere e mesmo, modernamente, en determinados países e áreas

xeográficas, pode verse obrigado a axeitar a súa estética á do entorno.

A insistencia no dereito á propiedade só contén algúns lóxicos, non por forza a razón, nun contexto expansionista, como o dos Estados Unidos no seu nacemento, ou como liberación dunha servidume, caso dos labregos galegos que redimen os foros.

Manuel Pérez, alcalde de Vigo, ven de aceitar a presión dun pequeno grupo de comerciantes que pide un cambio no proxecto da nova rua de Montero Ríos, de modo que deixará de ser peatonal para converterse en apta para o tránsito de veículos. O absurdo é manifesto, posto que neutraliza a única razón que podería argúrse a prol do faraónico tunel que furou lonxitudinalmente a avenida, ao prezzo de 2.000 millóns de pesetas o quilómetro.

Pérez non é tan corto de luces, como algunas das súas intervencións públicas darian pe a supoñer. Limitase a aplicar a artimáña conservadora de contentar momentáneamente a todos os que reclaman, con subvencións se é preciso, ainda a costa de facer desaparecer a res pública.

‘Pérez aplica a artimáña conservadora de contentar aos que reclaman, ainda a costa de facer desaparecer a res pública’

As excavacións arqueolóxicas miden o nivel evolutivo da sociedade analisada polos espacios comuns ou de relación encontrados. Poden imaxinarse o que encontrarán os arqueólogos do futuro nas cidades gobernadas baixo a férula conservadora.♦

Eleccións Xerais '96

Para que GALIZA
poida DECIDIR

San mentos as cuestións importantes
para Galiza que se decidan nos Cortes de Estado.
E o momento de que Galiza ocupe o lugar
que lle corresponde, con peso político,
para que ninguén decida por ela.

ABEL DE LOUXAS

A REDUCCIÓN DE XORNADA BAIXARIA OS SALARIOS, PERO NON CRIARIA EMPREGO

MANUEL MERA

Desde que a DGB (a Confederación Sindical de Alemania) pactou no sector do metal limitacións salariais por redución da xornada laboral, coa finalidade de incrementar o emprego, no Estado Español os sindicatos estatais, patronal e partidos políticos pretenden repetir a medida. Pero como toda cópia, que se realiza nun marco económico e laboral distinto, aplicada do mesmo xeito, está condenada ao fracaso. Por varios motivos.

Alemania e, non se pode esquecer, o país más avanzado de Europa en tecnoloxía, o que conta cunha moeda e salarios más fortes, e fundamentalmente sitúase na primeira fila pola súa capacidade competitiva frente ao resto da Unión Europea. Pola contra, o Estado Español ten salarios más baixos, mantén a capacidade competitiva mediante xornadas más intensas e devaluacións a cotío. Duas situacións diverxentes, miradas globalmente, pero que en certas empresas ponteiras poden ser semellantes, permitindo así pactar conxelacións salariais (aumento igual ao IPC) ou menor incremento que o da produtividade, para repartir o traballo. Pero só nestes casos.

No caso de Galiza calquer medida deste estilo pactada porriba sería ainda más negativa. Ante todo porque os salarios no sector privado da economía ao que van dirixidas en principio estas propostas, son entre un 30 e un 50% más baixos que en Catalunya, Euskadi e Madrid. Por se fose pouco os asalariados más afectados serían os menos cualificados, por realizar tarefas xerais nas que resulta fácil a sustitución. Pero, asemade, a reducción de xornada pode ser aproveitada por aquellas empresas con exceso de capacidade produtiva ou que están pasando por maos momentos para reducir custos, e por aquellas outras que están en bó momento para sustituir parte dos custos laborais fixos por asalariados eventuais. Por último son moitos os os traballadores eventuais que fan máis horas das legais e non poucos os fixos que están na mesma situación, por mor da falla de traballo e as condicións extras de moitos patróns. En poucas palabras, estariamos precarizando más e repartindo traballo eventual. Batendo, unha vez más aos más pobres, ainda que esta non fose a intención.

De querer criar emprego mediante a reducción da xornada hai só dous camiños. Que o goberno a reduza mediante un decreto, tendo en conta o aumento da produtividade e das gañancias empresariais ou, de non darse estas condicións, que se pacte empresa a empresa atendendo á realidade económica de cada unha, e, asegurando ao mesmo tempo, que se vai dar unha creación real de emprego. A vía que se plantea dun acordo global ou sectorial patronal-sindicatos que pacte reducción de xornada e conxelación de salarios a cambio de emprego, non é nova, e sempre serviu para que disminuisen os salarios e nunca se asegurou a creación de novos pos-

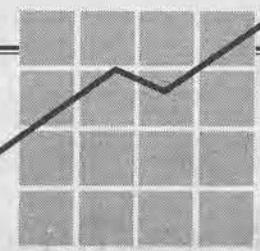
tos de traballo, xa que isto último depende exclusivamente da boa vontade dos empresarios.

Mesmo parece más lóxico que calquer distribución do traballo comenzase por aqueles sectores e actividades millor pagos, as más cualificadas. Por exemplo: actividades profesionais, executivos, funcionarios e empregados de empresas públicas... Deste xeito evitaríamos que se fose dualizando o mundo laboral entre especialistas (ben pagos, traballo full time, e contrato fixo) e os non cualificados (mal pagos, precarización). Pero, moi me temo, que a proposta da patronal e do goberno vai más por que se reparta o traballo dos non cualificados... despois de todo sobran en China, Tailandia ou Brasil, e se mantén e milloren as condicións dos especialistas, acentuando a tendencia producida na última décadra.

O reparto do traballo entre os más pobres é a última idea do neoliberalismo ante as protestas sociais e a marxinación de sectores moi amplos da sociedade, coidase con agudo inxeño, que a extensión da pobreza mediante a precarización é un cóctel menos explosivo. Pero trai problemas novos, como son a queda do consumo interno de produtos que non sexan de luxo, a baixa da natalidade ante a inseguridade no futuro, etc. Ainda que estes son temas para outro artigo. En todo caso o problema real non está só na redistribución do emprego e no tempo de traballo, senón, e fundamentalmente, na globalización acelerada da economía entre estados e países con niveis de desenvolvemento moi diferentes e no liberalismo salvaxe do capitalismo. Regras de xogo que só son capaces de seguir os más fortes, e por momentos aqueles que sirven a un maior medre das contas das multinacionais.

Que non se repitan os errores do ANE, AMI e outros pactos semellantes, tan criticados polo sindicalismo nacionalista no seu día e alabados polas centrais estatais daquela, e valorados como un erro posteriormente por elas mesmas. Se o que se pretende e botarlle un cabio á patronal e ao PP para manter dereitos sindicais ou prevendas persoais (que de todo pode haber), que non se faga a costa de falsas promesas e de precarizar más as relacións laborais. Sería pan para hoxe e fame para mañá. A loita polo emprego pasa fundamentalmente por outras batallas, por exemplo: pola reforma da Unión Europea, dándolle maior valor ás nacións sen estado e os temas sociais, enfrentando o modelo USA de relacións laborais precarizadas e individualismo abraienta, asegurando uns intercambios xustos entre estados... Na combinación desta loita global polo emprego e o modelo de sociedad, así como na negociación colectiva empresa a empresa, é onde se poden esperar resultados efectivos desde o campo sindical.♦

MANUEL MERA é Secretario Confederal da CIG

Os pactos polo emprego

MANUEL CAO

O pacto para a reducción do paro asinado en Alemania por empresarios e sindicatos coa colaboración activa do Goberno federal ten interese por si mesmo e mirado dende Galiza produce sana envexa e podería levar aos nosos principais axentes a reflexionar sobre da maneira de resolver o problema do emprego industrial que en Galiza leva camiño de converterse en historia. No proxecto de país do nacionalismo galego este tema é central pois, hoxe por hoxe, un país sen emprego industrial non ten futuro autónomo. Caducadas por nocivas e viciosas as estratéxias de desenvolvemento orientadas cara dentro non cabe máis que pelexar por acadar algúna actividade ou sector no que sexamos capaces de competir e no que poidamos criar novos empregos.

Facer só fincapé en conservar os que temos levarános á illos perdendo pouco a pouco. Son entón os empresarios, a Xunta e os sindicatos que aquí operan os que deberán buscar soluciones ao problema do emprego industrial pensando sempre no medio e longo prazo e establecendo vínculos de colaboración que, de seguro, perdurarán no futuro.

Cando Daewoo, Samsung ou calquera outra empresa importante trata de investir en España busca sempre lugares como Cataluña, Euskadi, Valencia, etc., pero non se lle ocorre pensar en Galiza, pésie a que goza duns menores custos laborais. Correspondente, pois, aos que din ter máis interese pola nosa terra, chamar a atención sobre da nosa idoneidade e disposición favorábel a recibir ese tipo de investimentos poñendo arriba da mesa os nosos trunfos principais.

O nacionalismo galego debería emprender e proponer axiña un modelo similar ao de vascos e cataláns para a nosa terra e para iso xa conta con algúns instrumentos que, sabiamente utilizados, poderían dar os seus frutos. Certamente, o nacionalismo non controla a Xunta, pero ten un grupo parlamentario significativo que podería encetar e difundir iniciativas progresivas para o emprego industrial. Tales son, por exemplo, establecer contactos fluidos e negociaciones cos principais grupos empresariais que son os dinamizadores da actividad económica. Así, existen algúns grupos galegos pero sobre todo é necesario competir polos investimentos das empresas multinacionais. Referímonos, naturalmente, a empresas viábeis tecnolóxicas e financeiramente, nada que ver coas tristes viaxes a Libia dalgúns pintorescos alcaldes.

A. IGLESIAS

‘O nacionalismo podería establecer contactos fluidos e negociaciones cos principais grupos empresariais’

No mundo do traballo Galiza conta cunha avantage importante: ten un sindicato próprio. Non sendo maioritario podería selo se ampliase o seu abano de propostas ás de tipo máis nacionalista. Despois da mera reivindicación, o sindicalismo galego podería buscar, tamén, a representación dese traballador galego tranquilo, fiabel, individualista pero sempre eficaz, educado e amante do traballo ben realizado. Ese traballador, aquí aínda existe e garante uns rendementos moi apreciados polos bons empresarios.

No empresariado, salvo algunas empresas que xa buscaron o seu interlocutor no Instituto da Empresa Familiar nada que buscar na CEG de Ramil dada a súa torpeza e incapacidade polo que habrá que apoiar a certo empresariado autóctono e serio orfo de representación e levar adiante sen medo unha pasada polo exterior.♦

VIOLENCIA EN EUSKADI

O BNG condena o acto con dureza e afirma que "distorsiona o debate"

O atentado a Fernando Múgica desestabiliza a campaña eleitoral

■ M.V.

A pre-campaña eleitoral que até agora se desenvolvía ao redor das posibilidades dun debate televisivo a duas ou tres bandas e cun PSOE case convencido internamente de que o seu próximo lugar estará na oposición viuse desestabilizada por un disparo a corta distancia contra o histórico militante socialista Fernando Múgica nunha rua do centro de Donostia. Mais alá das condenas, o atentado causou asombro e consternación. Todas as forzas galegas mostraron a sua dor polo acto. O BNG emitiu unha nota de repulsa.

O clima enrarecido na capital de España lembra, a cada mís, os comezos da transición e mesmo aqueles días tan citados agora nos que Suárez se viu obrigado a dimitir, baixo a convulsión que tiña un dos seus orixes nos atentados de ETA, segundo o próprio ex-presidente confesaba recentemente nunha entrevista.

Se o número de atentados é moito máis reducido, non hai dúbida de que ETA ven de lograr o seu obxectivo que é o de desestabilizar a política española e facer que esta rouse sobre o País Basco. Mália que hoxe non exista perigo de golpe de Estado, como aquel 23-F que sucedeu á caída de Suárez, tampouco se pode predecir o que sucederá nos próximos meses ou semanas, desde pasos involutivos no Estado das Autonomías, como preconiza xa parte da dereita, incluíndo un recorte das liberdades (fálase xa da ilegalización de algunos partidos), como unha negociación auspiciada por un ente europeo ao estilo da *Comisión Mitchell* que acaba de solicitar de Major máis pasos a prol da pacificación.

Á dor polo atentado, o goberno debeu sumar no mesmo dia a negativa de Bélgica a extraditar a dous colaboradores do grupo armado. A xustiza dese Estado, formado por duas comunidades diferenciadas, a flamenca e a valona, rexeitou "por defectos de forma" a solicitude española.

O goberno central xa anunciara a posibilidade dun atentado coma este. Cadra na liña seguida por todo o movemento abertzale que parece tomar de novo os métodos propios dun contexto de ruptura. Así, ás mobilizaciones na rua, súmase a campaña de HB, pola "independencia de Euskadi" e sen concesións á

Fernando Múgica.

esta forza como un plebiscito ao "marco político español".

A estos elementos engádese o práctico esgotamento das medidas posibles a levar a cabo polo Estado español.

Un histórico de Suresnes

Fernando Múgica, de 62 anos, irmán do ex-ministro de Xustiza, Enrique Múgica, pertencia ao PSOE desde os anos setenta, mesmo foi un dos participantes no congreso de Suresnes, onde o partido rompeu co sector histórico e elexiu a Felipe González secretario xeral. Era considerado membro do sector más antibasquista do PSE-PSOE e opuxérarse, xunto co seu irmán, á fusión con Euskadi.

Esquerda. Amigo de González, pero sobre todo de Alfonso Guerra, fora citado no informe do fiscal Navajas sobre as redes de narcotráfico e contrabando no País Basco. Nese documento aparecia mencionado igualmente o seu amigo Santamaría, ta-

mén asasinado no seu dia por ETA, así como o xeneral de Intxaurrondo Enrique Rodríguez Galindo.

O atentado tivo o efecto de unir, nunha voz só, aos tres partidos estatais que compiten nas próximas eleccións. As declaracions dos líderes socialistas, conservadores e de Izquierda Unida, cada vez más virulentas entre si, a medida que avanzaba a campaña, tomaron momentaneamente un rumbo contrario. Uns e outros apareceron apoíandose, destacando pola sua contundencia, como noutras ocasións, Julio Anguita quen chegou a lembrar que "o País Basco é España e nada más".

Os problemas de Galiza solapados

En Galiza, o BNG emitiu unha declaración de repulsa e condena polo acto, na que decía ademais que "estes atentados terroristas serven obxetivamente para influir no actual debate eleitoral de forma negativa, distorsionadora e antideomocrática". Desde as fileiras nacionalistas téñese que o papel a xogar por Galiza no próximo Congreso dos Deputados se veva diminuido por unha polarización social entorno á violencia e que os urxentes problemas do país quedan solapados, tanto pola dinámica estatal que se imprime desde Madrid, como pola estratexia que procura darlle ETA.♦

Iñaki Esnaola

'Hai xente que vota HB, ainda que non está de acordo coa violencia, porque cre que as outras opcións son horribelis'

■ H.IKA

Iñaki Esnaola, avogado, ex-deputado de HB —foi vítima dun atentado cando os representantes desta forza política presentaban as suas credenciais ao Congreso após das eleccións xerais de 1989— non ocupa hoxe nenguna praza de responsabilidade política, ainda que mantén os seus principios abertzales. Nesta entrevista discrepa dos que coidan que ETA ten dado un salto cualitativo nas suas accións.

Como influirá sobre o conflito basco a chegada ao poder do PP?

A verdade, penso que influirá pouco. Non me parece que se vayan producir grandes disparidades entre un goberno e outro. Convén lembrar tamén que non hai grandes diferencias entre as

accións de ETA hoxe e o seu comportamento en 1982, cando o PSOE chegou ao poder. Daquela, coido que matou a dous xenerais. Agora, nos meses que preceden ás eleccións tamén hai un certo recrudecemento, pero non me parece importante.

Cre que iso pode repercutir no comportamento eleitoral?

Non creo que haxa moitas diferencias a respecto doutros comicios. O voto de HB está moi consolidado, pode ter alguma baixadía, pero globalmente quedará onde estaba. As últimas accións de ETA ou o que se deu en chamar *violencia na rua* non me parece que vaian mudar o horizonte eleitoral.

Que opina desa terceira via da que falou Elkarri?

Non entendin moi ben a mensaxe de *Elkarri*. Despois das críticas e gabanzas que recibiron parece que recuaron. Pero entrando niso da *terceira via*, o primeiro que habería que constatar é que aquí hai un sector que, ou ben porque son independentistas bascos-natos, ou porque aprecian un deficit de

mocrático importante na nosa sociedade, ou por ambas cousas, está convencido de que o dereito a autodeterminación é tamén fundamental para que a situación teña legitimidade abondo. Pois ben, dentro dese sector hai unha parte que non ve que a violencia sea o ins-

trumento axeitado para lograr ese obxectivo. E son sectores que poden ser tan independentistas ou tan demócratas como os que máis. Ora, e a iso ao que se refire *Elkarri*? Non o sei. Sempre crin que cando se fala da violencia e da paz, a verdadeira cuestión de fondo á que

se fai referencia reside en arranxar os problemas políticos que hai aquí.

Pero, en efecto, hai bastante xente que está un pouco arredada por este tipo de problemas. Pero tamén creo que entre a opción da esquerda abertzale e as demás hai tanta diferéncia que fai que abunden os que votan a HB porque os demás son bastante horribelis. É unha especie de voto de castigo ao sistema establecido.

Entón hai xente que non se identifica con nenguna das forzas políticas?

Moita desa xente xa ten uns anos e fáltalle gañas para meterse nunha nova aventura política.

HB pode cambiar?

Non o vexo posibel. Na dirección de HB, de ETA, do conxunto do que se denomina MLNV, hai unha estratexia que, cando menos hoxe, é coriácea, e que ademais conseguiu asentar moito. Polo tanto non creo que haxa cambios, en canto non mude o entorno político.♦

EUROPA E AS CIÉNCIAS

Virxilio e as musas Clio e Melpomene. Mosaico romano do século III.

DO DEREITO ROMANO AO TRATADO DE ROMA

M. VEIGA

Hai méios previsiblemente manipuladores, por exemplo este, a prensa. No campo profisional, o dos políticos. Entre as ciéncias, hainas que apena son recoñecidas como tales ou que, debido ao seu carácter flexibel, indeterminado ou ambiguo, suscitan a mirada condescendente por parte de outras más taxativas. A medicina, as matemáticas e mesmo o dereito, posuen o estatuto de tribunas sérias que facilitan ao profano un estribo sobre o que capear tanta arbitrariedade. O médico ou o avogado enmarcan na parede o seu título e iso abóndale para cobrar polo seu traballo, ainda que este poida resultar ás veces calamitoso.

Cando o dereito se recubre de historia diríase que adquiere a solidez do cemento ben fraguado. Convírtense en disciplina maiestática, allea ás debilidades do mundo e aos seus oportunismos. Pero non deixa de ser tamén iso: un mito.

O texto de Dereito romano que para este ano encómenda a Universidade de Educación a Distancia surprende aos alumnos por aparecer nunha nova edición renovada que sustitue a todos os efectos á do ano anterior. Convén precisar que ambos son da autoría e responsabilidade do mesmo catedrático, Manuel J. Garrido e surprenden máis por tratarse de escrituras praticamente idénticas, non sen do nalgún breve apartado.

A principal diferencia concéntrase na maneira de tratar o "dereito romano e a tradición xurídica europea". En tanto que a edición anterior estaba escrita no tono aséptico que é más frecuente, a nova inclúe un parágrafo, antes inexistente, deste teor: "O dereito romano constituye un dos factores integradores da idea cultural de Europa, xunto coa filosofía grega e o cristianismo". O afán de identificar este corpo legal antigo como o sustrato sobre o que se asenta o novo estádío xurídico continental latexa por toda a obra, dunha forma inexistente o ano anterior.

Como se sabe, unha das principais escisións entre a evolución legal dos países europeos radica en Inglaterra. Mentre que neste país a fonte básica do dereito foi o costume, nos países continentais de raiz latina a lei era basicamente escrita. Así se re-

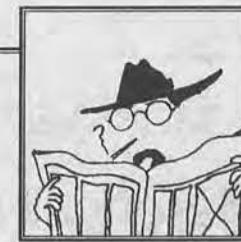
coñece no texto que a UNED recomendaba o ano pasado: "Ainda que existen influencias romanas na evolución do derecho inglés, ambos sistemas xurisprudenciais diferencianse en que o inglés é un sistema judicial, é dizer elaborado e criado polos xuires nas suas sentencias, mentres que o romano basease nas respuestas dos xurisconsultos".

No novo texto desaparece este párrafo e comézase da maneira seguinte: "Na sua formación histórica [o derecho inglés] ten caracteres propios e específicos que o diferencian dos derechos continentales de tradición romanística". Pero logo apura a encontrar similitudes e así matiza: "Coma nestes, contrapone un derecho legal ou legislado e un derecho xurisprudencial". Despois ven un longo párrafo destinado a explicar que, dado que os reis lexislaban en matéria de derecho privado, en realidade, o derecho xurisprudencial "fou desde o principio derecho positivo [baseado en leis], ainda que se consideraba derecho consuetudinario non escrito". A continuación dedicase, ainda más por extenso e con toda liberdade a encontrar outros "paralelismos" entre o derecho romano e o inglés.

'Haberia que recoñecer que un dos derradeiros bastións das nosas créncias tamén está suxeito á modas políticas'

Pode ser un acto manipulador sospeitar que o autor desta nova edición viuse afectado de repente, quizás despois de asistir a algun congreso de xuristas europeos, por un afán en poñer ao dia o seu derecho romano. Por encontrar unha legitimación histórica, sólida e a man, para o complexo organigrama do derecho europeo —propósito moi lexitimo, por outra parte— que se está criando e por educar aos alumnos nesta idea. O difícil encaixe do derecho inglés conlleu un sobre-esforzo do catedrático redactor e lembra ese contínuo xogo de posturas forzadas dos mandatarios continentais para conseguir que os chanceleres de Londres non fuxan do marco da foto coa sua permanente teima insular.

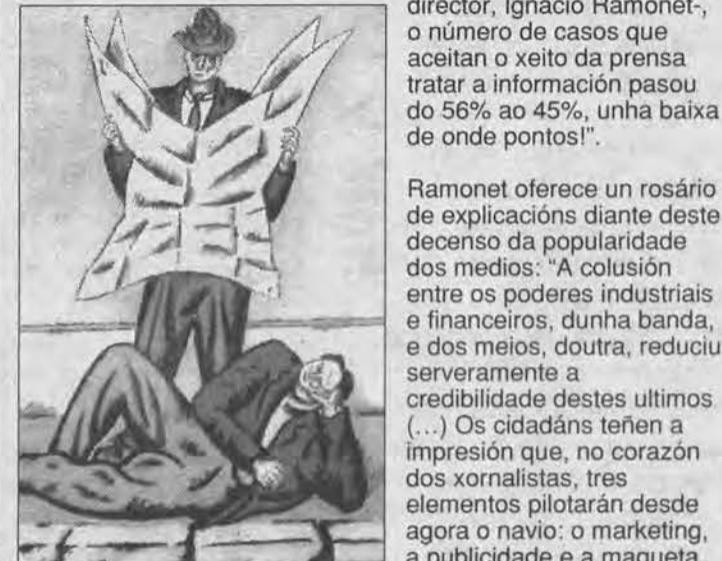
Pode ser unha manipulación pensar isto ou poda que a manipulación sexa a do autor deste texto adaptado. Quizás amparado en que, a fin de contas, a Unión Europea naceu co Tratado de Roma. Haberia que recoñecer, con todo, neste caso que un dos derradeiros bastións das nosas créncias tamén está suxeito ás modas políticas. O anterior fora o catecismo.♦

Os medios de comunicación en perigo

"Un recente inquérito revela que a confianza dos franceses nos medios de comunicación descendente", indica no número de Febreiro *Le Monde Diplomatique*. "En un ano -continua a

dicir nun artigo editorial o director, Ignacio Ramonet-, o número de casos que aceitan o xeito da prensa tratar a información pasou do 56% ao 45%, unha baixa de onde pontos!".

Jean Hélion, *O leitor e o xacente*.

Ramonet ofrece un rosario de explicacións diante deste decenso da popularidade dos medios: "A colusión entre os poderes industriais e financeiros, dunha banda, e dos medios, doutra, reduciu severamente a credibilidade destes últimos (...) Os cidadáns teñen a impresión que, no corazón dos xornalistas, tres elementos pilotarán desde agora o navio: o marketing, a publicidade e a maqueta. (...) A prensa, que, historicamente, foi construída contra o poder político, a cada paso tende a identificarse con el. A connivencia entre os dous acada dimensões escandalosas. Mientras os medios foron adquirindo un poder más importante que o poder político e que tarda en desenvolver un sentido crítico en torno a si mesmos. Eles erixéndose en árbitros (os gobernos son hoxendía responsables non diante do povo e das Asembleas senón dos medios e dos institutos de sondaxes); un xogo no que as reglas van ser fixadas, en adiante, polo poder dos cartos".♦

A Fenosa e o PP

O PP e a Xunta, por boca da revista da Federación Galega de Municipios e Provincias FEGAMP, cunha dirección controlada polo Partido Popular, ven de dar nun novo paso no seu enfrentamento coa Fenosa. A editorial da revista é contundente: "Os cortes de fluido eléctrico que a compañía Unión Fenosa realiza sistemática e indiscriminadamente ao longo do ano aos seu concellos debedores, incrementáronse durante o Nadal (...), esta situación pódese calificar de auténtica chantaxe. A enerxía eléctrica é un ben público estratégico e o seu disfrute debe garantirse aos cidadáns".

A ameaza á Fenosa é algo máis que velada: "As medidas de forza que toma a Fenosa contra os municipios morosos non se poden tolerar e xa non estamos dispostos a facelo. Se a empresa amóssase puntillosa á hora de cobrar os seus emolumentos, os concellos tamén podemos selo de moitas e molestas formas, e nesta guerra só pode haber un perdedor, de sobras anunciado".♦

Galiza, a por todas

O quincenario *A PENEIRA* foi o primeiro medio de comunicación que fixo unha análise en sentido positivo das posibilidades do nacionalismo diante das próximas eleccións xerais. "O vindeiro tres de Marzo dase un feito importante que debemos ter moi presente á hora de decidir o noso voto -di a editorial do xornal: por primeira vez, en moito tempo, apreséntase diante dos eleitores unha forza política galega (nacionalista, claro está) que representa ao 99 por cento das aspiracións nacionalistas deste país. Isto fai que, de saída, teña asegurada xa praza no Parlamento estatal, pero o que se precisa é un convencimento claro e consciente de que se traballamos arreio podemos conquistar un Grupo Parlamentario próprio. Entón si que podremos cantar vitória. Os problemas da Galiza sairán á palestra con toda crudeza".

Toda unha declaración de intencións; pero *A Peneira* ainda é más concreta: "Estamos a pedir apoio para o BNG?, perguntarase o leitor logo de ler o que acontece. Evidentemente, pero facémolo por unha razón vital, non porque teñamos ningún tipo de relación direita, nin dependencia deste ou doutro partido. Facémolo porque se dá unha coincidencia que non podemos desbotar: *A Peneira* está por unha Galiza cada vez más soberana, más dona de seu; calquera forza política que plantexe no seu ideario estes parámetros terá a nosa colaboración".♦

SITUACIÓN NAS CADEAS

Casimiro Xil Arauxo, preso dos GRAPO en Bonxe, con 19 anos de cadea

'Ainda que pasen mil anos, nen un só mineral do meu corpo se vai arrepentir'

Partidos políticos, sindicatos e asociacións están a reclamar a liberdade de Casimiro Xil Arauxo, enfermo de gravidade que cumplirá dezanove anos de cadea este mes de Febreiro. Xil Arauxo cumpliu vintedous folgas de fame como denúncia da represión que padecen os presos políticos. No Otono do 95, realizou estas declaracions desde a cadea de Bonxe.

Ti chegaches a estar en coma na folga de fame do ano 81, a que foi debida a folga?

Daquela, morrera o compañeiro Kepa e eu cheguei estar na UCI da Paz, en coma. Foi unha folga durísima, tanto que quedaron varios compañeiros tocados. Un deles foi o Anxo Collazo, que se trastornou, e vários outros dos que non lembro agora o nome. Unha das cousas ás que che afecta a cadea é á memoria. As folgas más, porque che van fastidiando neuronas.

Aquela folga quería denunciar as condicions de vida na cadea.

Foi polas condicions de exterminio que estaban a aplicarnos ali. Cando nos dispersaron e nos levaron á Herrera, tiñan como obxectivo facernos claudicar das nosas ideas. Un exemplo: eu sempre levei barba. Un dia collen e preséntanse na cela e dinme que teño que quitar a barba e cortar o pelo. Eu preguntei: e iso por que? Es una directriz de la cárcel, que no puede haber nadie con barba. Pois se me teñen que quitar a barba xa poden entrar coa Guardia Civil e coas metralletas, porque eu non vou deixar cortar a barba polas boas. Agora, se veñen con porras e metralletas, pode ser. Entraron coa metralleta en ristre e con porras e cortáronme a barba e o pelo ao cero. A forza.

Armacés de carne humana

Como lle afecta a un preso a dispersión?

Estás sempre, continuamente, a mercé do que eles queiran facer contigo. Se te queran cachear ou trasladar a outro sitio ou facer o que queiran, poden facelo. Isto está o aspecto psicolóxico. Cando levaron a cabo a dispersión, sabían moi ben como tiñan as

cadeas: coma verdadeiros armadás de carne humana! Eu ando por aquí no meio destes rapaces e vexo como os teñen a todos drogados, picándose e todo iso. Son verdadeiros autómatas que non pensan noutras cousa que na droga. E logo están os violadores. O que eles pretendian coa dispersión era sumirnos nun mundo degradante e criarnos unha situación de intransquilidade permanente. Custanos mitísimo aceitar que os esteán matando, porque é xenocidio o que están facendo co eles: velos así moqueando e caendo, coas xirinhas, sangrando...

Que secuelas físicas te quedaron destes anos de cadea?

Eu non só fixen a folga do 81 ou esta última que durara un ano, dous meses e oito días. Creo lembrar que foran vintedous folgas, unhas más pequenas outras más longas. E todo iso vaite destrozando. Agora teño bastante mal a memoria, unha incapacidade tremenda para concentrarme, e más neste ambiente degrada-

dante, brutal. Eu penso que aqui até as paredes se asombran da situación. Teño un tumor na tiroides, unha prostatite crónica, problemas digestivos, de visión e incluso de audición. Teño falados médicos e eles díngue en parte iso é fruto das folgas e de tantos anos de cárcere. Sábese que por riba de dez anos un preso empeza a deteriorarse psíquica e fisicamente. Se nós resistimos e aguantamos, é grácius ao noso pensamento político, á nosa ideoloxía que nos da forza para seguir adiante.

A Comisión Pola Liberdade de Manuel Casimiro Xil, constituída por amigos e familiares, invita a solicitar a inmediata liberdade do preso enfermo, á que ten direito pola lei; á Fiscalía de Vixiánica Penitenciaria, e ao Xulgado de Vixiánica Penitenciaria (15071 A Coruña). A Frente Popular Galega, ACPG, EU-UG, a CIG, a CNT e Xustiza e Sociedade, entre outras organizaciones, sumánsen aos que están a reclamar a liberdade de Xil Arauxo. *

Os médicos din que teñen que operarte.

O médico mandoume tomar unha medicación pero di que teñen que operarme. O que pasxa é que nestas condicions non me quero operar. Como me vou operar nun hospital deses e estar ali esposado? Mesmo os médicos están nunha situación incómoda. Para mim é unha humillación ir a consulta exterior e estar ali rodeado de catro, cinco ou seis Guardias Civiles. Nen sequer te puedes expresar libremente. Eu así non me opero. Esperarei a sair para operarme.

Fálanos da tua experiencia como militante.

Eu empecei porque o meu pai forra un perseguido na Guerra do 36, un dos moitos fuxidos que houbera na Galiza. Na casa había ese ambiente de loitar contra a miseria e as lacras que existen nessa sociedade. Con dez anos, ao morrer o meu pai, tiven que ir para América. Fun para o Brasil e alí traballei de pinche de cociña. Catro anos despois fun para Arxentina, a traballar na industria do automóbil e afiliéame a un sindicato que resultou ser coma os de aquí, un traidor á clase obrera. Despois entrei en contacto coa Federación Juvenil Comunista Argentina, unha organización que estaba enfrente á política revisionista do PC. Eramos máis pro-Che Guevara e formamos unha organización de tipo guerrilleiro na que praticabamos a propaganda armada, a traves de carteis con artefactos.

Torturado en Vigo**De ali volvèches a Vigo.**

Por razons familiares tiven que me vir de volta á Galiza. E ao chegar coñecín á Abeñardo Collazo. Como el estaba na onda que eu xa traía da Arxentina, comenzamos a traballar nos círculos obreros e logo tomamos contacto coa OMLE. Nas folgas do 72 devolvome a Policia por ter un aparato de propaganda alí en Teis, e torturáronme até deixarme en coma. Vomitaba sangue.

Tiña as celas e os dentes partidos. O meu corpo era un hematoma. Estiven tres anos con lesións de figado, de estómago, de columna...

Non che aplicaron a amnistia do 77.

Non. A min detivéránme a primeiros de Febreiro e a amnistia me parece que a aplicaran en Outubro do 77. Sairon todos e somentes nós, os dos Grapo, non nola aplicaron. Fixerna unha trampa para deixarnos dentro. Daquela estaba o famoso Martín Villa e fixeron as cousas de maneira que a amnistia non contase a partir de Febreiro do 76, para que non pillase o caso Villaescusa. Unha trampa más! E agora acaban de aprobar a reforma dese código. Outra trampa más! Segundo a sua Constitución (que nós non aceptamos porque é unha

Constitución feita polos mesmos franquistas e os seus colaboracionistas, o PSOE, Carrión e compañía), todos somos iguais ante a Lei. Pero no novo código diferencian entre os políticos, dos que estamos enfrentados a eles, e os demás tipos de delitos. Un violador, con quince anos, pode sair en libertade. A nos, por un mesmo delito de morte, métemos trinta anos. Pero esa é unha cousa que sabemos todos e que sabe o povo: quen fai a Lei fai a trampa. E a nos aplican sempre a trampa. Teñen unhas cantas varas de medir.

Son moitos anos de cadea.

É unha situación tremenda. Pero eu non me arrepinto de nada nem renuncio a nada. Son eles os que teñen que se arrepentir. Como imos arrepentirnos nós ante eses criminais que teñen o país cheo de parados, de tantísima xente nova a quem a droga condona a unha morte segura; de miles e miles de mulleres abocadas á prostitución e de tantísimas lacras sociais? Nunca na vida. Ainda que pasen mil anos, nen un só mineral do meu corpo se vai arrepentir. ♦

Dublin . Unha viaxe na noite

MARTIN CODAX, 11 VIGO - TELÉFONO 22 07 50

"OS IRMANDIÑOS" (II)

XOSÉ M. ÁLVAREZ COSTA

Asisto abrasiado e frustrado as reunións da Comisión de Coordinación das PP.LL. de Galiza. Allí están os seus rostros de home, áinda que son pedras, pero non pedras vivas, senón pedras de catacumba, pedras frías de fondo de tumba, que non entenden ou non queren entender o que significa coordinar e orgaizar unha policía propia para este país, ao noso xeito.

Allí están esos representantes da Xunta que asisten polo obrigado rigor, e os representantes das federacións de Concellos que só abren o pico para lembrarnos a autonomía municipal; menudo perigo para os Concellos coordinar e regular as PP.LL. con sentido e dimensión de país!

Son incapaces de ollar o branco e azul da nosa bandeira, feita co branco das nossas fervenzas no país dos mil ríos e co branco dos espumallos nos cons e candis da nosa costa e brancos dos nosos cumes nevados, no Paraíño, en Peña Trevinca ou Manzanares; atravesada polo azul do noso ceo, dos nosos mares e desbordante Miño. Non poden ver a nosa bandeira porque teñen a vista tapada coa roja y gualda atravesada entre cella e cella, co coro lume das queimadas e dos lumes que arrasan os nosos montes.

A. HERNÁNDEZ

"Son incapaces de imaxinar unha policía propia e diferente e só alcanzan a facer minúsculos retoques na caduca estrutura policial que herdamos"

XOSÉ MANUEL ÁLVAREZ COSTA é Policia Local de Cangas e membro da Comisión de Coordinación das PP.LL. de Galiza que preside o Conselleiro de Xustiza e Interior

ronse polo país, Os Irmandiños.♦

Promocións Culturais Galegas S.A.

EDITORA DE

A NOSA TERRA

AMPLIACIÓN DE CAPITAL

52.510.000

Un periódico para un país

POLA LIBERDADE DE EXPRESIÓN

MERCAMOS ACCIÓNS CONTRA A DISCRIMINACIÓN DA XUNTA

Ana Gandón Menduiña
M. Xesús Grandal Lodeiro
Lis Alberto Lamas García
Gabino Silva Fernández
Xosé Daniel Álvarez Iglesia
Enrique Pérez Sánchez
Fernando Rosendo Domínguez
César Gurzman López

Xosé M. Fernández Martínez
Gustavo Docampo Paradelo
Xosé Carlos Caneiro Pérez
Lois Fernández Fraga
Manuel Deive Martínez
Ánxel Ramón Romero Louro
Manuel Rivas
Miguel Barros Puente

X. Antón Fernández Carrera
Alicia Martínez González
Andrés Dacosta Paz
Pedro Leal Arias
Manuel Ferreiro Fernández
Manuel Irixoa
F.X. Anxo Louzao Rodríguez

UN PROXECTO DE TODOS

www.nosterra.com

www.promocionsculturaisgalegas.com

www.mercamospaix.com

www.mercamospaix.com

ESTRATÉGIAS POLÍTICAS

Reafirmanse na validez dos métodos de loita

O Comité Independentista Galego dá a coñecer a sua declaración política

Os independentistas galegos andan a pular por unha nova organización unitaria na que conflúan distintos sectores que xa pertenceron a formacións como a Asemblea do Povo Unido ou a Frente Popular Galega, con novos membros sen militancia até de agora. No mes de Outubro reuníronse no Grove perto dun cento de persoas e, froito desta xuntanza, nasceu o Comité Independentista Galego Provisorio, que decidiu realizar un chamamento político a "todos os patriotas galegos para xuntar forzas arredor da alternativa independentista", dando a coñecer a sua declaración ideolóxica e política.

E perguntámonos, con esta actitude, merece a pena facer unha lei de coordinación das PP.LL. de Galiza e ten algún sentido ou función a mesma existencia da "comisión de coordinación". Mientras tanto os compañeiros Alfeirán da Coruña, Juste de Vigo e Manolo de Ferrol, xunto con quen isto vos conta, seguirán remexendo nas pedras para que non as cubra o barolo.

Namentras ou pensando na nosa propia historia, e sempre na lembranza daqueles precursores medievais que entre 1.435 e 1.469 levantáronse polo país, Os Irmandiños.♦

ponse loitar pola amnistía total dos patriotas galegos encadados e consideran que deben de estender o seu ámeto de loita "aos territorios galegos que permanecen como parte das provincias anexionadas por España".

Nos principios políticos recollen que loitan contra calquier disposición legal e non reconhecen o ordenamento político e xurídico do Estado español. Consideran que o único idioma de Galiza é o galego, reivindicando a grafía "científica Galego-Portuguesa". Esixen a retirada das "forzas coloniais de ocupación" e incitan a mocidade a desobediencia fronte ao exército español.

Consideran na sua introducción-exposición de motivos que "nengun nacionalismo histórico, nos vai mudar as condicións políticas, económicas e sociais". Acusando as organizacións nacionalistas existentes de facer aparecer "ao Estado español como máximo garante das liberdades e adalide do auto-governo galego". Tamén critican a CIG, afirmando que os traballadores se atopan desmovilizados e desmobilizados politicamente "gracias ás axencias político-sindicais coloniais e nacionais".♦

COMUNICACIÓN

No Rosal e Barcelona

Constituidas duas novas Irmandades

Hai quince días que se ven de constituir a Irmandade do Rosal de A Nosa Terra. Os seus promotores foron Ramón F. Leal, Alfonso Rodríguez e Luis Sá. Ainda que non se apresentou publicamente xa conta con perto dunha dúzia de integrantes que están a traballar facendo asinantes do periódico e das distintas publicacións. A sua intención é de darlle a este clube de leitores de A Nosa Terra un carácter comarcal. Algo que pensa facer rematada a campaña eleitoral. Será daquelas cando presenten a Irmandade nun acto público.

A Irmandade de Barcelona quedaría constituída publicamente o 24 de Febreiro. Ese dia, organizada xa polos irmáns barceloneses, entre os que se atopan Carlos Fernández, Xesús González Gómez, así como traballadores das rádios gaiegas na Catalunya, dictará unha conferéncia o director de A Nosa Terra no Centro Galego de Barcelona. Un dia antes, nos locais do Centro Internacional de Prensa terá lugar unha rolda informativa onde se expoñerá a política represiva da Xunta para con este periódico.♦

PORTUGAL

Devorado pela Revolução que cometeu

Amnistia para Otelo Saraiva de Carvalho

■ GONÇALO NUNO DE FARIA

Mário Soares, o ainda presidente de Portugal e que abandona essas funções no dia 8 do próximo mês de Março, teve a iniciativa de propor ao presidente da Assembleia da República e respectivos líderes dos grupos parlamentares um entendimento, por consenso, no sentido de se conseguir a tão almejada amnistia para Otelo Saraiva de Carvalho, comandante da revolução do 25 de Abril de 1974 que deu fin à dictadura em Portugal e posteriormente implicado pola polícia na criação dun grupo arredado.

A proposta presidencial tem por objectivo solucionar –e de uma vez por todas– um dos maiores imbróglios jurídicos de que há memória em Portugal, envolvendo os implicados nas Forças Populares 25 d' Abril (FP-25) numa sequência interminável de julgamentos, condenações e recursos, cuja decisão não se vislumbra –caso concreto de Otelo– pela via jurídica.

E o facto de Otelo, símbolo da Revolução dos Cravos e condenado a 15 anos de prisão –aguarda em liberdade o resultado de um segundo recurso submetido, há 4 anos, à apreciação do Tribunal Constitucional se encontrar exposto e dependente de julgamentos que nunca mais ocorrem... levou Mário Soares a mais esta tentativa junto do Parlamento, já que as anteriores têm esbarrado, sistemáticamente, com a oposição do Partido Social Democrata (PSD e ex-governo) e do Partido Popular (CDS-PP).

Para Mário Soares –que logo que vislumbrou a possibilidade de montar o cavalo do Poder “meteu o Socialismo na gaveta”... –esta é a melhor oportunidade, agora que desmonta de vez..., para se reconciliar definitivamente com a Esquerda portuguesa. E o facto de se assumir como o cidadão que conquistou, em Portugal, o mais amplo consenso que algum político jamais conseguiu, através de eleições e não só, irá pesar na decisão do Parlamento, a despeito da oposição conservadora á iniciativa presidencial.

Mas até nesse particular pode acontecer uma daquelas jogadas á Soares –como dizem os seus (poucos) adversários– com o Chefe de Estado a mexer na memória de tantos-ontem (ou já só alguns-hoje...?), relativamente á Rêde bombista que combateu –ao tiro e á bomba– o Regime que então emergia em Portugal e que teve em Otelo Saraiva de Carvalho a sua figura carismática. Pode acontecer –e a ser assim–

Libertação de Otelo, 1989. Lisboa.

A. TAVARES

que surja algo de muito revelador em termos de compromissos e ligações desses *bombistas de então*, para quem os tribunais foram mais que benevolentes, a estes que actualmente se mostram reticentes em aprovar a amnistia política para Otelo Saraiva de Carvalho.

Um Pandemónio de Desfasamentos Jurídicos

O primeiro recurso à condenação de 15 anos, atribuída pelo Tribunal da Relação (TR), interposto para o Tribunal Constitucional (TC), teve como resultado

a declaração da *inconstitucionalidade penal* –o que obrigaría, na prática, a que a primeira destas instâncias reexaminasse a *matéria de facto* de todo o processo.

Segundo Romeu Francês, advogado de Otelo, *“o Tribunal da Relação considerou que não tinha que ouvir ninguém – nem os réus, nem as testemunhas”*. Para este causídico bastaria que o TR *“relésse os autos para reexaminar a matéria de facto”*.

Foi esta decisão que motivou um segundo recurso de Otelo para o TC, reclamando novo jul-

gamento e com *reexame integral dos factos*.

Este recurso, cujos trâmites decorrem há 4 anos –o TC não tem prazos para apreciação deste tipo de acções...–, faz cair o caso Otelo, como muitas outras ocorrências, numa teia tecida pelas *guerras portuguesas entre sistemas*, na circunstância o jurídico e o constitucional.

Depois, e dada a restrição de competências que a Constituição portuguesa confere á instância que controla a aplicação das leis –o

TC– “há o risco –diz Romeu Francês de Otelo vir a perder este recurso por falta de competência do Tribunal Constitucional”.

É mais que provável que o TC venha a considerar, uma vez mais e com efeitos meramente formais, *inconstitucional* a decisão do TR. E até é possível que os seus conselheiros demonstrem á exaustão o *bloqueio jurídico* que tem rodeado todos estes processos das FP-25, argumentando que é virtualmente impossível a repetição do julgamento, como pretende Otelo, isto porque um dos *arrependidos* –delatores das FP-25 que afirmaram, em Tribunal, ser Otelo (“Óscar”) o “dirigente máximo da estrutura terrorista”– foi assassinado no Brasil e os restantes, já indultados, manifestaram-se indisponíveis para quaisquer (ou-tros ou novos) depoimentos.

A via política é, pois, a única saída para caso tão intrincado. É competência exclusiva da Assembleia da República, ou seja, dos partidos políticos ai representados... mas nem todos sintonizados sobre esta matéria.

PCP apoia amnistia a Otelo

A prática política tem destas ironias: o Partido Comunista Português –atacado ferozmente por Otelo no decorrer do PREC (Procésso Revolucionário –então– Em Curso), foi a primeira força política que anunciou, publicamente, o seu apoio á iniciativa do presidente Soares.

A bancada socialista –a 4 deputados da maioria absoluta–, cujo grupo parlamentar tomará a iniciativa legislativa de apresentar o projecto-de-lei pro-amnistia Otelo, mantém-se, e por enquanto, com liberdade de voto.

Para o líder do grupo parlamentar do PSD, “Mário Soares mostra uma grande coerência, e até coragem, por defender a concessão da amnistia a Otelo”. No entanto o PSD está contra qualquer amnistia, “já que Portugal está a passar por um sentimento geral de insegurança –afirmam os sociais democratas– o que torna o momento inadequado á referida concessão a Otelo e aos outros envolvidos”.

Relativamente ao CDS/PP o argumento é similar: “o clima de insegurança que se vive na sociedade portuguesa desaconselha a repetição do erro cometido pelas amnistias anteriores”.

Sendo favorável ao que chama de *amnistia pacificadora*, Almeida Santos, presidente da Assembleia da República, refere que “não há qualquer interesse nacional em eternizar a situação sobre a atribuição da amnistia a Otelo Saraiva de Carvalho (...) que, de facto, devia ser resolvida em função desse interesse”.

É este o panorama... O processo, cuja resolução está exposta –e como se observa– a um montão de impedimentos, poderá conhecer um desfecho dentro de dias, por certo favorável a Otelo com a junção dos votos PS/PCP.♦

OTELO SARAIVA DE CARVALHO E AS FORÇAS POPULARES 25 D'ABRIL

GONÇALO NUNO DE FARIA

Não é fácil ou difícil falar de *Otelo Nuno Saraiva de Carvalho*. É simples: aí a grande dificuldade...

É alguém que se evidenciou no eclodir da Revolução dos Cravos com o mesmo denôdo, ousadia e convicção que o terá feito envolver-se nos acontecimentos e situações produzidas e atribuídas ás FP-25.

De uma ingenuidade política flagrante, Otelo está sempre na direcção de um mundo que objectivo algum pode alcançar, mas que determina seus próprios passos e convicções ou o seu imaginário, que, em política, pelo menos na convencional, constitui a morte do guerreiro.

A sua trajectória poderá estar sinalizada por irresponsabilidades e aventureirismos, maldades é que nunca, como tantos dos seus detractores pretendem fazer crer para justificarem os métodos perversos que afirmam ter utilizado para fins e objectivos antagónicos aos seus (deles, detractores) interesses.

Se cometeu, ou não, erros e graves —não o sabemos. Só não entendemos, e já para acautelar o que desconhecemos, que em nome de princípio algum se activem e accionem armas manipuladas

(e muniçadas) por razões espúrias e motivos bártardos.

Acusações a Otelo são muitas e de calibre diverso. E há pessoas, muitas pessoas mesmo ou tantas quantas as que imaginamos, que preferem a continuidade da interrogação ao desaire da resposta... que de certa forma está a ser dada com o desmoronar do significado profundo, em humanismo e solidariedade, de uma Revolução de que Otelo é —ou já só queremos que seja...— símbolo e referência.

Descendo á terra... da pátria do 25 d' Abril, este foi o que é o que lhe sucede até á resolução, hoje, do caso-Otelo. E esse é o referencial que a História vai reter num tempo-espacío político de um Povo quase milenário.

Otelo-capitão d' Abril perante Otelo-FP-25... eis o paroxismo ou o ensinamento maior do cardápio dos tempos: *as revoluções devoram os seus heróis*.

Que venha a Amnistia para que o 25 d' Abril (Otelo) deixe de andar aos tombos pelas barras dos tribunais.♦

HISTÓRIA DO NACIONALISMO

Desde as suas investigacións sobre Risco até a recente síntese *O nacionalismo Galego* (Edicións A Nosa Terra), pasando pola organización do congreso *Os nacionalismos en Europa* ou a sua tese doutoral na que estuda a evolución ideolóxica desde os ilustrados até Castelao, que sairá publicada en breve, o cerne dos seus traballos foi sempre o estudo do nacionalismo galego ao que, por iso, se confesa vencellado xa de vello. Para Xusto Beramendi -historiador e profesor da Universidade de Santiago- no nacionalismo galego deuse un trunfo social pola asunción xeral de parte do seu ideario político pero sofreu sempre unha grande rémora representativa. A unidade do nacionalismo, que sempre considerou necesaria —ven de anunciar a sua entrada no BNG—, está a dar cabo desta situación nunhas "condicións obxectivas excepcionais para o seu avance e a incidencia en sectores que até agora non se achegaron a el". Frente a esta alternativa, califica á autoidentificación propugnada por Manuel Fraga de "rexionalismo español".

A. PANARO

Xusto Beramendi, historiador e autor de *O nacionalismo galego*

'A entrada na UE crie unhas condicións excepcionais para o avance do nacionalismo'

CARMÉ VIDAL

O nacionalismo galego foi acusado moitas veces de ostentar puntos de vista terceiromundistas.

Desde os anos setenta manteñen que as situacións tipo Angola ou Alxéria presentan certos elementos comuns, pero tamén diferencias do que se deu en charmar colonialismo interior de certos países do centro mundial, concretamente de Europa. Non se pode facer un transplante mecánico. No que é propriamente a dependencia económica é moi

semellante, pero nas relacións de tipo social, ideolóxico e político difire substancialmente e, polo tanto, facer un transposición á análise e ao proxecto político requiere unha adaptación que teña en conta esas diferencias porque se se fai de xeito mecánico correse o perigo de cair nunhas mensaxes e contidos políticos que no tardofranquismo podían ter unha función e un sentido, pero que hoxe levarian a calexóns sen saída. Naceron de realidades diferentes, non é pensábel que hoxe na Galiza se poída xerar unha conciencia maioritaria tipo alxeriana, o que non nega

que a conciencia nacionalista poida ser hexemónica, pero con outras vias.

Cre que é válido o conceito de dependencia?

Non se pode usar tampouco dunha forma mecánica porque tanta dependencia do centro como ten Galiza pode tela Andalucía e aí non hai un nacionalismo porque falta outro elemento que é a existencia dunha etnicidade claramente diferenciada e a conciencia da sua existencia. Desde o punto de vista da dependencia económica, do tipo e produción

que exporta matéria prima e mano de obra... non é Galiza un caso único dentro do Estado español.

Como se pasa do que ven de chamar unha etnicidade diferenciada a unha conciencia política nacionalista?

Os niveis de conciencia da propia identidade son múltiples. O galego ten unha conciencia de ser diferente a nível de elementos culturais do castelán ou catalán ao cen por cen, pero non se deu en grande grao o salto á conciencia política de ser unha nación e chegar a un determina-

do teito de autogoberno. E dicer, a conciencia política é minoritaria, pero non a étnica e cultural. No xogo destas duas conciencias é onde ten que estar a incidencia das forzas políticas nacionalistas.

A metodoloxia coa que se estuda o nacionalismo non se centra en demasia no estudo das organizacións políticas deixando á marxe o contexto no que se desenvolven?

Ese é un defecto, pero é o primeiro paso para ver que foi realmente o galeguismo. Despois

deste momento inicial cómpre estudar todos os factores que están interferindo no desenvolvimento deste fenómeno e intentar a partir dessa explicación, tirar un modelo explicativo que sexa convincente.

Nas análises que nesta altura se fan da transición na Galiza fálase dun nacionalismo endébel, esquecendo a sua base social implantada e o seu poder de mobilización.

Repto que está ainda por estudar e cando se faga haberá que ter en conta, en concreto na transición, tamén ás forzas de esquerdas que non son nacionalistas polo menos de xeito nítido. De todas maneiras, no nacionalismo actual dase unha circunstancia especial que é un déficit de representación política. Mesmo hoxe, a força social, e incluso sindical, é maior da que a parlamentar, é dicir, é unha situación contraria á que se deu nos anos trinta co Partido Galeguista, onde o nacionalismo pesaba máis politicamente do que no ámbito social.

A que responde entón ese desaxuste entre o social e o político?

Indica un certo trunfo do nacionalismo como opción nacional propriamente dita. Acontece isto porque moitas das reivindicacións e os valores predicados polo nacionalismo desde sempre foron assumidos pola mayoría da sociedade, incluidas outras forzas políticas. Na medida en que ten éxito socialmente, as organizacións nacionalistas perden protagonismo. Hoxe cousas que consideramos normais, como que no Parlamento se fale galego non deixa de ser un trunfo nacionalista que ao tempo debilita unha arma de reivindicación. A mesma existencia das institucións autonómicas -que son un mal menor para o nacionalismo como xa o eran para o Partido Galeguista- xa está asumida pola sociedade, cando hai cincuenta anos a maioria dos galegos rexeitaban a existencia da autonomía. Isto é un salto moi importante, pero que as organizacións nacionalistas non poden usar, nem como obxectivo estratéxico, nem táctico.

Os últimos resultados eleitorais indican un progresivo decrecimiento dese desaxuste cunha maior representatividade política.

Unha parte da responsabilidade de que non se tivera por exemplo representación en Madrid, que agora espero que se corrixa, cando forzas tan pintorescas como o Partido Aragonés Regionalista si tiña, corresponde aos propios políticos que non estiveron á altura das circunstancias. A ditadura impuxo na clandestinidade un sentido excesivamente forte de fidelidade ás organizacións que era imprescindible para aguantar as condicións de loita, pero logo non se mudou a mentalidade á mesma velocidade que cambiou a situación. Identificaronse os intereses do conxunto do nacionalismo cos da organización propia e entón todo o demais resultaba un atranco. Cando houbo que pasar a unha democracia, mesmo sendo formal, había que actuar de distinto xeito, había que sumar pero sumando sempre corres o perigo de diluirte. A historia do na-

cionalismo desde o 78 até hai moi pouco, coa unión dentro do BNG, é unha historia da difícil adaptación a un marco político cualitativamente distinto.

Firmeza ideolóxica e flexibilidade táctica

Cando fala de dilución, refírese ao protagonismo das forzas políticas dentro dun proceso de integración nun proyecto único ou pensa que se deu tamén unha negociación ideolóxica?

Sempre comparo isto coa situación dos anos trinta na que a xente do PG sabia combinar a firmeza ideolóxica coa flexibilidade táctica. Hai un episodio significativo que son as eleccións a Cortes Constituyentes da República no que se dan tres supostos básicos que clarifican os feitos. Nas *Irmandades da Fala* da Coruña, con tal de conseguir o poder cederon tanto que remataron negándose a si mesmas ao se meter na ORGA e renunciar praticamente ao nacionalismo. Saen elegidos Vilar Ponte e Suárez Picallo pero dentro dunha forza política que non lles permitía defender as suas ideas co que ao rematar a legislatura volven outra vez ao PG. O segundo modelo é o da candidatura de Pontevedra que se mantivo firme nos seus ideários e, como xa de por si tiña moita forza, sae eleito Castelao. O terceiro modelo é ao que me refiro cando falo de flexibilidade táctica e é o do núcleo tradicionalista de Ourense que montan un partido só para concorrer ás eleccións sen posibilidades de conseguir por si mesmos representación e pasan a formar parte dunha coalición cos radical socialistas e grazas a isto Otero Pedraio vai ás Cortes. Esta é unha maneira de mantenimento dos principios e flexibilidade táctica que é o que faltou até agora e en momentos ben importantes.

Un proxecto de nación abonda para agrupar ideoloxías diferentes?

É moi difícil atopar na historia un nacionalismo que sexa ideologicamente homoxéneo, sería case unha contradicción, porque toda nación é socialmente heteroxénea e se se busca a hexemonía en todos os grupos sociais hai que recoller diversas sensibilidades, outra cousa é como se manifieste organizativamente. O concepto de nación fai de elemento de articulación de moitas ideoloxías. A situación que temos agora na Galiza é moi fluida, a unificación den-

tro do BNG de todas as tendencias do nacionalismo, nomeadamente do de esquerda que é a imensa mayoría, era unha necesidade habida conta da traxectoria anterior, a cuestión vai ser a sua consolidación e o camiño que vai seguir no futuro.

Segue tendo o nacionalismo que se manifesta en contraposición ao nacionalismo de Estado a pesar do que antes mencionou dun suposto trunfo social asumido?

A longo prazo iso non vai abondar a non ser que o proceso de unificación europea rompese e se volvese a dar unha reafirmación dos estados nacionais para que fosen más agresivos. Por outra banda, na medida en que se va normalizando a lingua, conseguindo maiores competencias... vaise perdendo forza e entón ten que haber algo en positivo que o substitua. O nacionalismo non se pode estar xustificando sempre en función dunha resposta a un nacionalismo exterior, ten que ter un alicerxe próprio dun proxecto de nación que sexa más atractivo e xusto ao que fan os demás e falta ainda reflexionar en sério sobre o que o nacionalismo galego quer que sexa Galiza. Temos demasiados préstamos de teorías que andaban frotando polo mundo e unha falta de elaboracións propias.

A UE veu ser un elemento más de diferenciación dos principios nacionalistas, foi a proba de que as agresións continuaban.

O nacionalismo foi belixerante na oposición á UE e con razón pero non soubo explicar esa posición. O que cómpre facer é denunciar as eivas, todo o que prexudica e iso estase faiendo ben, pero falta o outro paso que é o que pode achargar masivamente aos sectores prexudicados do nacionalismo e é explicar cal é a alternativa propia á UE. Se se busca a rendibilidade política non se pode dizer *non*, se non como se pode transformar a UE que é o que se está comenzando a dizer agora pedin-

do a reforma de Maastricht. Cómpre estudar como lle afectan a todos os sectores as grandes transformacións que está padecendo Galiza, porque

hai unha causa certa e é que estamos a ser os grandes prexudicados da entrada no Mercado Común e iso cria tamén unhas condicións obxectivas excepcionais para o avance do nacionalismo galego tal e como a perda de Cuba foi no 98 para o nacionalismo catalán. Isto é condición necesaria pero non suficiente porque todo depende de como o nacionalismo

galego se move e como incide en sectores que até agora non se achegaron a el.

Como calificaria o conceito de *autoidentificación* defendido por Manuel Fraga ao respecto do de nacionalismo?

É moi xeneroso mesmo chamarlle conceito ao que di o presidente da Xunta. Fraga é un rexionalista español. No nacionalismo español, a finais do XIX e comezos do XX, había varias modulacións e unha das é o rexionalismo que recollía unha nación española diversa por dentro no plano da cultura e a etnicidade e consideraba que era mellor recoñecer esas diferencias e darlle unha pequena descentralización administrativa para que así se sentisen más unidos á nación española. Este rexionalismo español está substancializado a finais do XIX polos neotradicionais, incluso polo mesmo Brañas cando á fin se achega más ao carlismo e é más rexionalista español que galego. Fraga está nesa onda que lle foi moi rendible politicamente porque lle permitiu deglutar a maior parte do espacio electoral que podía ser dun nacionalista de centro. En Fraga hai unha conversión desde un nacionalismo franquista, e polo tanto centralista e sen fisuras, a unha reflexión que o fai aparecer nas Autonómicas do 81 xa co lema "Galego contra ti" respaldando a Albor onde comeza o seu rexionalismo no que prosegue. Dado o despréstixio do termo el prefirió falar de *autoidentificación*.

Vostede dixo recentemente que se estaba a utilizar a figura de Castelao desde todos os bandos.

O problema é que toda figura que se convierte en símbolo ou heroi de todo un povo é de por si atractiva. Pero mesmo así a Fraga, Castelao non lle fai ningunha grazia. Primeiro tentou usar a Brañas pero non lle serviu porque ninguén o coñece, pero todo o mundo sabe quen é Castelao, un heroi de todo o povo e da nación e ten que intentar usalo, pero é moi difícil para eles. Só poden coller o seu nome, pero non o que dixo. A parte más política, incisiva e nacionalista teñen que procurar agachala.♦

'O estudo do nacionalismo actual está aberto á discusión'

Que aportacións ofrece o libro *O nacionalismo galego* que ven de publicar en A Nosa Terra?

É unha síntese divulgativa, había unha masa crítica de monografías sobre o galeguismo en xeral e sobre o nacionalismo en particular que consideramos xa suficiente para facer unha síntese. O que acontece é que algunas das investigacións de base sobre as que descansa o libro están ainda inéditas. Curiosamente con este libro sae antes a síntese que as propias investigacións de base. Temos xa publicados os estudos de Barreiro sobre o levantamiento de 1846, o de Maiz sobre o nacionalismo, o de Castro sobre a Segunda República, a miña tesiña sobre Risco e algunas cousas que publiquei sobre Rosalia ou Losada e a tesiña de Núñez Seixas sobre o galeguismo de América. Está inédita, ainda que sairá en breve, a miña tesiña que cubría a evolución ideolóxica completa desde os ilustrados até Castelao pero que, en canto a organización, acción e base social só tratava o período das *Irmandades da Fala*, o que foi a razón de que ainda non saise publicada, porque quería estudar as bases sociais do galeguismo no século XX.

'Hai moitos atráncos lóxicos e inevitáveis no estado do nacionalismo actual'

O libro metese tamén nun terreno praticamente ermo que é o do nacionalismo recente.

Si, pero hai unha diferenza cualitativa no que é o libro até 1936 que eu creo que ten unha solidez documental, porque está baseado en moitas investigacións monográficas e o que é esta última parte que non é más que unha primeira aproximación feita sobre os datos más relevantes para seguir avanzando niso. Deixar as liñas mestras dos grandes fenómenos do nacionalismo dos últimos anos dadas.

Os protagonistas desta última etapa están vivos, vanse converter en fontes orais de investigación?

Así ten que ser. Hai en marcha duas teses sobre o nacionalismo actual, pero creo que até dentro duns seis ou oito anos non haberá unha análise feita cun nivel de obxectividade e profundidade comparado co feito sobre antes do 36. Hai moitos atráncos lóxicos e inevitables, é difícil acceder aos listados de militantes para saber a base social e ademais se está inclinando sobre intereses políticos vivos. Quixemos dar unha visión panorámica que pode e está a ser base para a discusión.♦

A. PANARO

Vivimos no mellor
dos mundos posíbeis
(Felipe González)

Aznar fotografiase
con heroinómanos,
Rato critica con
dureza a precariedad
laboral e o paro,
superando pola
esquerda ao Ministro
Solbes. A primeira liña
conservadora
vileipéndia a Cuevas e
fallie aloumiños na
caluga ao sindicalismo
de clase. Falta Isabel
Tocino cunha
camiseta do Che
Guevara.

No único que non se
disfarza de progre o
PP é no do
nacionalismo. Será
polo da *España roja*,
antes que rota. O
difícil é convencer aos
financieros europeos
de que Pujol, un amigo
Khol, é más **perigoso**
que Anguita que todos
os anos compra billete
de cine-clube para ver
de novo *O acorazado
Potemkina*.

Quéixanse os do PP
galego de que o
Bloque se arroga o
papel de ser a única
posible voz galega nas
Cortes. "Nós somos
igual de galegos",
exclaman. Galegos si,
pero **voz** galega non.
Porque en San
Jerónimo nunca falan.
Quizá porque cren que

Autobús, coche oficial e o rector Meilán

Sorprendentes as declaracions do señor Meilán, rector da Universidade da Coruña ao respecto da folga estudiantil da antedita universidade por mor da petición do alumnado dun bonobús universal (é dizer, que abarcara a todos/as os/as alumnos/as e non só os que demostren ter unha economía feble).

Sorprendentes as súas declaracions ao respecto de que "dar bonobús a todos os estudiantes é unha medida antisocial, clasista e elitista" e "os universitarios debemos dar exemplo de solidariedade" nun claro ataque pola esquerda aos CAF (organización estudiantil convocante da folga, de carácter asambleario e antielitista que sempre abogou pola supresión das trabas de acceso á universidade).

Aplaudíbeis incluso, se as sacamos do seu contexto e non analizamos a realidade da universidade actual e da Coruña en particular, pero a falta de coerencia deste señor vén a botar ao traste todo o que di, ou acaso el non se despraza en coche oficial con chófer? (un só chófer de uso exclusivo para el, que cobra ao ano máis en horas extras que en xornada habitual superando con creces o estipulado por lei; feito que xa significou várias multas de inspección de traballo a instancias do sindicato CIG ou a súa compañeira nas sucesivas equipas rectoriais, profesora Esther Fernández, que utiliza o outro coche oficial con outro chófer para subir a Zapateira a impartir as súas clases na Facultade de Ciencias. Por que entón non comenzañ eles por dar exemplo de solidariedade e abandonan os seus coches oficiais e acuden aos distintos campus nos autobuses pagando a mesma cuota que o resto da sociedade?

Sr. Meilán, deixe a súa hipocresía e faga as críticas con coerencia.♦

EDUARDO LORENTE ANDRADE
(Ex-traballador da
UNIVERSIDADE DA CORUÑA E EX-
MEMBRO DO CLAUSTRO E DO
COMITÉ DE EMPRESA DA MESMA).

A Administración culpábel do Mar Exeo

Parece que hai que buscar un culpábel no accidente do *Mar Exeo* e que o más indicado é o Capitán...

Creo que a única culpábel, é a Administración, pola falta de Seguridade no Porto da Coruña, por que eu pregunto: por qué non saiu o Prático cun remolcador en apoio do Capitán para a manobra de entrada? Pois se se tivese feito, xamais sucedería o sinistro. Por outra parte, para acusar ao

GALIZA E MUNDO

SEXISMO, NON; PURITANISMO, TAMPOUCO

NANINA SANTOS

Nas Xornadas sobre Muller e Comunicación da Xunta de Galicia e inauguradas por Manuela Besteiro, falarase, digo eu, do tratamento da muller na publicidade e nos Medios, e suponho que como acontece a eito, xurdirán queixas polo uso da muller como obxecto sexual. Unha muller lixeira de roupas, ensinando e suxerindo un pouco aquí e un pouco ali.

A min, o mais ou menos vestido tanto me ten (hai lixeireces de roupa que me gostan, excitán, atraen). Impórtanme esas mulleres só preocupadas polos deterxentes e limpadores de toda laia que ensinan as camisas dos fillos e dos maridos, os fornos, os chans, os baños... Preocupanme esas azafatas e presentadoras de diversos programas as que pintan de estúpidas e necias con ar de simpáticas. Irritanme as ausencias en programas de debates "importantes" e nos artículos de opinión, e non me gusta o xeito en que aparecemos nas informacions (tomease quen quiera o traballo de analizar unha semana, por exemplo, en que tipo de noticias aparecemos e en cais non. Cando ocupamos, nós e actividades nosas, titulares, cais das actividades que desenvolven mulleres teñen eco e que outras non. Mesmo poden fixarse no capítulo de delincuencia e no mundo rosa).

As lixeireces de roupa e os reclamos sexuais erguen ondas de desaprobación, por puro puritanismo.♦

Capitán, de provocar o accidente, hai que demostrarlo e non falar á lixeira, como lin ultimamente nalguns medios de comunicación. Ainda que debo reconñecer que as condicions que se lle presentaron ao capitán para elo, foi do mellor que xamas tivera soñado, xa que esta-

ba completamente só na manobra de entrada ao porto, pola noite e con mao tempo.

Aqui tamén hai que denunciar o emprego que desexan criar os políticos europeus e do país, cando un buque con bandeira europea resulta que o 75% da sua tripulación non é euro-

pea. Despois din os nosos políticos que a sua maior preocupación é a do paro... Candoo está máis que demostrado, que non fixo nada o goberno europeu, nem o governo español, nem os sindicatos, nem o COMME, por crear emprego, todo é conto e mentiras... promesas para que voten e facer afiliados, isto é a triste realidade do mundo do emprego.♦

XOSÉ GONZALEZ FERNANDEZ
(XEFE DE MAQUINAS DA MARÍNA
MERCANTE)

As autovías

É incrivel que a reacción dos gallegos ante o incumprimento das datas para a terminación das autovías que unen Galiza coa meseta sexa tan suave. Eu atopolle certa explicación a que a maioría dos medios de comunicación gallegos, salvo excepcións, e que teñen moita influencia na opinión pública, centráronse nos últimos tempos en asuntos de interese estatal, que son moi graves, como é o caso dos GAL, Roldán, Barrionuevo, Hormaechea, Naserro, etc., pero esquenceronse na mesma medida, de tratar outros temas vitais sobre todo para os gallegos.

Supón un engano para todos os gallegos que un documento firmado polo Presidente da Xunta e o Ministro de Obras Públicas non se cumpra, sen a mínima xustificación. É fundamental que se aireen os temas relacionados coa corrupción pois é un bo sistema para evitála, pero para mi é más grave e deberíase denunciar con más intensidade, xa que supón un engano e moitas perdidas para os principais usuários e para todos os gallegos, que un documento firmado polos máximos responsables, neste caso o Presidente da Xunta e o Ministro de Obras Públicas, Fraga e Saez de Cosculluela e respaldado sen fisuras polos seus governos e partidos respetivos, non se cumpra, sen a mínima xustificación.

Porque vamos a ver, segundo o publicado e repetido en múltiples actos, fundamentalmente antes das diferentes eleccións, as autovías remataban no ano 1995 se lle facemos caso o documento citado, e incluso cando algún como o señor Nogueira o poña en dúbida, chamábanle incrédulo ou cousas piores, pois ben, rematou 1995, e o único tramo inaugurado é de 11 km, dos mais de 600 de que constan en total.

E ante este feito, qué din os responsables dos partidos firmantes? Fundamentalmente pechan a boca tratando de paso de ocultar o problema, e tamén poñen disculpas como que estas autovías son moi caras, como si non soubésemos que por exemplo a autovía de Leizáran era moi más cara por Km. lineal e fixose en pouco máis tempo do previsto,

Non á mina de caliza en Pena Falcoira

A asociación ecoloxista *O Brote* quere amosar públicamente a súa más absoluta oposición ao proxecto de explotación mineira de caliza a ceo aberto, denominada *Don Rufino*, que se pretende realizar en Pena Falcoira entre as provincias de Ourense e Lugo.

Do citado proxecto xa se envira un informe negativo ao MOPTMA no ano 1993 cando se atopaba en fase de consulta, incomprensibelmente o estudio de impacto ambiental saiu a exposición pública recentemente (BOE nº 291 do 6 de Decembro de 1995) ao cal fixemos as correspondentes alegacións.

O proxecto afectaría gravemente a unha zona de altísimo valor ecolóxico, (temos que lembrar que a minería a ceo aberto é altamente impactante). Xeoloxicamente o afroamento afectado por dita explotación pertence á formación *Calizas de la Guiana*, única en todo o país galego e de óbvia interese científico, educativo e cultural, e de realizarse a citada mina incurriñase en ilegalidade, xa que a zona atópase declarada Espacio Natural polas Normas Subsidiarias da COTOP e infrinxiríase o artigo 28 das citadas normas.

Pero o caso deste alumno non remata aquí, porque parece ser que o instructor do expediente e vice-decano da Facultade, un tal Xosé Ramón Rúa, propuxo que o alumno expedientado sexa expulsado durante dous anos da Universidade e que lle sexa anulado o quinto curso da carreira. Hai un refrán que di: "Polos seus feitos o coñecerás", e entón queda claro que o tal Xosé Ramón Rúa non pode ser más que un fascista, coa complicidade dos demás responsábeis universitarios da Universidade de Vigo, que en vez de preocuparse por cousas como que o curso empeza cando comenza en todas as Facultades (o curso pasado en Belas Artes de Pontevedra comenzou en Xaneiro por problemas de espazo, cando teria que comezar en Outubro), se dedican a tomar decisiones represivas e fascistoides contra un alumno, e facendo propostas de sanción como a do señor Vicedecano da Facultade, que se basan nunha Lei do ano 1954 que fala de "insubordinación". Non podía ser menos, todos terán que estar ás súas ordes e se non castigo que che criou.

Esta materia é a última que lle queda ao alumno para rematar a carreira, e agora está "colgado"

Xa para rematar, so dicer que dende aquí a miña solidariedade co alumno repre-saliado. E dicer tamén que eu estudei Maxisterio en Santiago e non coñeo de nada a este alumno. Digoo por se as autoridades universitarias de Vigo e Pontevedra len este artigo e crean que era alumno da Universidade de Vigo. Se o fose ao mellor xa tería que estar pensando onde rematar os estudos polo simple feito de escreber estas liñas en contra deles. ♦

RAFA MOUZO MEIZOSO
(CORCUBION)

teñen demasiado acento. Deberian ler *El buho gallego*.

Esquerda Unida gastará, segundo as suas proprias estimacións, 64 millóns na campaña eleitoral. Dos cales 45 son aportados por *Izquierda Unida*. En Madrid xa lle din a Geluco que cando queira soberania que fale co tesoureiro.

La Voz de Galicia inclue a sua sección eleitoral nas páginas de Estado. O diario que más promove a información local e que arrebolha na sua propia cabeceira o nome do país acaba dándolle máis espazo a Herri Batasuna ou a Coalición Canaria que ao Bloque.

Os Estados Unidos son patrón cultural, referencia dominante. E ainda máis cando se trata das suas revistas de élite: imprescindíveis. Véxase, senón, o número de Febreiro da prestixiosa

Newsweek. Página tres. Nun recadro vaticina o próximo presidente de Rússia. Mediante unha secuencia gráfica móstrase que en Moscova a un calvo (Lenin), sempre seguiu un non alopécico (Stalin).

Despois veu Kruschev que tampouco tiña pelo e Breznev que si o tiña. Etc. etc. Como Ieltsin ten pelo, toca agora un calvo. Newsweek ve niso un claro signo da chegada de Chernomyrdin. Menos mal que por Washington non

pese aos mortos que ocasionaron os seus opositores e os graves problemas técnico-ecológicos con que se atroparon no seu desenrollo. Tamén resultou moi costoso o tramo Bilbao-Santander e igualmente se rematou e incluso, en tramos complexos da autovía de Andalucía, como o paso de Despeñaperros, se cumpriron as datas e se rematou para o ano 1992, poñendo ao mesmo tempo en funcionamiento o AVE e modernizando os aeroportos de várias cidades andaluzas. Ademais, a mellor demostración de que este argumento é falso é que os tramos que resultan más baratos por Km. lineal das autovías de Galiza: Benavente-Astorga ou Benavente-Puebla de Sanabria tampouco estan rematados.

Outra disculpa utilizada tamén foi a da meteorología, cando agás estes dous últimos meses, o tempo en xeral, se cadra foi mellor do previsto.

O que desta vez non pudieron utilizar foi a disculpa á que sempre recurrian, que era a oposición dos nacionalistas e ecoloxistas, desmontando de paso a teoria tan utilizada de que estos grupos se oponen o progreso.

Porque non dirán a verdade? Que se reduce a que ao goberno de Madrid os intereses de Galiza importanlle pouco e que tampouco houbo nengún galego que expuxese esta discriminación con xénio ante o poder central. Só nos escoitarán cando as institucións, os medios de comunicación e os grupos sociais de ámbito galego fagan unha piña con toda a xente do país e esixan o que por razón nos corresponde. Se isto non se produce até despois do ano 2000 non teremos rematadas as autovías. ♦

KOSÉ BIEITO COELLO COELLO
(AS PONTES)

Afectados por unha senrazón

Somos unha representación de sanitarios galegos, e, dirixímonos ao voso xornal que é dos únicos que pode facer que o nosso problema saia a luz, xa que, agás Faro de Vigo, os demais están encadeados e censurados coas subvencións, como ben decidies no número desta semana.

Con data 27 de Xaneiro, reunímo-

nos en Santiago de Compostela na sé do Coléxio Médico: Practicantes, Matronas e Médicos titulares de toda Galiza para manifestar o total rechazo a lei que autoriza o Consello da Xunta, que trata de instaurar arremetendo contra os funcionarios que aprobaron as oposiciones, pasando a estatutarios integrados obligatoriamente en Atención Primaria e non voluntariamente como se decía previamente. Así terían más doado o que dicía Ramírez: botar á rua a 500.000

funcionarios para alixeirar a economía. Xa queren comenzar antes das eleccións.

Ser funcionario significa: Ter autonomía e independencia frente a calquier poder

Ser funcionario significa: Ter autonomía e independencia frente a calquier poder sexa quen sexa, cousa que a Consellería de Sanidade trata de derrubar. Quen ou cantos son os responsables disto?

Unha xunta terá una entrevista con Fraga. Esta foi a primeira mobilización case ás caladas frente a San Caetano. Agora medidas xurídicas, as mobilizaciones seguen en pé. ♦

COLECTIVO DE SANITARIOS GALEGOS

Intolerancia en Belas Artes

Estas liñas venen a conto dun caso ocurrido na Facultade de Belas Artes de Pontevedra no curso pasado, pero que parece ser que ainda agora está dando que falar. Segundo publicaron algúns medios de comunicación, os acontecimentos empezan cando se produce unha discusión entre unha profesora e un alumno e este lle chama "inmadura" á profesora. A consecuencia é a apertura dun expediente ao alumno por insultos e ameaças. Un expediente que o impossibilitou para presentar-se ao exame da matéria da profesora coa cal tivo o incidente. Da-se a casualidade que dita materia é a última que lle queda ao alumno para rematar a carreira, e agora está "colgado" por culpa dos acontecimentos antes relatados. Tamén se dá a casualidade de que dito alumno foi un dos que denun-

Xa para rematar, so dicer que dende aquí a miña solidariedade co alumno repre-saliado. E dicer tamén que eu estudei Maxisterio en Santiago e non coñeo de nada a este alumno. Digoo por se as autoridades universitarias de Vigo e Pontevedra len este artigo e crean que era alumno da Universidade de Vigo. Se o fose ao mellor xa tería que estar pensando onde rematar os estudos polo simple feito de escreber estas liñas en contra deles. ♦

RAFA MOUZO MEIZOSO
(CORCUBION)

coñecen a Ivan de la Peña.

Son deficitarias as autonomías, din. Pero ninguén lembra que o presupuesto do AVE superou o previsto nunha cantidade similar á metade do orzamento de un ano da autonomía galega: 400.000 millóns. Tamén da **perdas** o exército e deunas a Expo de Sevilla e as Olimpiadas.

Os temários de oposiciones á administración galega teñen título e presentación en língua vernácula. Todo o demais está en castelán. Velaí o galego como **protocolo**, como **latinajo**. Como oropel demodé.

Israel polemiza sobre o sangue dos xudeos etiopes. Rexeitan as suas donacións nos hospitais porque son negros e poden contaxiar a Sida. Este **racismo** fire as sensibilidades de Tel Aviv e de todo Ocidente. Dos nenos palestinos, cos osos esnaquizados, en cadeiras de rodas, ninguén se acorda. Unha polémica tapa a outra.♦

ra contribuir a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da flora e fauna silvestres (BOE nº 310 do 28 de Decembro de 1995), pola que se transpoñen o noso ordeamento xurídico da Directiva 92/43 CEE relativa a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. Somente a existencia destes endemismos afectados directamente pola mina, bastaría para desestimar totalmente o proxecto xa que afecta a povoación mundial dun destes endemismos: o *Petrocopitis pyrenaica sbsp. viscosa*.

A importante asociación vexetal (fitosociológica) localizada nesta zona, formada por *Arbutus unedo* e *Quercus rotundifolia*, que dada a súa rareza atopase ainda en período de estudo pola Universidade de Santiago, é tamén merecedora dunha mención destacada.

Citar a importancia desta zona dende o punto de vista arqueológico é tamén de obligado cumprimento, puidendo ser considerada como unha das zonas más propicias para localizar xacementos do paleolítico, polo que tamén denunciamos a total carencia, por parte do proxecto, do correspondente estudio e catalogación arqueológica da zona.♦

EDUARDO GONZALEZ PÉREZ
(PRESIDENTE D'Ó BROTE)

Incultura na Casa da Cultura de Ribeira

Viña eu da Casa do Concello, lugar no que me dixerón que para facer as xestións que a mi me eran precisas, debía ir a outra "Casa" na que, ao menos en teoría, habería a responsabilidade de traballar pola conservación e mellora do acervo cultural ribeirense e galego. Chegado ali, resulta que non estaba a persoas coa que dixeran que debía falar e, ipso facto, ao preguntar quen me cumpria, os individuos que ali se encontraban puxeron de seguido a atender o meu caso. Pasado un anaco, e tras lle solicitar con toda educación que me atenderan no meu idioma, o galego, estas tres persoas negáronse en redondo. O caso máis calafriante é o do encargado da oficina de información xuvenil que contestou con un "sí, hombre" e pasou literalmente da miña petición.

As outras duas rapazas que se negaron a me atender na miña lingua disque non tiñan nem tan sequera por qué me atender, xa que elas estaban ali para facer prácticas de cuarto de pedagogía socioeducativa. Parece-me xenial que me atendan duas persoas que non estaban ali pa-

A mi poden-me atender en calquera das duas línguas "oficiais", é que se chega alguén de Valladolid lle poden contestar en galego? Se iso non pode ser, por que a un galego falante non se lle resposto no seu idioma?

O insulto á Cultura propinado dende a Casa da (In)cultura do Concello de Ribeira é tremendo. Pensemos que áinda nos quedarian no tinteiro a situación lingüística do Conservatorio (como "se pode usar tanto galego como castelán" e a elas/es non lle da a gaña de usar o idioma próprio e maioritario no principio...) o galego permanece case que ausente; en fin, que mesmo ler o taboero de anuncios resulta xa triste polas aberracións lingüísticas que ali se cometan.

Simple e sinxelamente como ciadán, vexo-me na obriga de esixir un traballo pola cultura de Galiza, de parte das institucións públicas. Por outra banda, opino que as/os xenófobas/os non deben ter cabida nen en comisións de festas nin en nada que arrependa a Cultura ou a povo. Ben se ve que non saben respeitar nen o un nen o outro.♦

CARLOS MANUEL CALON TORRES
(RIBEIRA)

RETRATO

XAN X. PIÑEIRO

A voz que saía polas ondas era a dun especialista, alguén moi erudito que, doctamente, ía retratando ao individuo en cuestión:

—Trátase dun tipo que desprecia absolutamente aos demás ciudadáns —aseguraba—, un ser que vive nun mundo propio carente de valores onde se pode chegar a calquer barbarie con tal de darle gusto á súa tendencia.

Debe falar dalgún ministro, pensei para mim, cheo de curiosidade polas novedades periodísticas desta precampaña.

—Este individuo ten unha dobre vida —proseguía o erudito—, diante dalgúns pode pasar coma se fosse unha persoa normal, pero cando lle acomete a arroutada non hai forza que o pare e, o peor, será que áinda vai custar moito descubrilo.

A descripción seguía sinalando rasgos e modos que a mi se me figuraban cada vez más propios do que é calquera dos deputados que pretendían recunciar. Pero, uns segundos depois, o entrevistador despedía ao especialista e, logo de describilo coma un criminólogo, explicou que aquel retrato viña a ser o perfil psicológico do asesino de mulleres de Vila Real.

Abraiado quedei de que non se tratase, polo menos, dun candidato. Non sabe un a que grao de deformación pode chegar cando puxa a precampaña.♦

ra facer iso; que eu saiba, non fun pedindo favores, e coido que merezo que se respeiten os meus direitos lingüísticos sen que, literalmente, pasen de min; parece-me realmente marabiloso que estas mozas estean na Casa da Cultura de Ribeira e desprecien a miña lingua e, con ela, toda a cultura deste país; parece-me portentoso que unha destas xenófobas cara ao galego estexa como vocal na Comisión das Festas do Verán do Concello de Ribeira.

Pero non remata aí a causa. Moi logo, áinda outra funcionaria me afirma que segundo a Constitución española e a Lei de Normalización Lingüística de Galiza, a mi poden-me atender indistintamente en calquera das duas línguas "oficiais". Estamos cheos de aviaos. Entón é que se chega alguén de Valladolid lle poden contestar en galego? Se iso non pode ser, por que a un galego falante non se lle resposto no seu idioma?

Con tres concelleiros en 1991 pactou Chantada Nova co ex-alcalde do PP durante 8 anos, a cambio de recibir o cadeirón da alcaldía. Nestes perto de cinco anos o balance do que debiera ser unha xestión nacionalista e de esquerdas é a antítesis do mesmo en aspectos como son o medio ambiente, a cultura, incluso a transparencia e o diálogo coa sociedade, pola contra poden sentirse honrados de continuar coa política clientelista, prepotente e caciquil de calquier goberno de dereitas.

Aspectos como o de non admitir a trámite nengunha das numerosas mociones que os grupos ecologistas temos presentado, non conquerir botar a andar un consello municipal da cultura ou non retirar os vellos nomes franquistas das ruas son un claro exemplo da falla de interes por democratizar un concello.

Se a isto sumamos o seu balance en situacions pontuais como poden ser o progresivo deterioro medioambiental do entorno do concello con exemplos como o da Mini-central do Asma, a concentración parcelaria, a situación

da Serra do Faro ou o patético estado do Rio Miño o seu paso polo Concello, e se lle engadimos no aspecto cultural a situación de ruina no patrimonio histórico artístico (os castros, pontes, igrexas...) ou a situación de abandono da biblioteca municipal frente aos gastos faraónicos en feiras e festas, en cemento e tubos encamionados a compra de votos, non podemos dizer que Chantada poida ser un exemplo, como parece que pretenden, de xestión alternativa. O que si podemos é lapidar o seu paso polo governo coa frase de "quen se deita ou convive coa dereita, conservador se levanta".♦

ANXO MOURE
(CHANTADA)

A Haadja Ali,
forza,
frescura, futuro

Pasou medio ano desde que alegraches a nosa vida, petaches forte na nosa —cativa— condición solidaria, convulsionache a nosa capacidade de asombro; pasaron dous meses desde que unha expedición de xente amiga, na que ían galegos e galegas coñecidos teus e meus, visitou os campos de refuxiados de Tinduf, a tua terra de adopción: a terra que te acolleu, onde está asentada a tua escola, onde o frío e o calor non coñecen médiñas tintas, onde a tua avoa espera na haima a vosa volta de Mauritánia repartindo hospitalidade e gratitudine sen medida.

Passaron un par de días, desde que se puxo en marcha a maquinaria mortal, fétida, xenocida, unha impecábel máquina de limpar etnicamente ao teu povo, á tua xente, unha máquina que impide que sexas unha cidadá da República Saharaui con todos os dereitos, e non unha nena de nove anos na diáspora. A grande hipocresía occidental impide que a esa maquinaria se lle chame polo seu nome, e se denomina eufemisticamente *Cúmio Hispano-Marroqui*.

Nas suas sesións adoptaranse acordos que falen de miles de millóns de débeda, da secular amizade hispano-marroqui, das relacións entre bons veciños, de esa grande transnacional que para comprar e vender produtos pasa porriba de todo, de todo o que para ti, para Fátima, Selí, Corí, para miles de Haaddjas, Najibas e Mohameds é vital, é de xustiza; pero eso, xustiza, é outra grande mascarada, outra falacia.

A grande hipocresía occidental impide que a esa maquinaria se lle chame polo seu nome, e se denomina eufemisticamente *Cúmio Hispano-Marroqui*

Máis que un quilo de lenteillas, que unha revisión médica anual, Haadja, amiga, o que precisas é forza para afrontar o futuro con esa frescura que nos deixou apampanados; ti posues esa forza en grandes dosis.♦

ASUNCION CAMAÑO FANDIÑO
(CANGAS)

X.L. SUÁREZ CANAL

As asociacións culturais históricas viven un rexurdimento

Queren definir o seu papel fronte ao oficialismo

A cultura de base é o que move ás asociacións culturais do país. Queren actividades culturais feitas desde e para a xente e afrontan unha nova etapa desde que os concellos convertéronse en importantes

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Nomes como a Agrupación Cultural *O Galo*, de Santiago, Clube Cultural *Valle Inclán*, de Lugo ou Asociación Cultural de Vigo rexurden con nova forza despois de moitos anos de traxectoria. Tentan buscar un espazo próprio no que desenvolver as suas actividades e, ainda que os seus representantes opinan que hai dificultades para facelo, as novas experiencias. O seu papel está condicionado pola política de espectáculos das institucións, onde, segundo coinciden todos os representantes das asociacións, priman os cartos, o escaparate e a recollida de votos.

"Nós cremos que hai unha potencialidade cultural inmensa no país moi diferente ao que se nos está a imponer. Aos veciños, o programa cultural venles feito, non hai capacidade de reflexión. Pero é imposible entender a cultura sen facer á xente participante da mesma.

Esa é a cultura de base, na que os veciños converténtense en axentes culturais", comenta Xosé Balles-teros, secretario da Asociación Cultural de Vigo, que ven de renacer. As suas bases son a criación dun núcleo de reflexión ao redor da cultura e un espazo público aberto á participación.

Desde as asociacións quéixanse da orientación que as institucións dan aos seus programas culturais, que se sustentan a base de moitos cartos. En cidades como Vigo, onde o convénio entre o concello e Caixavigo rixe a oferta de todo o ano, ou Santiago, onde o Xacobeo e a futura capitalidade iniciaron unha li-

xestores culturais. Teñen claro que é necesaria unha reflexión e que non hai unha política cultural definida desde as institucións. A consigna é unir esforzos para que estes non caian nun terreo baldio.

Xosé Luis Freire, membro da directiva de *O Galo*.

O rexurdimento das asociacións débese ao electoralismo cultural das institucións"

ña de macrospectáculos, bótase de menos a cultura popular ou das ruas. Precisamente, en Compostela persoas novas e de anteriores directivas retoman a Agrupación Cultural *O Galo*, con xá trinta e cinco anos de existencia. "En Santiago, non hai actividades xeradas para os veciños, xa non hai máis que o que chamamos cultura institucional, imposto, ríxido, cun marco moi pechado. Coido que se está comprobando co Auditório de Galiza, onde a música de élite non funciona. Está moi ben que poidamos ter acceso ao que se coce polo mundo pero, para iso, non podemos esquecer onde estamos e quen somos", co-

Interrelación cultural e poder

Nas opinións dos responsables das asociacións sempre está presente a crítica ás institucións; primeiro, pola falla dunha liña coherente de actuación e, segundo, por imposibilitar que outros axentes leven a cabo esa definición. En Lugo, desde a *Valle Inclán*, vívese en confrontación coa Deputación, que gorna Francisco Cacharro Pardo. Ainda que sen local propio, como a maioria delas, esta asociación goza dunha grande vitalidade e se caracteriza pola sua apertura a actividades moi diversas. O seu rexurdimento produciuse a raíz do *Manifesto por unha cultura viva*, asinado hai case dous anos por moitos sectores da cidade fronte ás actividades institucionais.

O seu presidente, Xerardo Pardo de Vera, cre que teñen moitos factores en contra xa que non obtén apoio dos medios de comunicación que, cada vez, recortan máis as suas páginas de cultura. "O máis importante é que persoas de espectros políticos dispares síntanse a gusto loitando pola cultura na asociación. Ao poder non lle interesa a nosa liberdade, sobre todo ao presidente da Deputación que, ademáis de denegar subvencións, potencia outro tipo de entidades que, sen ter ningunha utilidade nem finalidade, mantéñense con cartos públicos", comenta o responsable do Clube Cultural *Valle Inclán*.

A megalomanía que se dá nas cidades galegas, que compiten por ter programas culturais más espectaculares e millonarios, fai que os pequenos axentes culturais non se coñezan e non se interrelacionen. Dese xeito, é fácil atopar asociacións veciñas e culturais que nada saben unhas das outras. Unha das reivindicacións de *O Galo* é a creación, en Santiago, dun centro social que reuna aos diferentes colectivos. "En Compostela, falamos de capitalidade cultural pero hai servizos básicos que non existen como un local que servira de punto de encontro. Hai moitos edificios abandonados e mal utilizados que poderían servir. Ademáis, abaratarianse costes e facilitariase a interrelación entre os veciños", comenta Xosé Luis Freire.

Es spontaneidade fronte á imposición

A reflexión debe darse desde o propio país, sen imitar outros modelos, díx desde as asociacións. Algunhas declaran nacionais, outras, sen facelo, amosan ter unha grande sensibilidade pola cultura do país. Todas cren que hai que potenciar o que reside na xente, na historia. A lingua é a preocupación de asociacións como a de Vigo ou como *O Galo*, ante o predominio dunha cultura foránea. "Dentro da nosa asociación, consideramos que o galego é un dos bens máspreciados que temos e facemos a nosa aportación para conservalo e potenciarlo. Nese sentido, queremos recuperar a carreira popular pola defensa do idioma", di Xosé Luis Freire. A ausencia de spontaneidade, sobre todo nas cidades, é outra preocupación das agrupacións. Festas e actos que naceron como populares, criados pola veciñanza, foron, pouco a pouco, assimilados institucionalmente. "Desde os concellos utilizan todo para que ninguén poida queixarse e dicir que non hai actividades. Entón, festas como o Entroido que sempre foron populares, espontáneas, de rua, convértense en falsas, construidas", comenta Freire. ♦

Rematar co individualismo das persoas e das asociacións

O auxe das asociacións, que podria levar a certo grau de optimismo, vese ensombrecido por problemas que afectan á acción cultural. Francisco Salinas Portugal, presidente da Federación de Asociacións Culturais, é claro cando di sentirse pesimista polo futuro destas. Hai uns días, participou nun encontro entre asociacións federadas e axentes culturais no que se debatieron liñas de actuación o o proprio funcionamento interno da

Federación "que xa tiña que ir cambiando". Os anos levaron a que as asociacións deixaran de ser centros de formacións políticas, cando estas estaban prohibidas.

Para Salinas hai varios factores que teñen que terse en conta á hora de desenvolver actividades culturais. "Hai un cambio de hábitos polo que non se pode facer o mesmo de hai uns anos. Hai unha situación de individualismo

onde, ainda que aparentemente haxa moitos movementos solidarios, cada persoa vai ao seu. Esta tendencia chocha frontalmente co espírito das asociacións. Por outra parte, irrumpen novos axentes culturais, como os concellos, que relegan ás asociacións a un segundo plano. Outro factor é a perda de interese global do nacionalismo pola cultura e, por último, hai unha dependencia dos modelos europeos, xa non é Ma-

drid, senón Bruselas", comenta.

O presidente da Federación de Asociacións Culturais coida que as tensións coas institucións sempre van existir pero que non ten que haber confrontación, senón delimitación. "As asociacións traballan a longo prazo e os concellos simplesmente aplican os circuitos que lle veñen dados das deputacións e da Xunta. O que se fai necesario é un debate

sobre acción cultural na Galiza porque non hai ningún tipo de política. Por iso, é necesario reconocer un espacio dentro da política cultural. Pero xa non se pode vivir de costas ás institucións, porque teñen moi pouco poder como axentes culturais. Penso que sería moi beneficioso que as asociacións especializáranse e concentráranse para non cair no individualismo", comenta Francisco Salinas. ♦

7 DIAS

■ Cinco anos de bicicletas solidárias

A asociación de Chantada *Bicis pola paz* fai un balanzo de cinco anos de actividade cunha exposición. Fotografías, artigos, cartas recollen as experiencias nas que participou esta organización, enviando bicis, carros ou triciclos, que axudaron a desenvolver proxectos en Asia, América Latina e África. O traballo de *Bicis pola paz*, coas suas donacións, quere servir para que comunidades de países pouco desenvolvidos vexan aliviadas parte das suas tarefas. Dese xeito, as bicis acopladas a muíños para moer millo nas comunidades indíxenas foi unha das suas donacións máis coñecidas. A exposición está aberta até o 16 de Febreiro na Casa da Xuventude de Chantada.♦

■ Mostra de produtos pola solidariedade

As tendas pola solidariedade, das que xa hai duas na Galiza, queren espallar o seu xeito de comercio polo país. Neste caso, é a tenda de Vigo Arao a que quere dar a coñecer os productos que comunidades indíxenas de todo o mundo elaboran co obxectivo dun comercio xusto. O lugar escollido para esta exposición, que permanecerá aberta do Luns 12 ao Xoves 15, é o pub Viva Zapata, de Vigo. A xente poderá tomar unha

■ Portugal lembra a arte xávega

A "arte xávega" é un xeito de pesca que, perante moitos anos, constitui a principal industria litoral entre Espinho e Vieira de

Leiria, en Portugal, na que chegaron a traballar sete mil persoas. Os xornalistas Helena Lopes e Paulo Nuno Lopes conviviron un tempo con xente ainda adicada a esta arte; froito desta experiencia xurdio o libro *A safra*, que recolle en imaxes as

peculiaridades deste xeito de traballar no mar. Practícase con barcos luniformes, deitando as redes perto da costa, que son, despois, arrastradas por bois. Esta crónica, que quere reivindicar este método tradicional, está publicada en *Livros Horizonte*.♦

copa e coñecer produtos como o ron *Liberación*, hamacas e tapices feitos por cooperativas de América Latina ou figuras artesanas. A despedida desta semana solidaria terá lugar o Xoves pola noite cunha festa zapatista na que o público pode ir disfrazado.♦

■ Apresentación das bolsas de Barrié de la Maza

O novo programa de bolsas para estudos no extranxero, concedidas pola Fundación *Barrié de la Maza*, foi presentado o dia 7 de Febreiro. A ampliación do número de bolsas fai que, neste

ano, cheguen a trinta e cinco. Estados Unidos e Europa son os destinos das mesmas. A institución británica *British Council* asinou un convénio de colaboración coa Fundación que abranguerá cinco bolsas para Gran Bretaña.♦

■ Vigo, O Porriño e Lugo apontase ao programa *En ruta*

O programa *En ruta* é froito da colaboración entre Artistas, Intérpretes e Executantes, a Sociedade Xeral de Autores e locais de todo o Estado. Na Galiza, apontase a este programa o café *Liceum* do Porriño, o pub *A Tradiarius*. Xa, nos meses

Iguana, de Vigo e *Clavicémbalo*, de Lugo. O obxectivo deste proxecto é dar a coñecer estilos como o folk, as novas músicas e a canción de autor, levar a cabo un intercambio cultural entre as comunidades autónomas e paliar a mala situación do mercado musical potenciando as actuacións en vivo. O programa enmárcase dentro do cambio de orientación que experimentaron, desde hai un tempo, as pequenas sás, promovendo o contacto entre público e artistas.

O terceiro ciclo deste programa abrangue o primeiro trimestre do ano e traerá pola Galiza o pop-rock de *Hermanas Sister* e *Dos Lunas*, ao cantautor madrileño Angel Pestíme e o folk catalán de *Tradivarius*. Xa, nos meses

anteriores, promoveu outras actuacións e posibilitou que varios grupos galegos, como *Korosi Dansas* ou *NaLua*, tocaran en sás doutras comunidades do Estado.♦

■ Falando de Rosalia desde Cuba

Escritores cubanos traen a sua visión de Rosalia de Castro a Galiza. O Instituto de Bacharelato de Moaña organiza o Venres 9 de Febreiro unha charla na que participan Mary Cruz, narradora e ensaísta, gañadora de dous premios nacionais de literatura en Cuba, e Angel Augier, biógrafo do poeta Nicolás Guillén, do que falará. Cruz é autora de dous libros descoñecidos na Galiza sobre Rosalia de Castro: *Ocho momentos en la vida de Rosalia e Rosalia*. Na sua conferencia quere amosar a sua visión persoal e a que se da no seu país sobre a obra da escritora galega.♦

■ A Igrexa na ditadura franquista

O papel que xogou a Igrexa durante os corenta anos da ditadura de Franco e, más concretamente, a sua oposición a esta, é o eixo do novo libro que apresenta a *Fundación Castelao*. Xosé António Martínez García é o autor do libro *A Igrexa antifranquista en Galicia (1965-1975). Análise da crise posconciliar*. O lugar eleixido para dar a coñecer a obra, o 13 de Febreiro ás sete e media da tarde, é a Galería Sargadelos, de Santiago de Compostela, e participarán no acto Luís Alvarez Pousa, Manuel Espiña, Xosé Chao Rego e o autor.♦

'O CATRO' NOS OITENTA UN DOS PRINCIPALES CENTROS DE TERTULIA VIGUÉS CUMPRE QUINCE ANOS

XOSÉ CID CABIDO

Se chegas a Vigo a comezos dos anos oitenta e tes costume de vivir Vigo a través das Travesas, se ti es dese tipo de xente que ó cabido díoa non resiste a tentación de se prolongar Arredor do Non que son as angueiras de calquera mortal, ti acabarás arrimando a víscera ou o lombo á outa e longa barra de mármore do Catro, é dicir, do *Café De Catro a Catro* que dende 1981 rexentan Juan e Manolo.

Nese amplio café, terás o pracer de atopar calquera dia da semana, sen cita previa, ós teus amigos e coñecidos das Travesas e doutros barrios da cidade. Pero sen dúbida, xamais un venres ou un sábado correrás o risco de non atopar alí, principalmente amoreados na zona anterior do local, o TodoMártirSantísima da cultura, o sindicalismo, a docencia e demais xente amiga de tomar algo e falar en confianza.

No Catro verás a Alfonso Alvarez Cáccamo, que non ha deixar de meterlle un repasito ó vello piano -para rematar cantando, con Ferrín, *Barco negro* de Amalia Rodrigues- e que bromeará sobre a súa avanzada idade, cando a penas pasa dos trinta... e xa comeza a escribir. No Catro soarache por boca de Carlos, de Menchu, de algún outro dos irmáns Campo, un peculiar acento galego do Courel. No Catro, neses anos, serache imposible non despachar un gintonic en compañía

dos pintores Andrés Vila e Carlos Barros, que estarán quentando motores para irromper no *Luada de Pepé* (and Fito) e, se acaso, reconsiderar xunto co tamén pintor Fernando Morales (sempre inseparable de Rosa Mozo) o significado de Atlántica. Nunha mesa próxima, pode ser que máis tarde Mantecón e Sampedro discutan sobre Magritte.

Se ti vas ó Catro en 1985 e seguintes, fixo que ti vas a disfrutar da conversa sabia e amena do profesor Leónides de Carlos, e como bo ex alumno do Santa Irene, ti vas a sentir que os tempos do Coia 2 (Santa en funcións nos 70) obtén continuidade na súa frase clara e substancial, aplicada ó devecer social dos oitenta, entregados como foron a unha dolce vita tentadora e, no balanzo final, non sempre amable.

Se ti está alí neses anos, vai ser difícil que non coñezas a historia da formación e consolidación da CXTG, liderada en Vigo por Agustín Malvido e Fernando Acuña entre outros, e que recibiu dende os primeiros momentos o apoio de Xosé Manuel García Crego (gracias a quen o sindicato dispuxo dun periódico estable, axil e abierto como *Adiante*), Méndez Ferrín e Rosa López e Francisco Sampedro e Manuel Cidrás Escáneo e Gonzalo Arauxo, Enma Lázaro, Moncha Fuentes, Naro García Suárez, Lucía Cid Cabido e

moitas outras persoas que contribuíron de diversas maneiras ó fortalecemento daquel sindicato nacente; por exemplo, coa súa participación na fundación do Clube Cultural *Adiante* e nas múltiples actividades que levou a cabo en Vigo: debates sobre economía e política e sindicalismo nos locais da antiga sede da CXTG, conferencias e mesas redondas nas Asociacións de Prensa, edición da serie narrativa Sede Central, dirixida por Crego, etcétera, etcétera. Ti está no Catro bebendo un cubalibre de Habana e non hai forma humana de que non percibas iso.

E velái tes a Luís Mariño, director de Edicións Xerais nos anos oitenta, -hoxe director do programa cultural Etcetera na TVG- coa súa longa bufanda de ironía enxeñosa ó redor do coño, movéndose dun grupo de amigos e dunha conversa a outra. Na zona da barra e mesas próximas, ti estás escuchando falar do mundo, cun ton ledo e afable, a persoas encantadoras como Enrique Cerviño e Sonsoles López, ou ó clan de Jacinto e Isabel Suárez-Llanos, a quen se xuntan os fins de semana Rosalía e Marilís Villamarín, Jorge Escudero e Bernardo Rubio e Mariló González. A beira están Neves e Francisco García Montes, quizais debatindo sobre política con Segundo e Mayo, con Xosé Lois Romero, con Miguel Malvido. Non fas máis que oír falar en galego, non fas máis que oír falar intelixente, progresista, nacionalista e

de esquerdas: eis o idioma do Catro que ti percibes durante esos anos.

Ti podes entender o que se di, e participar na conversa porque estás nun café, onde a música sempre acompaña pero non lle rouba o protagonismo á palabra. Estás nun café que foi quen de crear o certame literario *Café De Catro a Catro* de novela curta, por onde pasaron autores como Alfonso Alvarez Cáccamo ou Antón Rodríguez López; unha iniciativa que logo será recollida por outros cafés de Vigo.

Calquera noite, de forma imprevista, un grupo de cinco ou seis persoas demórase falando ata última hora, se ti tes a sorte de quedar na súa compañía, aprenderás moitas cousas que nunca se din nos xornais e moi escasamente nos libros, recibirás máis dunha boa lección sobre literatura galega e universal de calquera época, ou sobre a Revolución Francesa, ou sobre a Revolución de Outubro, ou sobre a Guerra Civil, ou sobre a arte do século vinte, ou sobre a psicanálise, ou sobre Marx, ou Mao, ou sobre a Segunda Guerra Mundial, ou sobre a historia do nacionalismo galego.

Non esquezas que estás nun café que ten por nome o título dun libro de Manuel Antonio. Estás nas Travesas. Estás en Vigo.♦

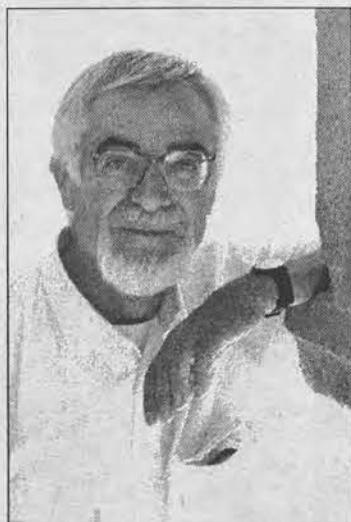
Leituras

Dous bos libros de Bernardino Graña e Antón Castro

O libro de Antón Castro (*A lenda da cidade asolagada*, Xerais, colección Merlin) é o primeiro que o autor escribe en galego e unha moi grata sorpresa dentro do panorama do que as editoriais chaman literatura infantil e xuvenil. A esta definición non lle vexo moito más obxectivo que a necesidade destas de partillar o mercado, orientar ós lectores pouco habituais ou axudarlle no traballo ós profesores literariaamente despistados. Coido que sería moito más doado que os creadores pariran a súa obra de xeito natural e que despois fora o lector quen, sen mediacións, escollería a súa lectura para lecer, reflexión, formación, etc... dependendo da súa idade, nivel de formación, estado de ánimo, tendencias sexuais ou calquera outro tipo de motivación que poida levar a un posible lector a se por diante das páxinas dun libro.

Sei que quizais estou a falar dunha situación ideal mais un empeza xa a estar farto desta constante división da literatura en leiras e que estamos a levar a un minifundismo literario que pode coutar a posibilidade da aparición de grandes obras, tanto na súa extensión como no seu contido. Pensemós nas Viaxes de Gulliver, O Señor dos aneis, Alicia no País das Marabillas, Oliver Twist,...

Mais voltando ó libro de Antón Castro dicir que nunha primeira lectura poderíase facer unha comparanza con obras de Tolkien ou

Bernardino Graña. A. IGLESIAS

Michael Ende. Sería un erro.

Estevo, o protagonista, e mailo seu mundo están ben chantados nesta terra e os seres literarios máxicos que aparecen son propios. Esto vai facer do traballo a primeira obra que dentro da temática dos autores antes citados aparece na literatura galega. Poderíase decir que isto xa o fixera Cunqueiro (de quen o autor declarase debedor) e algún outro, mais sempre noutras chaves estilísticas e nunca dun xeito tan completo.

A percura de salvación para a súa vila a piques de desaparecer asolagada por unha choiva que parece eterna, vai levar a Estevo (a súa vez máxico tamén á que baixo unha apariencia normal) a vivir unha mancha de aventuras no que o corrente e o fantástico mestúranse

sen renixer e con total naturalidade.

A historia que nos conta Antón Castro resulta perfectamente creible pola familiaridade con que están tratados os personaxes; a trama está perfectamente fiada e o ritmo narrativo non se mira forzado en intre ningún agás, quizais, no capítulo V ainda que este, como ben di o autor, é fundamental no conxunto do libro.

Velai pois unha boa novela que lle facía falla a nosa literatura e que ainda podería ser mellor, sempre dende o meu punto de vista, se non se tivera escrito pensando nun público determinado.

Unha tacha pode resultar para algén a dificultade, por veces, do galego empregado mais ben mirado pode ser mesmo un alicerce nun tipo de literatura no que con moita frecuencia se utiliza unha pobreza semántica que más que a nenos e mozos parecen dirixidos os libros a estranxeiros que se están achegando ó galego. Xa está ben de amolecer o idioma coa desculpa de que senón é así resultalles moi difícil. Para algo están os diccionarios!

Para aqueles que xa coñecen a Xan Guindán estes tres novos contos reunidos no volume que leva por título *Xan Guindán e os salvaxes* (Alfaguara, colección Obradoiro) ofertanlle de novo a posibilidade de percorrer da súa man o mundo narrativo, mestura de memoria e creación, de Bernardino Graña. As persoas que se acheguen por vez primeira a el diríalles que o simpático personaxe é un neno de cidade que de cando en vez visita ós seus avós na aldea na percura, por unha banda, dunha terapia de desintoxicación de vileguismo e sobrexeso televisivo e, pola outra, mirando por unhas doses de recuperación das raíxames e valores culturais que os seus avós mediante a mellor tradición do relato verbal vanlle ir transmitindo.

Ista é a primeira mensaxe que nos

manda o autor: é preciso tender unha ponte entre os vellos (a memoria do noso) e os rapaces (o futuro) que pase por riba da xeneración intermedia (os pais de Xan Guindán Bernardino dáos por perdidamente alienados).

A segunda das mensaxes é a ecolóxica. O autor vainos propor un mundo de animais en continuo perigo de seren agredidos polo ser humano e que só se van salvar por seren más listos ca el.

Estes animais que pertenecen a aquela Arcadia na que podían falar, van ter as virtudes das que carecen os humanos e van amosar as miserias dos homes cos cales conviven. Mesmo o cabaleiro que cura á gansa remata por descubrir o seu fondo violento e vingativo.

Aínda habería que sinalar dentro do libro a mensaxe da contraposición aldea-cidade e algunha outra, mais coido que as anteriores son as más salientables.

Tres excelentes relatos, un con certo regusto oriental e os outros apenas esbozados en libros anteriores, exemplarizantes, a cabalo entro o conto e a fábula e que de segurfarán pasar un rato de lecer ó lector pero que, ó mesmo tempo, levan no fondo a carga de denuncia necesaria para que as narracións sexan tamén un berro á conciencia sobre da propia condición do ser humano e o seu papel no sistema ecológico.

Cun galego de primeirísima clase, estructura ben coñadadas e ritmo narrativo controlado en todo momento, Bernardino Graña pon nas mans dos nenos outro exemplo más do seu bo labor no eido no que más está a traballar nos últimos tempos: a literatura infantil (se que ese eido existe tal e como dixen ó principio deste comentario).♦

XOSÉ M. DE CASTRO ERROTETA

conta de libros

DOCEXVINTEDOUS,
novos títulos
de rápida leitura

Sotelo Blanco presentou a sua nova colección *Docexvintedous*, cun novo formato e duas novelas orientadas á mocidade para inaugurarla. *Todo a cen* de Jaureguizar corre paralela ás películas de mozos, coches e estradas ainda que reflectindo unha mocidade máis achegada que a das imaxes. Unha fuga a todo gas discorre desde Barakaldo até Galiza e Portugal. O outro título que estrea esta colección é *O abrente é un desatino*, de Xerardo Méndez; mozos e mozas nunha cidade galega confrontándose aos problemas cotiás de vivir entre bairros chineses e discotecas.♦

A componente sexual da lírica popular

Xosé Ramón Mariño Ferro indaga na poesía que rixe os actos festivos e de traballo dos galegos pero, desta vez, descobre as metáforas do sexo nestas comunicaciones. En *O sexo na poesía popular*, que publica Edicións do Cumio, o antropólogo estuda a dobre lingua de la lírica popular, que descubre un importante contido erótico. Dese xeito, os órganos xenitais femininos e masculinos e os actos sexuais describense encubertos, vinculados estreitamente a costumes e labours proprias do noso modelo de sociedade.♦

As figuras da pedra no Pindo

P. Galovart percorre nun pequeno caderno, *Viaje al Pindo*, as diferentes formas da pedra nos montes da Galiza. A personalidade da pedra, convertida en monstruo, animal ou persoa, reféctese nas imaxes deste traballo; pedras ligadas a ritos de fecundidade, á emisión de sons ou ao equilibrio. En calquier caso, son producto da natureza que, ao longo da costa, levan servido de guía para viaxeiros por mar e terra.♦

Os animais e o ciclo da vida

A colección *O ciclo da vida*, da editorial Galaxia, narra a vida de animais achegados e outros non tan coñecidos para os máis cativos. Moi ilustrados, estes libriños outorgan vida aos animais, que narran como se desenvolve a súa historia. O gato, o raposo, o pingüín, o rato, a galíña, a bolloreta, o oso branco e o xibón forman a fauna desta colección.♦

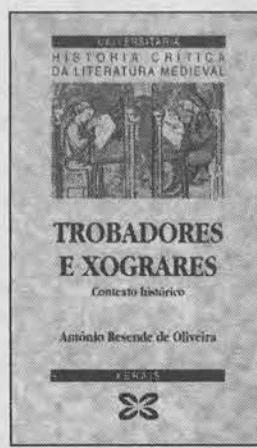
UNIVERSITARIA

HISTORIA CRÍTICA DA LITERATURA MEDIEVAL

Colección imprescindible para o lector aficionado, o filólogo e o historiador da literatura

Vicenç Beltrán, catedrático da Universidade de Barcelona, fai neste libro un esforzo por anovar totalmente os estudos sobre a cantiga de amor. Revisando o estado da cuestión desde a moderna teoría literaria, a cantiga de amor adquire personalidade propia e orixinal no seo da lírica medieval europea.

NA MESMA COLECCIÓN

TROBADORES
E XOGRARES
Contesto histórico
António Resende de Oliveira

AS CANTIGAS DE ESCARNIO
Giulia Lanciani
Giuseppe Tavani

A CANTIGA DE AMOR

Vicenç Beltrán

A CANTIGA DE AMOR

Vicenç Beltrán

Teatro

A indústria da morte contra o paraíso, ou a fábula da nación agredida

Estrea de *O Desengano do Prioiro*, de Otero Pedrayo, polo Teatro do Aqui

■ G. LUCA DE TENA

Roberto Vidal Bolaño revela coa sua interpretación de *O Desengano do Prioiro* a poténcia enorme da escrita teatral de Otero Pedrayo. Outras aproximacións previas, parciais ou veladas, ao teatro de Otero desmerecen á beira desta representación do Teatro do Aqui, na que o argumento central é a fábula dun mundo e dunha cultura gravemente agredidos.

Subordinados a esta mensaxe dramática principal, e ben concertadas por Vidal Bolaño, as ideas de *O Desengano do Prioiro* coalan en situacións e hai fusión dramática entre símbolo e acción. Porque a historia desta peza de Otero, deseñada nos primeiros 50, parécese á do seu protagonista, don Veremundo de Rebordochán e Formoso, pírioiro dos Sanxuanistas de Beade. "Co recendo do viño novo que ven na noite", o pírioiro e o seu Escasulante acordan no cementerio e mítense nunha viaxe de volta cara á vida para atoparen de camiño que a vida, a beleza e a lealdade, que eles exaltan, a penas poden defendese do abalo da morte.

O símbolo da vida de Florávia é o viño, que Otero quer trascender en imaxes dramáticas coma emblema da forza histórica e da prosperidade do seu mundo más próximo. Esta é a causa de que *O Desengano do Prioiro* apareza nos libros escolares coma unha obra rabelesiana, coma unha esmorga de goliardos ou farsa lardeira. O docto prologuista da primeira edición de *O Desengano*, Domingos García Sabell, faille as

O Prioiro e o Escasulante preparan coa taberneira a reconquista de Florávia.

NACHO GÓMEZ

vida e a continuidade. Os mortos veñen salvados da morte.

Reviver nos símbolos

Yeats aseguraba que a natureza e a memoria podian reviver nos símbolos e con tan cativa patela de pan e peixe montou unha merenda para un mundo de xente que se chamou Teatro Nacional Irlandés. De que outro xeito podía referirse Otero á campaña de demolición contra o país, cando se inauguraban os anos 50 de tebras e morte? Como contar que os bosques tripados pola máquina da morte foran antes un paraíso con nome e futuro? Dunha parte estaba o pasado, feito sobre a

honras coma unha carallada de Antroido, mentres Ricardo Carballo Calero negállale a condición dramática e mesmo di que carece de *intención artística séria*, de seguro a pior sentencia que un crítico pode reservarlle a un autor.

Así que o Prioiro que nacera no texto teatral para o desengano de ver o seu paraíso panteísta e máxico esmagado por unha poderosa indústria mortuaria, non debeu pasar meños agonías que Otero cando fixo a vía de Compostela coa súa peza baixo do brazo para atopar que moitos dos seus amigos a celebraban coma un xoguetón para Barrigaverde arfar e dar couces contra a lúa.

Roberto Vidal Bolaño traza a mannta un novo plano dramático para *O Desengano do Prioiro*. O arco de clave do drama é a oposición vida-morte que aparecen, coma na tráedia grega, vestidos de mito e farsa. O xénio de Otero concentra en imaxes e símbolos as tensións dunha sociedade en derribo e o espazo arcaico ten a poténcia de condensar as pantamas do conflito. Non se escatiman voltas atrás no tempo, ensomos e outra clase de desgraciadas dramáticas que non tiñan virtude de arte teatral nos tempos en que está peza foi escrita. O autor advierte que o presente carece de futuro mentres certo pasado, por moito que se disfraze de cova e morte, representa a

procura paciente e amorosa dos agasallos da terra, con o viño como mellor símbolo; doutra, a morte que so podería medrar e existir por oposición aos tesouros que mellor simbolizan a vida e convivencia. Sen comprender este esquema non podería cobrar vida o espectáculo teatral de *O Desengano do Prioiro*.

Se alguéun pretende que non son explícitas estas claves, que vaia ver o espectáculo do Teatro do Aqui. Os complementos da oposición principal entre vida e morte están colocados nesta versión como pezas de coerencia. O pasado dunha natureza rica e rebordante revive no presente e reclama duas correccións concretas: a revolta do povo e o concurso de Pero Alvarez de Soutomaior en armas. O Fidalgo da Barbaña incita primeiro á sublevación pero logo trasacorda. Ven os prologuistas nestes feitos encadeados unha broma de Otero ou fala por eles a evasiva freudiana de non querer ver o río desmadrado que o de Trasalba querría meter no cenário? Se *O Desengano do Prioiro* non ten *intención séria* o *Rei Lear* ben pode ser unha risa de Antroido cun rei tolo apedreado e un bufón espabilado.

Vidal Bolaño calibrou movementos e recursos plásticos para que brillase o texto de Otero. A forza ven do que se di, cos artificios precisos para armarle un pé á fábula. O director veuse na emerxencia de representar o papel do Prioiro por enfermidade de Xaquín García Marcos, ao que todas as referencias dan unha sobresaínte actuación na estrea. Vidal Bolaño ponle ao Prioiro esa combinación de ironía vella, indignación e sabedoría que seguramente soñara Otero para o protagonista ideal da sua mellor obra. No fondo da adega, diante dos ollos espantados do Escasulante (que ben o fai Xoán Carlos Mejuto), o Prioiro di que o viño devolve ao poeta o verso. "Ten lábio e forza. Fervendo a rego acaríñou miñas soeades. Agora, xa dando a cara, a miña vellez non quer outro espello que iste viño. Ten de ire arrequetar a friaxe da Albión, esparecer o bafo da néboa de Londres. De que xeito modosíño, solermeño, os fígados aquecendo, devolve ao home á alegría, cotovía..."

Ainda que xa se dixo no que antecede, non deixen de ver *O Desengano do Prioiro* de Roberto Vidal Bolaño e a súa compañía Teatro do Aqui. Había ben anos que non contemplaba un pátio de butacas pendurado da palabra dun actor de corpo entero, que recebe, á sua vez, o calor do público e devolve un acento fondo, convencido, como se a terra do mellor viño do mundo falase por el. "Ímonos declarar cidade e cidade libre, con Navegazón polo Miño, para nos comunicar coas cidades do Rihm e da Itália". ♦

O TEATRO DE OTERO A PROL DA VIDA, A ESPERANZA, A BELEZA E A RAZON DE VIVER

MANUEL MARÍA

Para este servidor as obras-cumes do noso teatro son *O Mariscal de Cabanillas* e *Vilar Ponte* e *O Desengano do Prioiro* de Otero Pedrayo. O título completo é: *O desengano do Prioiro ou o pasamento da alegria co grande auto epilogal e xusticiero dos féretros de Floravia*. Duas obras moi desemelantes entre si pero complementarias e enraizadas na nosa tradición. Pezas que curiosamente nunca foron representadas na súa integridade.

O teatro de Otero Pedrayo é unha maravilla. Témolle unha querencia especialísima a *O Desengano do Prioiro*. Aínda inédita asistimos a unha lectura feita polo seu autor para un reducido número de amigos. O impacto que nos causou aínda perdura en nós.

O dramaturgo, neste caso, parte dun feito moi simple: Floravia-Ribadavia, a flor do Avia: ¿mimoso, cecais camelias, tal vez rosa ou magnolio? capital dos nosos viños, convértese ou intentan reconverte-la non só na capital da ferretería galega senón da mundial. Otero Pedrayo, como calqueira galego consecuente, rebélase contra semellante aberración. De consumarse tal falcatruada, a capital do viño que é a vida, a esperanza, a beleza e a alegria, a razón de vivir, pasa a ser, por obra y gracia dunhos traficantes paifocos sen escrupulos, fomentos de dñeiro, a metrópoli da morte e do non ser. Todo o Ribeiro nas maus dos ferretristas convértese nunha desolación, comenzando polos piñeiros —materia-

prima na fabricación de cadaleitos— e rematan do polo telegrafista que toleu a forza de expedir pedidos de féretros, pequenas barcas de Caronte. Especialmente patético resulta o oficio fúnebre dos piñeiros, ó xeito do "Dies irae" preconciliar:

"Dies irae, dies illa"
Xa a machada nos vixila,
Xa reloce e cerca brilla.

¿Onde foi nosa alegria
i a xentil melancónia
Baixo o vento da elexia?

Escenas demostrativas de como os ferretristas intentan o trust mundial do cadaleito, baixo a sinal de *OMEIGA*, é dizer: Organización Internacional da Morte e o Entero e Cadaleito Absolutos, poñen os cabelos de pe. Un dos socios de tan fúnebre empresa toma a palabra e di: "Propósito FIAMBRE, igual a Federación Iberoamericana Mortuaria Benéfica Requiem Eternam...". E logo o hino desta macabra sociedad mercantil que lle temos escuchado cantar ó propio don Ramón Otero Pedrayo, poñendo voz de baixo:

Calou o médico, calou o crego,
¿Quien pensa en ti? Somentes nós
Os ferretristas, cadaleitistas,
Greis de Caronte, todos os bos...
As carantonas, as aguánas,
Sexan en adiante ledo surrir

Que o noble arte da Ferretraría
Pensa e traballa por teu porvir.

Tremendo. Frades, A Pinga, O quinqué, Don García —rei símbolo do noso infortunio colectivo—, pantamas pasan pola grua nunha procesión alucinante. O mítico e cruel Pedro Madruga desta vez é o vengador do Ribeiro, o libertador desa fermosa terra, o paladín da beleza. E remata queimando tódolos féretros e poñendo en fuga ós macabros ferretristas.

Esta obra oteriana, ademais do seu extraordinario valor literario, tén unhas valors plásticos e teatrais de primeiro orde. Toda ela é unha pura luxurancia cunhas posibilidades enormes de interpretacións. A variedade de persoaxes, os distintos tempos e espacios, a mestura da prosa e do verso, e sobro de todo, o alento épico-íronico esteado nunha rica e desbordada fantasía, da —valga a palabrinha— un producto xenial, retrato fiel e verdadeiro —polo tanto exacto— do sentir e do vivir galegos.

Gracias Otero Pedrayo, e cecais ó espírito de Pedro Madruga por el evocado, Floravia deixou de ser a cabeza do emporio do féretro e recobrou, con renovada forza, a capitalidade dos viños do Ribeiro, sangue, forza e alegria de Galicia. Feito que nos alegra e nos conforta. Non todo van ser derrotas. ♦

O Desengano do Prioiro,

ou pasamento da alegria co grande auto epilogal e xusticiero dos féretros de Floravia, de Ramón Otero Pedrayo. Roberto Vidal Bolaño, Xoán Carlos Mejuto, Ursia Gago, Anabel Gago, Rubén Ruibal, María López e César Martínez, Dirixido por Roberto Vidal Bolaño. Espacio cénico e vestiario, Julia Brens.

Teatro do Aqui, Rúa Salvador 9 1º
15705. Compostela (981)
573837. ♦

Música

Tres dos componentes de *Def con dos*.

Reunión de malditos *O dia da besta*

Parécmese que se a besta falara, de seguro que pediría outros grupos pero, aparte dese aspecto, na banda sonora de *O dia da besta*, hai moi en cantidad e vários temas moi interesantes. Cal é a mellor canción do disco? Para mim, a que cantan os Extremoduro xunto con Albert Plá. *Malvientes unidos nunca serán vencidos*.

Fóra bromas, dicer que o grupo Extremoduro sofre unha evolución, e as letras do autoproclamado "rei" de Extremadura, Roberto Iniesta, cobran cada vez más forza e sensibilidade. De todos os xeitos, creo que, neste disco, se pasaron de grotescos.

O tema estrela do compacto é o de *Def Con dos* que, ao igual que o de Extremoduro, chámase igual que a película e alónxase un pouco das teses do seu penúltimo disco *Armas pal pueblo*. Está moi ben e, ao final, inclúese unha versión "remix", que o fai más longo. *Ministry* foi outra das bandas elegidas, o que considero un grande acerto, pero non atinaron á hora de escoller a canción.

Tenén temas moi mellores que *Just one fix*.

Agarda, ainda se pode atopar máis música: *Sociedad Alcohólica, Sugar Ray, Pantera, Parálisis Permanente, Eskorbuto etc.*

O grupo *Sociedad Alcohólica* introduce a súa canción *Feliz falsehood* e os de *Pantera* colaboran con *Demons by driven*, nunha versión difícil de conseguir. O toque siñestro do disco corre a cargo do grupo desaparecido e maldito *Parálisis Permanente* e a descarga antirrepresiva pónennos *Eskorbuto*, co popular *Mucha policía y poca diversión*. A banda sonora está pensada para ser ben escotitada. Tan boa como a película.♦

MANOEL BELLO

Xesús Ferro Couselo, a quen este ano se lle adica o Dia das Letras Galegas, representa a continuidade da investigación paleográfica do grupo *Nós*, mellorando o seu sistema de traballo co establecemento de equipas. Ferro Couselo foi cofundador de *Posio Artes y Letras, Galaxia, Grial e da Agrupación Cultural Auriense*. En 1942 criou o grupo de colaboradores do Museo Arqueolóxico de Ourense e foi director do Boletín deste grupo de traballo. Esta entrevista publicouse no número 32 de *Galiza Emigrante*, editada en Bos Aires.

¿Cando se deixou de empregar, pois, o galego nos documentos?

Vénselle atribuindo ós Reis Católicos o desemprego do galego nos instrumentos escritos; pro é un suporte do que non hai constancia verdadeira. Son causas sociás as que determinan iste feito, que escomenza a se producir no primeiro tercio do século XV; e cicáis, ou sin cicáis, tamén a creación da Audiencia de Galicia, cos seus oidores e oficiais vidos de terras de Castela. Emporio houbo escribáns que, durante todo o primeiro tercio do século XVI, mantiveron nos seus protocolos o galego.

¿Qué alcance ten a gran historia de Galicia, patrocinada desde Buenos Aires?

A Historia de Galicia patrocinada desde Bos Aires, é pra mi a máis outa empresa cultural que deixa agora se tencionou en Galicia. Colleus un pouco de sorpresa, porque pra facer unha gran historia compre ter unha mancha de pequenos traballos ou monografías, e, como sabemos, na Edade Media quedan por encher moitas lagoas. Por iso quixéramos aportar o que de meirande interés se poida atopar por ahí adiante, nos máis importantes arquivos.

¿Qué fórmula das pra unha labor investigadora en plan de equipo?

Sabido é que en toda España, pro más ainda en Galicia, falta a laboura de equipo. Compriría, pra iso, crear institucions culturais con revistas de investigación, que chamén ós estudantes a se formar e a traballar nista común tarefa. Tan siquera unha revista que recollese o intento mañánico de Bernardo Barreiro e de López Ferreiro cas súas "Galicia Diplomática" e "Galicia Histórica" respetivamente, adicada á publicación das fontes históricas e de ben feitas monografías. Sería, afellas, o mellor contributo ós estudos históricos e filolóxicos de Galicia.

¿Ten o noso país unha verdadeira historia de seu?

A historia é o *epos* da vida dun pobo no que ten de inmanente, e no que ten de proyección fora de si mesmo. No primeiro senso, Galicia conta cunha historia de seu que, ca concencia de "ser", apreséntanos as formas de vida a traveso dos tempos. Na proyección exterior — ou sexa, na que se pode chamar "empresa" — o ser de Galicia manifestase más ben nun sentimento frente ó Mar Oceano, que na época prehistórica leva ós galegos a emprender periplos ós festeiros atlánticos; e nos tempos modernos ó Novo Mundo, e de por frente ós reinos góticos que nos arrodean, deixase levar, porque a empresa dos demás era tamén a súa.

Cabo

Eiquí dan remate as respuestas de Xesús Ferro Couselo. A carón da mesa de traballo do investigador, voltamos a evocar ese punto clave de que "a investigación histórica será tanto máis fecunda canto meirande seña a amplitude da oraganización duns equipos que se sucedan comprendéndose".

Ista teoría adequire maior importancia si se pensa que nos arquivos galegos existen miles e miles de documentos sobre Galicia que están sin traballar ainda. Iste instrumentos están en latín, os de descendentes do século XII hasta parte do XIII; logo en galego, deixa fis do XV, en que se emprincipia a empregar o castelán.♦

O noso pasado histórico, visto por Ferro Couselo

■ SALVADOR LORENZANA

Xesús Ferro Couselo é unha das figuras de máis relevo no campo da investigación científica, con que conta hoxe Galicia. Gran estudioso, excelente paleógrafo, traballador incansable, ven realizando a prol do seu país unha xurdia labor que non trascende ó gran público.

Niste dia estival, solprendémosno local onde se guarda o Arquivo Histórico ourensán, que Ferro dirixe. Baixo diste severo marco, mergullado nun mundo de vellos documentos, o arqueiro desenvolviu a súa tarefa. Pulsa as crónicas do pasado e os intrincados manuscritos históricos, de tan difícil lectura, con grande competencia e un moi fino instinto de escolma.

O ideal de Ferro Couselo é o de chegar a forma co tempo, uns eficientes equipos de investigadores. Iste labor por equipos considérase indispensábel. O fenómeno das persoalidades illadas tende a desaparecer, pola súa mesma limitación. O estudo histórico require anos de preparación, e unha paciente e tozuda vida de consulta. Nalgúns casos a laboura dun home, só tense visto continuada por un escaso núcleo de seguidores, que puxeron o seu millor afán en remontar os traballo emprincipiados polo primeiro. A realidade, nem sempre, veu demostrando que na maioría dos casos ista laboura isolada tense visto tronzada coa morte da persoalidade que a fagüía posibre. Vela-hí por qué a investigación histórica será tanto máis fecunda canto maior seña a amplitud da oraganización duns equipos que se sucedan comprendéndose.

Dentro das liñas da especialidade que enche a súa vocación, Ferro Couselo vai respondendo ás pre-

guntas do noso inquérito.

¿Cómo definirías a Galicia dentro do plano histórico?

Como un reino románico (*reino* no sentido que a verba tivo), naméntrase que Portugal e Castela defínense como reinos máis ben góticos. Castela das Hespárias fixo logo un imperio gótico, que ven a ser unha proyección da Edade Media dentro da Moderna. O seu verdadeiro símbolo é Don Quijote.

¿Qué definición darías entón do románico?

Caracterízase o románico polo fusión do cósmico co trascendente: Antre nós andan as ánimas en pena; síntese arredor de nós o "numinoso"; o home ten a anguria do pecado, e a cotío anda cos Nomismos didiante dos ollos.

O gótico, en troques, sinte o trascendente coma o mundo do alén que temos que conquistar. I é que o gótico é fundamentalmente "empresa". Non é por un casual que, inda que inconscientemente, se empregue hoxe ista verba como unha definición política.

¿Qué época do pasado galego estimas máis representativa?

Como xa dixen, é sin duda a do románico, na que Galicia polo camiño de Santiago proyectouse na Europa, i Europa, polo súa parte, na Galicia.

Compostela ten unha importancia primordial na historia de Galicia; coido que dende os orixes do Cristianismo, pois pra mi non deixa de ser unha lenda ou un mito o suposto descubrimento do sepulcro do Apóstolo nos tempos de Alfonso II.

Si Galicia acadou na época do gótic o máis otoño desenrollo lírico do medioevo peninsular, foi mesmamente porque era un pobo xa maduro, pois que a lírica é sempre fruto serodio.

Galicia debeu ter tamén a súa épica, cabaleiresca e marítima, da que son eco Tristán, Lanzarote e Amadís. Sabemos dunha dona que xa nos derradeiros do século XIII se chamaba *Aureana*. Tiñan por tanto que ter pasado anos dabondo cantando a "materia de Bretaña".

¿Existen entre nós estudos seriós de investigación?

Coido que sí, inda que temos tamén moita barafullada, e os falsos crónicos case enchen a historiografía dos séculos XVII e XVIII. Pra mi, López Ferreiro e Villa-Amil e Castro son dous grandes investigadores de corte científico, formados nas millores técnicas que fora de España había no seu tempo.

En troques Murguía, esgrégio escritor e dun outísimo senso histórico, fai ainda historia romántica. E hoxe temos traballo monográficos valiosos; mais inda non se chegou a grandes obras de conxunto, porque as monografías son poucas, e o acervo documental está inda virxe na súa meirande parte.

¿Hai nos arquivos de Galicia moito material sin traballar?

Nos Arquivos de Galicia no Histórico Nacional e no de Simancas, atópanse miles e miles de documentos sobre Galicia que están sin traballar ainda. Iste instrumentos están en latín, os de descendentes do século XII hasta parte do XIII; logo en galego, deixa fis do XV, en que se emprincipia a empregar o castelán.

O MERCADO LINGÜÍSTICO E O FUTURO DA ESCRITA

REFLEXIÓNS AO FIO DO ARTIGO DE X. R. FREIXEIRO MATO

CELSO ÁLVAREZ CACCAMO

O meu colega Xosé Ramón Freixeiro convida de novo a reflexionarmos sobre as relações entre fala e escrita no nosso país, isto é, sobre as opções gráficas para o idioma ("A voltas coa norma lingüística na procura dun necesario pulo normalizador", *A Nosa terra* 706, pp. 26-27). Basicamente, Freixeiro propõe um acordo que elimine as pequenas diferenças entre as normas majoritárias nas instituições (as do Instituto da Lingua Galega-Real Academia Galega, ILG-RAG) e as chamadas "de mínimos". Tomo-me a liberdade de recolher a oferta de Freixeiro para sugerir, de primeiras, que a sua proposta (que está já na mente de bastantes utentes da escrita do galego) não resolve os vários problemas de fundo. Quero explicar em que me baseio para pensar assim. Começo cada apartado com algumas afirmações gerais sobre as relações entre fala e escrita nas sociedades alfabetizadas.

(1)

A relação entre fala e forma escrita é, sempre, arbitraria. Não existe nenhum sistema alfabetico que reproduza com exactidão as pronúncias reais. O mais aproximado poderia ser o Alfabeto Fonético Internacional, um alfabeto técnico para linguistas que, para além de não ser de uso universal, também não está totalmente unificado. Portanto, nenhum sistema se aproxima "mais" da fala do que outro. Há sistemas chamados *fonémicos* onde as letras representam mais ou menos adequadamente os fonemas da língua (o do espanhol ou do grego); mas, logicamente, estas grafias não podem ser trasladadas mimeticamente a outras línguas com sistemas fonológicos diferentes.

(2)

Para além disto, não existem instrumentos linguísticos para medirmos o suposto "grau de arbitrariedade" dum sistema gráfico. Por outras palavras, não podemos dizer que a escrita padrão portuguesa se adequa "menos" ou "mais" à pronúncia galega porque não há maneira de estabelecer os critérios desta suposta adequação. Que é, logo, "mais arbitrário", *coração* ou *corazón* para algo que, traduzido a símbolos fonéticos (e, ainda mais longe, aos valores numéricos dos parâmetros físicos das ondas sonoras), não se corresponde com nenhuma destas formas? Dado que nenhuma escrita pode representar as pronúncias como feitos acústicos, a pergunta é vazia.

(3)

Não existe uma correspondência biunívoca entre a concepção dum sistema linguístico como "língua" e a norma escrita que se deve tomar para representá-lo. Por exemplo, no nosso caso podemos dar (e, de feito, dão-se) várias opções entre linguistas ou especialistas: (a) considerar o galego como variedade do sistema português (ou galego-português) e, portanto, escrevê-lo como tal (a minha opção); (b) considerar o galego como parte do sistema português mas escrevê-lo com uma grafia autónoma (a norma de AGAL, acaso); (c) considerar o galego como língua independente mas escrevê-lo com a grafia portuguesa; ou (d) considerar o galego como língua distinta do português e, portanto, escrevê-lo com uma grafia independente. Em nenhum lugar está dito que uma concepção dada da língua como estrutura deva ir acompanhada duma postura dada sobre a sua forma escrita. A "coerência" entre ambas dimensões (isto é, entre a concepção da língua e a prática escrita) é uma questão particular, não científica nem jurídica. Por exemplo, por um certo tipo de coerência, os reintegracionistas pensam que o português é a forma escrita do galego falado. Por outro tipo de coerência, alguns isolacionistas podem pensar que galego e português são estruturalmente a mesma língua mas devem escrever-se de formas diferentes. O dialectólogo isolacionista Francisco Fernández Rei tem afirmado que "duma perspectiva estritamente linguística, podemos admitir que o galego e o português falados hoje constituem praticamente só uma mesma língua *abstand* [isto é, 'por distância']... Porem, do ponto de vista sociolinguístico e estandardológico estamos, sem dúvida nenhuma, em presença de duas línguas *aushau* ['por elaboração']" ("La place de la langue galicienne dans les classifications traditionnelles de la Romance...", em *Plurilinguismes* 6, p. 111).

(4)

Tanto na fala como na escrita, as variedades percebem-se e identificam-se comumente pela presença ou ausência duns poucos traços altamente simbólicos. Portanto, as pequenas diferenças entre a norma de ILG-RAG e a chamada de "mínimos" são provavelmente irrelevantes fora dos minoritários círculos intelectuais; ambas normas caracterizam-se, por exemplo, pela presença do ñ, a abundância do x e a ausência do ã, o ç e os ss. Significativamente, algumas destas características são

as que distinguem espanhol e português a nível de percepção geral. Por isso duvido que uma norma comum ILG-mínimos chegará a marcar uma "clara fronteira tamén gráfica" a respeito do espanhol, como afirma Freixeiro no seu artigo.

Contudo, as questões principais que nos afectam são de ordem sociológica:

(5)

Em todas as sociedades alfabetizadas, o afastamento inevitável da fala (o "violentamento") que a escrita representa é manipulado pelas elites intelectuais, técnicas e políticas para assinalarem e manterem as diferenças sociais. Assim, a escrita não é uma simples representação do idioma, mas um sistema simbólico de grande potencialidade para o manejo e apropriação dos recursos sociais: estatuto, prestígio, saber/poder, etc. Em breve, é precisamente o contraste entre a variabilidade da fala e a estabilidade da escrita o que se explora para exhibir socialmente o privilégio da capacidade de manipulação dos recursos simbólicos. Por isso é falaz ou ingênuo pensar que uma escrita pode representar mais fielmente do que outra a "essência" do idioma. Como afirma a linguista Cheris Kramarae:

"Quando uma língua tem codificado [por escrito] a maioria do que se considera o canón literário dumha cultura, e quando as ideias exprimidas nesse canón não se podem encontrar codificadas numa forma igual de elegante do que os modelos familiares, é fácil chegar a pensar que a própria língua é a fonte dessas ideias".

Cumpre perguntar-se qual é, no nosso país, a verdadeira Língua que codifica esse canón, e que, portanto, expõe a ideologia dominante: o galego? o espanhol? Por isso, a "norma digna" que reclama Freixeiro para o idioma não seria necessariamente a que saísse dum hipotético acordo entre ILG-RAG e os "mínimos". A "dignidade" da norma escrita é, mais bem, um conceito galvanizador das elites intelectuais na procura da sua própria identidade como construtores do canón.

Para continuar nesta linha de argumentação, dado que a hierarquização social conectada com o manejo da escrita como sistema simbólico é consubstancial com as sociedades alfabetizadas, a questão é, portanto — dentro dumha ordem educativa de suposta "igualdade de oportunidades" onde os cidadãos em formação experimentam por primeira vez os mecanismos do mercado linguístico — em que medida os recursos fornecidos aos aprendentes da escrita são distribuídos a maneira de facilitarem ou não uma competência/competição pelo menos não marcada pelo autoritarismo ou o totalitarismo. Neste sentido, na Galiza o facilitar nas escolas (e na vida pública) o manejo da escrita portuguesa ajudaria aos aprendentes ou utentes a estimarem por si próprios o valor dos sistemas escritos como canais duma cultura quase milenária, e a situarem a produção cultural própria em referência a espaços culturais diversos, simultâneos e não mutuamente excluientes. O grau efectivo de reconhecimento do próprio no supostamente alheio (a produção cultura escrita e oral portuguesa, brasileira, etc.) é, obviamente, uma questão flutuante e sujeita a princípios interpretativos de índole histórica e social. Como muitas outras percepções e actitudes, este reconhecimento é pelo menos função da exposição individual e colectiva ao material cultural a avaliar: é um processo de socialização, como a compreensão duma variedade oral dada. Eu penso que a exposição nas escolas á produção escrita portuguesa e o manejo da sua norma pelos rapazes contribuiriam positivamente para elevar o prestígio do galego, para promover o seu uso oral e escrito, e para inserir o galego e a sua lite-

ratura com justezas realistas no âmbito cultural tradicional. Mas um requerimento imprescindível para que se estabeleça esse grau (variável) de reconhecimento no "alheio" é que desde os poderes públicos e desde os centros de poder cultural se fomente a exposição a materiais culturais diversos. É evidente que o programa cultural dos poderes galegos não vai nessa direcção, e cumpre perguntar-se em que medida convergem aqui os interesses do nacionalismo cultural galego com os do nacionalismo estatal espanhol, que tem no português esse "necessário adversário histórico" de todo nacionalismo que postula o sociólogo Ramón Maiz.

Qual é, portanto, o mercado linguístico que invoca e no que se inscreve inevitavelmente a escrita sem dúvida espanholizante de ILG-RAG e "de mínimos"? Claramente, é o mercado linguístico já hegemonizado pelo espanhol e pela ortografia espanhola, em referência aos quais se segue a

• • • • •
'As variedades percebem-se e identificam-se comumente pela presença ou ausência duns poucos traços altamente simbólicos'

medir a validade, peso público, importância e utilidade do galego escrito dominante, que cobra assim o valor dumha uma sorte de variação sócio-estilística do espanhol. Por contra, o mercado linguístico ao que aspira é no que se inscreve o reintegracionismo é o do português escrito, dentro do qual se trata, entre outras coisas, de combater pelas multiplices identidades sociais, incluída a "galega". Dada a actual correlação de forças (mutáveis, como a História), a proposta reintegracionista pode ser mais idealista a curto prazo; porém, é mais viável a meio prazo, e para mim mais interessante. Porque o reintegracionismo supõe um negamento simbólico do espanhol, não uma submissão á exploração das possibilidades que nos concede a escrita espanhola e o âmbito cultura do Estado. É evidente que a prática do reintegracionismo acarreta uma série de inconvenientes e renúncias (a renúncia a ser escutado amplamente, a aceder a essa tradução económica do simbólico que são os prémios, bolsas e reconhecimentos públicos; o inconveniente de ser etiquetado facilmente, ás vezes insultado e mesmo represaliado). Mas há interessantes práticas reintegracionistas que representam uma fissura necessária no actual estado de cousas, e que mereceriam indubitavelmente uma análise socio-lingüística séria: refiro-me ás práticas dos chamados "grupos reintegracionistas"

de base", que exploram de maneira quase autodidacta, irregular e "anormal" (como é a difícil instalação progressiva numa ortografia proscrita neste país) as possibilidades da ortografia portuguesa.

(6)

Por último, é uma constante quase universal que a direcção dos processos de estandardização de idiomas submetidos á dominação linguística nos países bilingües recaia em "élites bilingües" anteriormente alfabetizadas na língua dominante. Isto aconteceu ou está a acontecer assim pelo menos em Europa, na África ex-colonial e no Sudeste Asiático. Por outras palavras, jamais o equivalente dessa "velha iletrada duma aldeia do interior" do que falara Alonso Montero no seu *Informe dramático* como protótipo da pessoa monolíngue galega poderia chegar a ter peso nenhum na estandardização dum idioma. Por contra, as elites bilingües dirigentes da estandardização assemelham-se muito mais a esse protótipo do monolíngue espanhol que era e é, também segundo Alonso Montero, o "jovem universitário da cidade da Coruña". Isto não é paradoxal, mas inevitável, porque só aqueles que previamente têm perfeita numa norma escrita e controlo sobre ela podem enfrentar a tarefa de criar outra (ou adaptar a velha!). Logicamente, isto pode ter muito a ver com o feito de as elites bilingües galegas encontrarem num sistema ortográfico basicamente espanhol a expressão mais adequada do idioma galego falado. Porque, na

realidade, o projecto foi fazer compatível sem maior sofrimento a íntima associação entre fala espanhola e escrita espanhola (na que nos educámos os da minha geração e anteriores) com um novo problema: o da relação entre fala galega e escrita. De alguma maneira, ao leremos em espanhol já não "lemos" as diferenças entre escrita e fala, porque o verdadeiro Padrão está fortemente internalizado. Logo, o mais fácil e útil para as élites bilingües preservarem o controlo do código foi o adaptarem este Padrão ao galego falado, escamoteando assim parte do compromisso que ainda segue pendente.

Há dois processos culturais relativamente recentes que podem ajudar a clarificar por que penso que a escrita galega dominante *a fortiori* se inscreve num mercado linguístico, o espanhol, no qual levará sempre as de perder. Primeiro: nos anos setenta começou, no campo da produção literária, um transvassamento de lealdades linguísticas desde o espanhol até às normas "de mínimos" e, logo, em muitos casos, até á norma de ILG-RAG. Este "passo para o galego" pôde estar motivado em parte por uma conscientização político-cultural. Mas não se deve esquecer a dificuldade de estas pessoas para emergirem no panorama cultural espanhol desde a nossa periferia e continuarem, ao mesmo tempo, morando na Galiza. Isto é: em torno dum grupo de intelectuais que provinham (como provenho eu) da instalação diária no espanhol gerou-se um núcleo de poder e um ponto de referência cultura agora quase ineludível. Este grupo tem sido provavelmente mais influente do que os mais velhos militantes linguísticos no espalhamento da escrita basicamente espanhola do galego e na sua constituição como padrão do mercado linguístico. Só uma minoria "saltou" directamente do espanhol para o português, ou evoluiu desde os "mínimos" até ao português padrão, onde agora exercem (exercemos) um tipo de identidade canalizada pela escrita difficilmente assimilável ao padrão linguístico-ideológico dominante.

O segundo processo a salientar é o da produção cultural mais recente, amplamente debatido nestas mesmas páginas. É significativa a falta de pudor de alguns para escreverem (e, sobretudo, das editoriais para publicarem) qualquer cousa com tal de que for "galego". É significativa a falta de discriminação nos materiais educativos ou no agrupamento das obras nas coleções literárias. É significativa a existência (ainda!) de secções guetoizadas de "Galego" nas livrarias, ao par da "Literatura", a "Botánica" ou a "Puericultura". Mesmo as livrarias "de livro galego" reproduzem o esquema com as suas secções de "Portugués". Por que tantas obras galegas (sobretudo de narrativa) abertas ao azar nas livrarias se nos caem das mãos? Quanto à poesia, dizem que o momento actual é melhor. Mas leve-se em conta que o florescimento da poesia pode indicar tanto a glória do idioma como o começo da sua desaparição oral.

Um acordo necessário? Definitivamente: o acordo do respeito e da amplitude de miras. Mas, enquanto os poderes linguísticos não assumam a sua responsabilidade histórica de convocarem também os reintegracionistas (professores, linguistas, escritores, activistas) para sentarem-se e falarem seriamente (embora daí não saia nada efectivo), muito seguirá a falhar na nossa política cultural, e seguirá a ser difícil distinguir qual é a nossa política cultural e qual a do Estado Espanhol. Aponta Xosé Ramón Freixeiro, no artigo que da origem a este, que talvez dentro de trinta anos, se o idioma está assentado definitivamente, as gerações futuras poderão debater o adoptarem uma outra grafia (isto é, o português). Mas, que modelos terão estas gerações se durante esses trinta anos a grafia a adoptar não se praticou? E por que aguardar trinta anos?: alguns de nós fazemo-lo já. Podem acontecer muitas cousas daqui a trinta anos. No entanto, alguns reintegracionistas têm pelo menos a certeza praticamente total de escreverem galego numa grafia que não desaparecerá durante as suas vidas.

Em 1956 houve na China uma reforma esmagadora dos caracteres gráficos para simplificar o número de traços e a forma dos clássicos. A respeito desta reforma, o linguista William McNaughton apontou criticamente: "Os estudantes que apenas sabem ler as formas simplificadas poderão ler o que escreveu Mao-Tse-Tung, mas não poderão ler o que leu o próprio Mao". Salvando as distâncias, e com perdão, os que só conhecem a norma de ILG-mínimos poderão ler, por exemplo, o que escreveram Otero Pedrayo ou Ferrín; mas não poderão ler ou nem sequer ter a possibilidade de identificar-se com uma parte importante do que os próprios Otero ou Ferrín leram: por exemplo os cancioneiros, Camões, Pessoa. E essa parte também é essencial (ou deveria sê-lo) para compreendermos a nossa cultura escrita actual.♦

Saramago propón un plano de traballo conxunto para a preservación e difusión do portugués no mundo

Ao receber o *Prémio Camões*, dixo que a lingua estaba "mal ensinada e mal aprendida e incada de barbarismos"

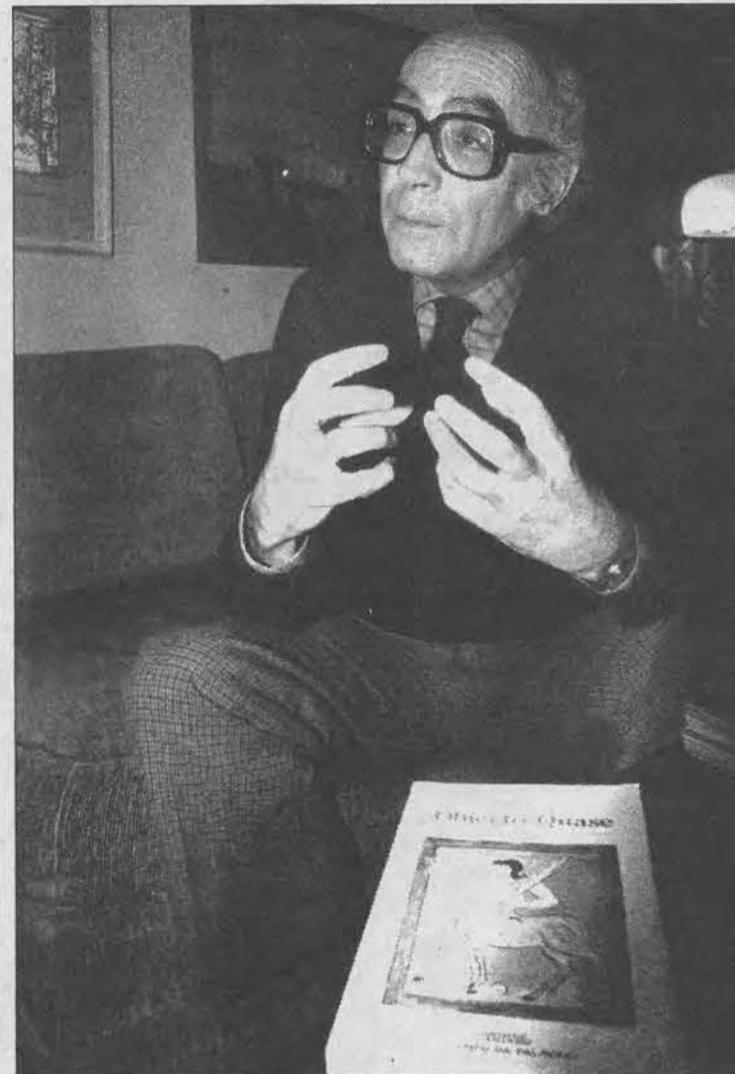
■ G.L.

José Saramago reclamou a participación de todos os países de fala portuguesa nun labor conxunto de conservación da lingua común. En referencia á língua coma pátria en frase de Pessoa, o escritor referiu-se ao portugués coma un "pátria pobre, sofredora, mal ensinada e mal aprendida". Saramago fixo estas afirmacións ao receber de mans do presidente Cardoso, en Brasília, a finais de Xaneiro, o prémio Camões.

"Desde que cheguei a idade do entendimento -indicou José Saramago- ando a ouvir dizer, com encorajadora insistencia, que Brasil e Portugal são dois países irmãos, de sangues cruzados e linhas misturadas, e muita historia de ida e volta. Quando aqui há uns anos demos por que a pena inconstante e variada de Fernando Pessoa tinha escrito aquilo de ser a pátria dele a lingua portuguesa, e, portanto, por extensão a de todos nós, acredito que os mais idealistas desta costa e da outra, das africanas también, terán pensado que se encontraba ali a chave mágica, graças à qual accederíamos a posibilidades más fraternas e frutuosas de encontro e diálogo. Se a língua portuguesa era realmente pátria, então era a pátria de quantos pensavam, falavam e escreviam em portugués, logo, afinidade de espírito e sensibilidade, bandeira e pregao de todos".

"Se algo faltasse ainda a essa nova pátria para ser pátria geral -acrescentou o autor do *Memorial do Convento*- que não desesperássemos, porque o tempo resolveria os problemas, e todo o mais nos havia de vir por acréscimo. Entretanto, tratariamos de convencer-nos, a nós proprios e ás gerações, repetindo até á náusea, que a nossa pátria é mesmo a língua portuguesa. Pobre e sofredora pátria essa, digo eu, tão mal ensinada, tão mal aprendida, incada grotescamente de estrangeirismos inúteis, instrumento que já parece em risco de perder a necessidade e a serventia! Talvez que uma língua partilhada, a nossa ou outra qualquer, com Pessoa ou sem Pessoa para proclama-lo, possa vir a constituir-se, de facto, em certa forma de pátria. Mas, então, aquilo que estivesse a faltar-lhe para ser pátria suficiente, não só nunca lhe viria por simples acréscimo, como seria isso precisamente o que iria dar-lhe o verdadeiro sentido. Di-lo-ei em palavras directas e sem retórica: interesses comuns, objectivos comuns, trabalho em comum. Os nossos registos históricos de nascimento continuam a demonstrar que somos parentes, mas as páginas das respectivas biografias colectivas estão cheias de mal entendidos, de indiferenças, de mútuas descalificações, de mesquinhos egoísmos, de muita conversa e de pouca obra".

Saramago reclamou un cambio de estilo e de relacions culturais entre os países que falan portugués: "queremos pensar que num futuro próximo, já que não poderá ser in-

mediato, todos estes países (Brasil, Angola, Cabo Verde, Guiné-Bissau, Moçambique, São Tomé e Príncipe, Portugal)

consoante as disponibilidades humanas e financeiras de cada um, possam elaborar e pôr em funcionamento um plano de trabalho conjunto, atento naturalmente às circunstâncias e exigências nacionais, mas visando, com um espírito generoso e aberto, a preservação equilibrada e a difusão eficaz da lingua portuguesa no mundo, mas também e sobretudo, no próprio interior dos países que a falam, os nossos".

Compromiso Atlántico

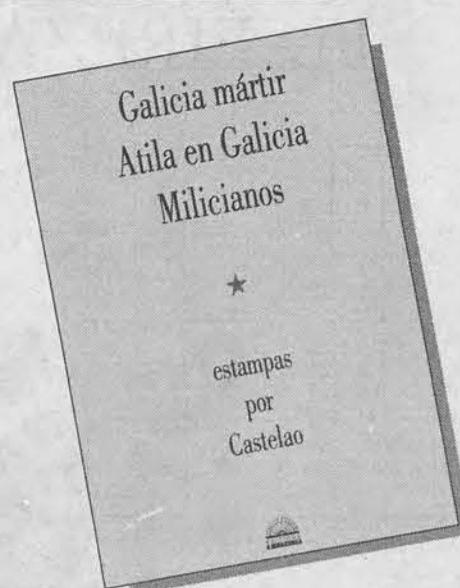
José Aparecido, ex ministro de cultura do presidente José Sarney, que articulou en 1989 o Encuentro dos Sete Chefes de Estado, para a creación do Instituto Internacional da Lingua Portuguesa, escreve no *Journal de Letras* sobre a situación da comunidade de países de língua portuguesa, da que é grande animador. "Somos 200 milhões de

falantes e o poder da nossa língua na cena internacional seria ampliado com a deseñada retomada da soberanía do povo de Timor sobre o seu territorio. A nossa aliança terá más uma nação e cobrirá as quatro partes do mundo. O portugués é falado na China (Macau) e nos Estados Unidos; no medio do Atlántico, nos Açores; nas selvas amazónicas e nas savanas da África. Como país que concentra o maior número de lusófonos, tinhamos o dever de propor a formalización da Comunidade".

José Aparecido di que o Governo socialista de Guterres retoma o compromiso atlántico do portugués. "Pese á crescente proximación de Moçambique com as nações anglófonas, o presidente Joaquim Chissano reafirmou os fortes vinculos com a lingua portuguesa e o seu governo acaba de promover en Maputo un grande encontro para discussión das culturas originarias do portugués, incluindo, até mesmo, una representación da Galiza".

'Os nossos
registos
históricos de
nascimento
continuam a
demonstrar que
somos parentes,
mas as páginas
das respectivas
biografias
colectivas estão
cheias de mal
entendidos, de
indiferenças, de
mútuas
descalificações'

NOVIDADES

PRESENTACIÓN

Galicia Mártir
Atila en Galicia
Milicianos

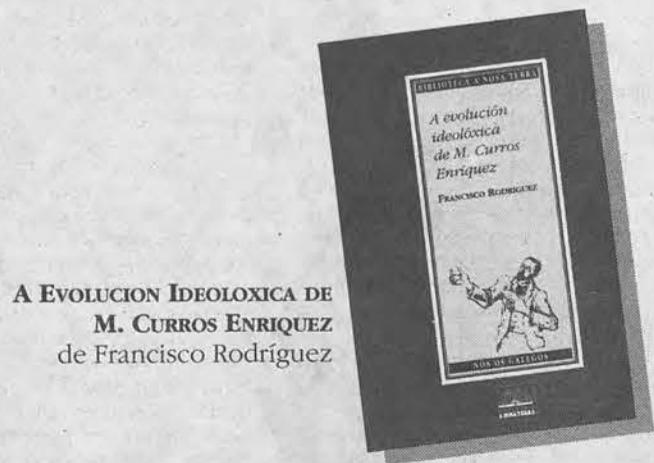
MADRID

Galeria Sargadelos.
Martes, 20 de Febreiro ás 20 horas.

Coa intervención de:
Alfonso Eiré
Xabier Alfaia
Santiago Álvarez

A NOSA NATURALEZA
ORIXE E EVOLUCIÓN I
ORIXE E EVOLUCIÓN II

A EVOLUCIÓN IDEOLOXICA DE
M. CURROS ENRIQUEZ
de Francisco Rodríguez

RÉPLICA A "MITOLOXÍA ANTINACIONALISTA (II)" DO ANSELMO LÓPEZ LIXEIREZAS PSEUDONACIONALISTAS

JOSE MANUEL MATA

Nunca se ten loitado pola liberdade dos povos con autocomplacencia e por medio dun discurso planfletario. Sen embargo, sempre hai algun tertuliano *plumilla* incapaz de apontar algo ao sentido da loita pola xustiza, que necesita buscar "representantes do enemigo" para liberarse da pesada carga da sua ignorancia. Os que queremos que as ideas se abran camiño para progresar no avance dos nosos povos, non nos merecemos estos individuos que fan do sal grosso a estrela que guia os seus escritos e do maniqueismo más simplón toda a sua razón.

É ainda máis descorazonador atopar estas actitudes en individuos que se autoprograman defensores do nacionalismo e as suas ideas progresistas. Embaucados polo brillo dunha pruma creñense o pálpito dos povos e a alma da revolución. Xogan a ser aprendices de bruxo e desdeñan até a menor dose de responsabilidade. Nen unha sinxela evaluación das consecuencias das suas palabras. Nen unha dúbida. Nada.

Estes cocineiros lixeiros destrozan as nosas causas facendo ensaladas con dous opresións por aló, unha autodeterminación por acó, tres fascismos polo medio, adorando con unha lata de emancipacións e aliñando todo con prebe de para-ideoxia barata. Citan páxinas para que pareza que lerón un libro, pero só ven palabras. Parten afirmacións pola metade, eliminan os matices e terxiversan as relacións que se expoñen.

Un artigo de *A Nosa Terra* escrito por un tal López⁽¹⁾ é o mellor exemplo da lixeireza de aqueles que non coñecen, non se preocupan por coñecer a realidade e, sen embargo, enchen a boca de tópicos cando escriben que hai que mudala. Cómo explicaralle

O deputado basco na República e logo fundador de Herri Batasuna, Telesforo Monzón, frente a un grupo de policías en 1978.

que un universo simbólico non é unha ra, que un ritual político non é ir a misa, e que unha relación orgánica non é compartir piso, a alguém que cre que a mitología é realizar aseveracións sobre os intelectuais orgánicos cun nivel de reflexión digno dun mediocre mitin. Se Gramsci levantara a cabeza! O que non entende parécelle absurdo, miserábel, opresor, destructor de nacións, pendente, informe policial, violentamente perigoso e fascista. Estos

son os argumentos sobor os que descansa a sua crítica.

Nesta tesitura, é evidente que López non pode admitir que cada un poida ter a sua propia estratexia (teraa el?) para lograr uns obxetivos. Por qué non sinala que no libro tamén figura o desexo de que os bascos encontremos un proxecto comun e respetuoso das diferencias, profundizando na democracia nun senso amplio desde as actitudes das persoas até o exercicio do poder? (pax. 13). Por qué non lé a pax? 50? Non lle interesa. O seu atrevimiento leva a rir a diferenza entre componentes e temas, e a analisar a representatividade das técnicas cualitativas através de sensacións.

Con escasa lucidez, pero cunha enorme afición detectivesca, chega a asegurar que "universo simbólico" é un termo culto co que quero sinalar que o nacionalismo non é real e que a historia dos dous últimos séculos demostra que o é. Así plantexa un contencioso delirante: a historia contra os universos simbólicos. Pero só a dos dous últimos séculos. Aquela que dicía: "Viriato, famoso pastor lusitano..." non entra na lección, non? "Será unha ficción ou será un equívoco?"

Evidentemente non sabe que a historia moitas veces di o que queremos que diga, e se non, onde está a historia das mulleres, dos povos, etc? Os símbolos, as crenzas e os valores por ser reais non son ahistóricos. As interpretacións da historia contribúen ao seu desenrollo, pero son un carro que precisa bois. Creíase o tal López a historia de Viriato? ou só temos dous séculos de historia perseguindo un universo simbólico para insultalo? Onde estarán esos "ideais supremos que nos moven coa máxima forza e que se abren camiño, en todas as épocas, só na loita contra outros ideais, que son

tan lexitimos para outras persoas como para nós os nosos"?⁽²⁾

Non entende que a autodeterminación sexa unha racionalización da proposta nacionalista, e que iso non é nen mau, nem despectivo. Tampouco o é a análise dos condicionantes, efectos non deseñados ou dos problemas que se poidan plantear. Sen estas reflexións como se pode estar cabalmente a favor de dar ese paso? Como solucionar os problemas se se eluden? Non se leu as outras oito páxinas nas que se tratan estas cuestións e só sinala unha simple afirmación falseánda. Un amigo meu galego sempre dicía: "xa que non pintamos nada, vamos matizar". O tal López non é capaz e envida a pequena: insultando pintaremos algo. Non quere problemas. Necesita propaganda fácil e pensa que todos os libros deben ter ese fin.

A confusión que me achaca entre nación e estado é de risa. Quen lea o libro constatará que non se produce. Non fan falta títulos académicos, senón un mínimo de sensibilidad cara o problema nacional para saber que non é o mesmo. Pero o que polo visto non lle cabe na cabeza e que sexa necesario "nacionalizar" (que non é dar o pasaporte) aos habitantes dos nosos povos e contrarrestar a influencia do Estado. A nación para el e unha enteléquia, non é preciso construila. Cre que as nacións son

traxes que se poñen as persoas e non as persoas mesmas.

Asi, non é de extrañar que un organograma (léase a fonte), que foi consultado, entre outros, a xente pertencente ao mesmo MLNV, lle pareza un produto do ministerio do interior e que poña no meu libro unhas tales relacóns orgánicas que non aparecen. A vinculación á que alude non é senón unha reflexión realizada por outro autor e reseñada no libro. Tampouco é de extrañar porque, como as notas e referencias lle parecen "recursos esaxerados" –ou se cada adorno navideño–, simplemente non as le. Saberá que quer dizer "desenrolar unha liña política homoxénea en base a unha dirección única para todo o proceso"?

De feito, toda a información relativa á estrutura das organizacións, cando non as tomei de outras publicacións ao alcance de todos, díronnas compañeiros que ou participan no MLNV, o xa realizaron estudos sobre este movemento. Pero cunha simple ollada e moi atrevimento pasa isto. No instituto tiven algúns profesores de *Formación del Espíritu Nacional* que non enganaba a ninguén porque facía o mesmo.

Non vou dizer que o libro non teña distorsións ideolóxicas. E inevitábel. Entre outros, un preso basco indicoume que a sua orixe estaba en que eu non via ben a "coincidencia" de HB con ETA, ademais de sinalarme incorreccións e posibes camiños de análise. Pero ninguén, senón o tal López, porfiaron con torpeza que o libro é antinacionalista. Só a él lle contestei. Os insultos chaman moi atención dos insultados. Dese por satisfeito.

Polo menos, xa sabe que as miñas reflexións non están nun informe secreto, senón nun libro. Incluso poderán devolverlle o seu diñeiro ou cambiarlo por un par de novelas de Corín Tellado. Non será que se equivocou e leu outro "informe"?, de Kafka tal vez?

A nación para el é unha enteléquia, non é preciso construila. Cre que son traxes que se poñen as persoas e non as persoas mesmas

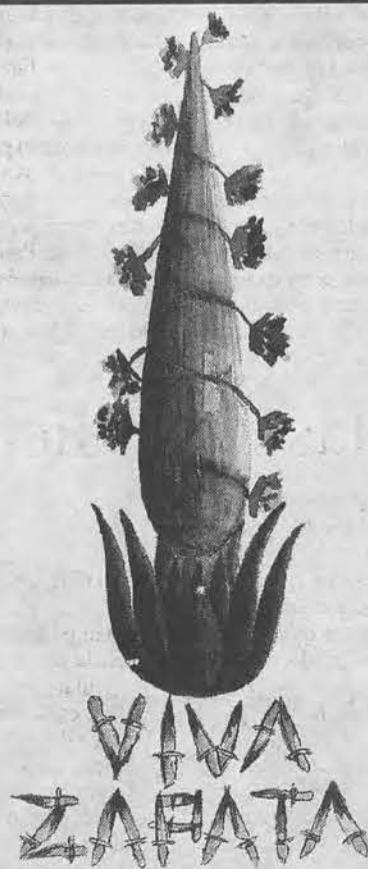
Case empurrado por algúns compañeiros –e entre eles colaboradores de "A Nosa Terra"–, hoxe non segui do todo as ensinanzas da Biblia que aconsellaban: "Non contestes ao nécio en necedad para non semellar-te a él. Contesta ao nécio segun a sua necedad para que non se crea sabio".

Será a última vez, pero... arrependidos os querrán os dioses, que eu os quero pecadores. ♦

(1) Anselmo López: *Sobre o Nacionalismo Vasco Radical. Mitología antinacionalista (II)* en *A Nosa Terra*, nº 707 - 4 de Xaneiro de 1996, pag. 28.

(2) M. Weber: "La objetividad cognoscitiva de la ciencia social y de la política social", en *Ensayos de metodología sociológica*. Amorrortu. Buenos Aires 1982, 46.

CANTINA MEXICANA

RUA MARTIN CODAX - VIGO

Xerardo Dasairas, investigador

'A perda das campás vai da mán do abandono do rural'

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Perante séculos, as campás eran o reloxo da xente; as que lle indicaban á hora de espertarse, a de xantar e a do remate do traballo. Hoxe, relegadas ao aviso da morte, as campás esmorecen como obxecto de estudio. Xerardo Dasairas ven de escribir *Os sinos dos tempos. Campás de Vigo*, unha investigación sobre estes elementos, que rexian a vida cotiá dos galegos.

Qué buscaba cando empezou a traballar na investigación das campás?

A parte máis importante do traballo centrarse nas campás galegas ainda que o traballo de campo estea feito en Vigo. Tiven as miñas dúbidas posto que ao tratarse dunha cidade, as campás non debían ser moi antigas. Quería estudar a evolución e ver se atopaba campás de tipo céltico. Son más artesanais e non utilizan as técnicas das campás cristianas, máis correntes. Outro punto era atopar inscripciones que reflectiran esa parte máxica, mística, que espantaba ás mías ou ás treboadas; atopéi duas en Vigo. Os veciños querían protexerse das malas colleitas. Ademais, había un exorcismo para as campás, cando se creía que estaban perjudicando á vida da parroquia pola posesión de malos espíritus.

O libro é a culminación dunha tarefa de hai tempo, cando empecéi recollendo toques. Levei unha grande sorpresa porque diminuían moito. Antes estaban lexislados dentro das dióceses e, incluso, os campaneiros formaban parte da curia eclesiástica. A campá era un medio de comunicación primordial para o ritmo vital; comezo e remate do traballo, toque de defuntos e os chamados toques de rebato, de alarma. Agora só quedan o toque de ánimas e o de misa.

A. IGLESIAS

Pero as campás eran patrimonio da Igrexa, non as podía tocar calquera.

Acontece como con todo o que é patrimonio da Igrexa; as campás, na sua maior parte, son costeadas polo povo. Pero, ao perder o seu uso social, os veciños non reclaman este patrimonio. Nos últimos tempos, era o sacristán a persoa encargada de tocarlas; non todo o mundo podía facelo porque podia

causar alarma social. Unha das costumes populares en festas como o Entroido ou os magostos era utilizar as campás para bromas como atar un burro e que tocaran toda a noite ou colgar roupa interior de recién casados. Nunha cidade como Vigo, agás o día da festa das parroquias, pouco uso se lle da. Influe o feito de que cada vez haxa menos curas e, que os que hai, teñen que multiplicarse en varias parroquias. Tiven que andar detrás

dos sacristáns porque, en moitas igrexas, non hai oficios pola semana e están pechadas, son fantasmagóricas. Despois, hai que atopar a chave do campanario e, en moitos, o desuso causou estragos.

Incluso, no rural, perdérrose a maioría das utilidades das campás. A chegada dos reloxios foi a primeira andanada contra as campás. Até ese momento eran elas as que marcaban as horas. A xente paraba

ao mediodía, o que nos leva a pensar que a xente xantaba máis cedo. Agora, os curas poñen altofalantes para oracións e música; o proceso de perda das campás vai acompañado do abandono do rural. A ninguén se lle ocorrería chamar aos obreiros dunha fábrica urbana cunha campá. Xa é un elemento de estudio, de folclore; con el foise un xeito de vida e un oficio, o de campaneiro. Só quedan os irmáns Ocampo, en Arcos da Condesa.

Para quen traballan nunha sociedade que prescinde das campás?

Viven do seu oficio, con encargos para pequenas igrexas rurais, onde a campá segue a ter unha función de aviso. A asistencia aos enterros é primordial para a xente das parroquias. Seguen traballando debaixo dun alpendre e con métodos tradicionais. Todos levan no peto un pauciño de buxo cunhas marcas, co que miden o grosor das campás e que pasan de xeración en xeración. Hai unhas proporcións que eles non queren descubrir. A regla chámalle escantillón, como en Portugal. Estiveron moi doidos cando non se aceptou a sua proposta de fundición da Berenguela. Querían fundila a pé de torre, na praza do Obradoiro; tiñan gañas que foran na Galiza. Podería terse convertido nun acto social, como na Idade Média, con feirantes, músicos. Non confiaron neles e foron fundila a Holanda. Algunha xente, de Santiago, que estaba acostumada a escutar a Berenguela di que, desde a fundición, non soña igual. De calquier xeito, pódese dicir que é imposible recuperar os usos das campás, coa importancia que tiveron na vida cotiá das nosas xentes.

En troques, é recuperada por músicos minimalistas para dar espectaculares concertos.

Cando empecéi o traballo, unha das miñas ilusións, debido á inquietude de Cunqueiro, era facer un concerto de campás en Vigo; facer que soaran todas na sua honra. A el sempre lle doeu escribir nunha cidade sen campás, botaba de menos Mondoñedo. Tiven contactos con Llorenç Barber cuando estivo na Galiza, pero non puido ser posibel. De calquier xeito, non desbotó a idea. O dia primeiro de ano, Llorenç Barber, fixo en Copenhague, facendo tocar as campás de todas as igrexas. Foi o seu último concerto en Europa. El toca as campás tradicionais, algo que é moi complexo. A telefonía móvil permite o acoplamento para que vaian sonando segundo as suas ordes. Facer tocar todas as campás dunha bisbarra é máis difícil pero nunha cidade préstase moito. Para que soen máis de trinta campás, é necesaria moita xente, ensaios previos e paralizar os ruidos de coches, sereas etc. ♦

O instituto vigués da Guia énchese de estrelas de película

Os estudiantes organizan unha exposición no centenario do cinema

Ven de abrirse a exposición e xa son moitos os alumnos e alumnas que queren entrar a vela. O cinema chegou ao Instituto da Guia, en Vigo, da mán dunha homenaxe dos propios estudiantes para celebrar o seu centenario. Os más famosos actores e actrices están presentes por medio de figuras e fotografías e as obras cinematográficas están recollidas desde o seu comezo até hoxe. Toda a mostra foi realizada polos estudiantes de 2º e 3º de Deseño Artístico. Segundo conta o seu profesor, Lois Corvera, foi unha tarefa

dun par de meses na que houbo máis vontade que medios. "Había que sair á rua, ir aos cinemas e pedir fotos e todo o que nos puidera valer", comenta.

As duas esquinas privilexiadas da sá están reservadas para os dous mitos que ainda seguen admirando os mozos: James Dean, para o que alguém deixou unha cazadora vaqueira, e Marilyn Monroe, representada por unha cabeza rubio platino. No centro, un televisor proxecta continuamente unha selección de secuén-

cias chave na historia do cinema. A labazada de *Gilda*, os helicópteros de *Apocalypse Now*, a enfermiza bondade de *Viridiana*, o erotismo de *O derradeiro tango en París* ou os bailes de *West Side Story*. Para moitos dos realizadores da exposición-homenaxe, esta é a primeira vez que afondan no mundo da cinema.

Para Celso López Pazos, director do instituto e un dos principais promotores desta exposición, que pretende estar aberta até que remate o mes de Febreiro, a ini-

cativa reforza a sua importancia ao estar feita desde o ensino público. "Calquer extra que se faga desde os centros públicos é xá para felicitarse. Hai moito de traballo e pouco de medios económicos porque os nosos presupostos están moi xa moi mermados", comenta. A mostra non quere ser un reservado para os alumnos do instituto, está aberta a todos os das bisbarras de Vigo e, especialmente, aos veciños de Teis. "Este é un bairro moi abandonado, hai que darlle un pulo cultural e esta é unha pequena

contribución", di Celso López.

Tamén os organizadores agradecen a axuda emprestada por empresas e particulares na recolla de material para a exposición. Dese xeito, un linterna de carbón de finais dos anos sesenta, un antigo traxe de acomodador, unhas butacas de vello cinema dan á sa un aspecto cinematográfico. O dia 13 de Febreiro, o Catedrático de Comunicación Audiovisual da Universidade Autónoma de Barcelona e especialista en cine, Román Gubern, falará de películas, actores e actrices. ♦

Convocatórias

Obradoiro literario

Andaina, revista Galega de Pensamento Feminista, organiza un obradoiro de literatura dirixido a aquelas persoas, mulleres e homes, que teñan interese no mundo da escrita literaria e que desexen participar en conversas con escritoras e escritores. O Obradoiro que durará até Decembro ten unha matrícula de 5.000 pta. Maior información no (981) 80 71 69, ás tardes.

Música, xardineria e apicultura

O Centro Viciñal e Cultural de Valadares (Vigo) oferta tres cursos con inscrición aberta até finais de Febreiro. Un obradoiro de música contemporánea, para o que son necesarios coñecimentos previos, amais dos cursos de xardineria e apicultura que darán comezo en Marzo, son as próximas actividades da Asociación. Para máis información dirixirse de 9 a 14 e de 16 a 21 h., ao CVCV: Estrada de Valadares, 233. Teléfono (986) 46 86 84.

Concurso de cantigas de escárno e maldizer

A Asociación cultural Louro do Porrino, organiza o seu primeiro concurso de cantigas de escárno e maldizer. O certame está aberto a todos os que desexen participar con cantigas referidas ao Val da Louriña ou a Galiza, as duas categorías do concurso con 30.000 pta. de prémio cada unha. Os textos referidos a Louriña han de ter entre 25 e 150 versos, os adicados á Galiza entre 50 e 250. Para participar hai que enviar por correo os traballos por quintuplicado e baixo plica ao enderezo: Asociación Cultural Louro. Apartado 136. O Porrino. Admiten cantigas até o 21 de Febreiro.

Primer premio/95 Santa Lucia.

Certame fotográfico

Santa Lucía
Convocado polo Concello de Santa Lucía (As Palmas), e aberto a todos os que o desexen con obras de tema libre en branco e negro (tamén admiten virados e monocromos), e non premiadás noutros concursos. Para concorrer hai que apresentar as fotos baixo plica e lema, nun tamaño que ande entre os 18x24 cm. e os 30x40 cm., sobre unha cartolina de 30x40 cm., antes do 30 de Xuño no: Taller de Fotografía do Ateneo Municipal de Santa Lucía. Poema la Maleta, 16. 35110 Vecindario. Las Palmas. Canarias. Hai cinco prémios, un primeiro de 75.000 pta., segundo 50.000 pta., terceiro 25.000 pta., un á millor colección de 75.000 pta., e un prémio especial de 50.000 pta. para fo-

tos sobre as Illas Canarias. Maior información no teléfono: (928) 75 48 00.

Concursos de filloas e orellas

O Ateneo Santa Cecilia de Marin celebra o dia 20, Martes de Entroido, un concurso de filloas e orellas cun premio de 15.000 pta. para cada categoría. O concurso está aberto a todos os interesados que só teñen que presentar trece filloas ou trece orellas xunto unha plica cos dous persoais, o Martes 20 entre as 18 e as 19 h. no local do ateneo: Caracol, 35-baixo, 36900 Marin. A organización só admite a concurso as orellas que trisen. Para calquera dúbida chamar ao Ateneo no teléfono (986) 88 02 83. Tamén organizan un concurso de orellas en Rianxo, para o que hai que presentar unha dúzia baixo plica, na especialidade de *Mellor sabor* ou na de *Orixinalidade*. As orellas han de entregarse na entrada do concello até as 16,30 h. do Domingo 18 de Febreiro. Hai catro prémios por especialidade: 1º de 10.000 pta. e trofeo, 2º de 5.000 pta. e diploma, 3º e 4º un viaxe para dous persoas no barco Cruceiros do Ulla pola Ría de Arousa e máis diploma.

Formación para mestres
A Asociación Socio-Pedagóxica Galega organiza coa colaboración da CIG-Ensino uns cursos de formación dirixidos a profesionais da educación. Na Coruña xa comezaron os obradoiros de *Comentario de texto: filológicos, lingüísticos e literarios*, un adicado á Plástica, e outro titulado *Coñezo canções de transmisión oral*. Tamén na Coruña os días 14, 15 e 16 de Marzo celebran as *IV Xornadas de Educación Especial*. En Lugo teñen preparado un curso de *Realización de storyboards: o boceto gráfico nos medios audiovisuais*. En Vigo comezan duas aulas na última semana de Febreiro: *A danza tradicional na escola e a Aula de cantos populares*. En Redondela está aberta a inscrición para o curso de animación á lectura *Cantos contos contas ti*, que dará comezo en Marzo. Tamén hai oferta en Tui *A didáctica das ciencias sociais na ESO* (na última semana de Febreiro e no mes de Marzo), na Guarda *A activi-*

dade teatral no currículum escolar, Santiago Comentário de textos literarios, e en Ferrol onde están a preparar o programa. Para maior información chamar aos teléfonos: (981) 27 82 50 na Coruña, (982) 36 30 09 en Lugo, (986) 26 26 89 para Vigo, Tui e A Guarda, e (981) 35 87 50 en Ferrol.

Prémio de teatro viquingo

O Concello de Catoira convoca un prémio de teatro afeizado coa intención de elevar a obra para representar nas Torres do Oeste os días 26, 27 e 28 de Xullo, e 1, 2 e 3 de Agosto. A peza será interpretada por actores e actrices afeizados de Catoira, baixo a dirección do próprio autor que tamén ha ser responsável da montaxe e o vestuario. Os orixinais han de chegar baixo plica, mecanografiados e por quin-tuplicado antes do 30 de Marzo ao Concello de Catoira. Rua do Concello 6, 36612 Catoira. Pontevedra. O prémio ascende a 800.000 pta. que serán entregadas en duas metades. Maior información no proprio Concello de Catoira: (986) 54 60 14.

Prémio de narracións xuvenis

A Biblioteca Nova 33 co patrocinio da Fundación Caixa Galicia convoca o IX Prémio de Narracións Xuvenis Rua Nova, dotado con dous primeiros prémios de 250.000 pta. O concurso está aberto a todos os xoves que non teñan feitos os 18 anos o día 1 de Abril de 1996, e apresenten traballos (por cuadriplicado e cos dous persoais: nome, endereço, teléfono e fotocopia do DNI ou do libro de familia) dunha extensión mínima de 25 e máxima de 125 folios mecanografiados a dobrar espazo. Hai que entregar antes do 1 de Marzo de 1996 na Biblioteca Nova 33 (Rúa Nova, 33-2º, 15705 Santiago). Apartado de Correos 637. 15780 Santiago, ou en calquier das oficinas de Obra socials de Caixa Galicia na Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra, Vigo, Ferrol e Santiago. Cada un dos dous primeiros prémios constará dunha dotación de 250.000 pta. e a publicación do texto. Tamén hai establecidos dous accésits que conllevan a publicación do texto.♦

Teatro

A esmorga

A Compañía Sarabela pon en cena a obra de Blanco Amor baixo a adaptación de Carlos Couceiros e Begoña Muñoz. No Teatro Principal de Ourense, do 10 ao 14 de Febreiro, e no Auditório do Concello de Vigo os días 15 e 16.

O desengano do prioiro
Teatro do Aqui montou esta peza sobre texto de Ramón Otero Pedrayo, que estrea o dia 8 ás 10 da noite, e os días 9 e 10 ás 8 do serán no Teatro Principal de Pontevedra.

Falar por falar

Quico Cadaval volta actuar en Moaña con *O más...*, todo o que non contou no cine Veiga en *Falar por falar*. Será o Sá-

bado 17 ás 12 da noite no Café do Real.

Sursum corda

Por Coroza Teatro o Sábado 10 de Febreiro ás 11 da noite no Café Real de Moaña.

Zeppelin Nº 7

Matarile Teatro estrea *Zeppelin Nº 7* en catro sesións, do 7 ao 10 de Febreiro, ás 10 da noite, na sala Galán de Santiago. O Venres 2 fai un ensaio aberto ao público na mesma sala.

Annus horribilis

Tamén titulada *Piccola ópera portábil*, producción de Chévere Teatro en cartel os días 8, 9, 10, 15, 16 e 17 de Febreiro na NASA de Compostela.♦

O escudo de Galiza, deseñado por Castelao, agora en insignia.
Solicita a cantidad que deseñas ao apartado 1371, 36200 de Vigo.

ENVIA O IMPORTE TOTAL
EN SELOS DE CORREOS

P.V.P. 200 PTA UNIDADE

axenda

O trinque

Música

Caetano Veloso non ficou contento coa gravación dalgunhas cancións en español no seu *Fina estampa* (dito de paso,

todos nós si) e decidiu editalas de novo, en directo, nun novo disco: *Fina estampa ao vivo*. Os que nunca gostaron de *Cucurrucucú, paloma van* quedar coa boca aberta.♦

Anúncios de balde

■ **Véndense máquinas de escribir Olivetti 98** en perfecto estado. 28.000 pta. Perguntar por María no (986) 26 32 15.

■ **Licenciado en lingua e literatura inglesa imparte clase a todos os niveis.** Perguntar por Máximo no (986) 26 30 00.

■ **Equipa de licenciados en informática ofrecese para realizar calquier tipo de proxecto informático en galego tanto para empresas (Libraris, supermercados...) como para profesionais liberais (Médicos, arquitectos...) Prezos segundo proxecto. Preferentemente na cidade da Coruña ou Santiago. Telf. (986) 27 34 13, perguntar por Toño.**

■ **Un gatiño negro quedou sen nai** nen pai. Telf. (986) 22 09 41 ás mañás e 81 22 68 ás tardes. Marga.

■ **Véndense duas botellas de Ron Havana** 15 anos mercadas en Cuba no 1992. Telf. (908) 08 06 29

■ **Siareiros galegos** (Asamblea de peñas futbolísticas de Galiza) estamos a realizar unha campaña de recollida de sinaturas para conquistar a creación dunha selección galega de fútbol. Desexamos que a campaña chegue a todos os recunchos do noso país e por iso precisamos da vosa axuda. Escrébenos ao Apartado de Correos 1007. 15080 A Coruña. E mandarémosvos os impresos nos que recoller as sinaturas. Siareiros galegos por unha selección galega. Xa!!!

■ **Compro quota de carne.** (988) 21 34 37.

■ **Oferta de discos e cassetes.** Música oriental. (986) 41 34 96.

Portugal

Exposiciones

EN VILA NOVA DE CERVEIRA:
A Escola Profissional de Oficios Artísticos realiza com o concurso da Escola Superior Gallaecia, e da Cámara Municipal una exposición didáctica sobre "Bauhaus-Escola Moderna de Todas as Artes" organizada pelo professor Jacinto Rodrigues da Facultade de Arquitectura do Porto. Organizada intencionadamente para marcar o reñicio das actividades da Escola, depois da grave crise que atravesou, as especialidades que imparte son as de Desenho, Fotografía/Fotocomposición e Técnicas de Impresión com relevo particular para a formação em Informática Gráfica. A exposición pretende marcar a vitalidade da escola sob o lema "Começa de novo... vale a pena".

EN LISBOA:
Georges Rouault até Marzo na Fundação Gulbenkian. Aluno de Gustave Moreau, como Matisse, participou no clima expresionista de 1905, pero coa diferenza do seu interese pola humanidade maximal, prostitutas e clowns. A expresión do sentimento relixioso viría marcar a sua obra posterior, apoiada na gravura e nas prácticas decorativas. Colección Cobra, até o 14 de Marzo no Culturgest (telefono 07-351-1-790 51 55). Ven do museu Stedelijk de Amsterdam, que reconstituiu a breve vida do grupo Cobra (ativo entre 1948 e 1951). Alexandre Pomar fala da mostra no Expresso do 20 de Xaneiro: "Em paralelo com a afirmación da 2ª Escola de Paris e

Pierrot de Rouault.

a acadimización da sua abstracción lírica, o Grupo Cobra, através das contribucións trazidas de culturas artísticas periféricas (nórdicas, holandesas e belgas) e de uma converxencia de vontades experimentalistas (a "Internacional dos Artistas Experimentais") serviu de agente indisciplinador de um período atravesado por un subterráneo cruzamento de inquietudes onde se encontran a valorización das expresividades marginais (populares, das crianças e dos loucos), contribucións surrealistas e attitudes antiformalistas, preocupacións socias e a defesa da expresión libre e pessoal contra os vários impasses programáticos do tempo". Onde mora o Franklin? reúne até o 31 de Marzo no Museu Nacional de Etnología case unha centena de esculturas realizadas entre 1964 e 1968, normalmente dispersas entre varios colecionadores. Franklin Martins Ribeiro, oriundo dunha familia de canteiros de Espoende, integra xunto Rosa Ramalho, Mistério e Quintino Vilas Boas, o grupo dos "Quatro artistas populares do Norte: barristas e imaxinários" que Ernesto Souza apresentou en Maio de 1964 na libraría Divulgación de Lisboa.

Teatro

EN LISBOA:
O ensaio de Jean Anouilh, unha comedia negra onde se prova que o crime compensa ás veces, interpretada polo Novo Grupo nunha versión de João Lourenço e Vera San Payo Lemos. Pódese ver até Marzo no Teatro Aberto (07-351-1-797 09 69). *Mão cheia de nada* de Irene Lisboa, con cenografía de João Brites interpretada por Adelaide João e Antónia Terrinha. Até o 30 de Marzo na Sala Estrela 60 (07-351-1-395 32 89).♦

Exposiciones

José Afonso, andarilho, poeta e cantor

A Casa da Cultura de Redondela acolle até o 12 de Febreiro e baixo a iniciativa do Ateneo Redondelán, unha mostra dedicada ao cantor da Revolución dos Cravos. A Asociación Xiria, abrirá a mesma mostra do 15 ao 30 de Febreiro en Cangas, e o Liceum do Porriño durante o mes de Marzo. Logo na primeira quincena de Abril pode-se visitar en Vigo da man da Asociación Cultural. A exposición conta con escritos, fotografías e outros elementos referidos á vida de José Afonso. Ademais o dia 11 ás 19 h., falarán de **Zeca Afonso e o seu compromiso** nunha charla con Zélia, a sua dona.

Degradación do casco histórico de Monforte

Fotografías, planos e textos na mostra do Colégio de Arquitectos de Galiza. Aberta até o 27 de Febreiro na Casa da Cultura de Monforte.

Rut Martínez

A gañadora do IX Certame Galego de Artes Plásticas, expón na Casa da Xuventude de Vigo até o 13 de Febreiro.

Miguel Fernández

Expón pinturas na Nova sala Caixavigo. Abre do 14 ao 27 de Febreiro de 18,30 a 21,30 h., os Domingos de 12 a 14,30 h.

Uxío Noceda

Expón cadros na galería Sargadelos de Vigo. Até o 29 de Febreiro.

González Lagares

Máis de 50 obras, todo un percorrido pola traxectoria de Francisco González Lagares desde o ano 1974 en que empezou a expoñer. En palabras de Francisco Pablos, "Lagares é un neocubista, especialmente interesado na paisaxe e o bodegón (...). O seu, por riba da descripción representativa, é o clima. É un creador de atmósferas". Até o 29 de Febreiro no Museo do Povo Galego en Santiago.

Manuel Uhía e Xulio Rodríguez

Expóñen cadros até o 13 de Febreiro a Nova Sala Caixavigo. Os dous pintores amosan a súa obra xuntos porque, segundo o tríptico da mostra "O que os venceilla é o eido e un tempo comun, a abstracción plástica, e a idea omnipresente de afondar nos novos xeitos, e abrir outros vieiros no mundo da pintura. O demais é a afirmación da súa personalidade, e o tratamento singular que cada un deles fai coa materia, óleo arístico ou pastel". Abre de Luns a Sábado de 18,30 a 20,30 h. Domingos e festivos da 12 a 14 h.

Somos diferentes somos iguais

Mostra fotográfica encadrada na campa-

Uxío Noceda na Sargadelos de Vigo.

Páxinas coordinadas por
IAIGO LUCA

ña institucional europea contra a xenofobia e o racismo, nado no círculo de Viena onde se reuniron xefes de estado e de governo dos estados membros do Consello de Europa. Recolle aspectos da vida cotiá dos indios peruanos ou de comunidades asiáticas, entre outras. Os organizadores non da consideración de racismo á persecución que fai a Garda Civil das *pateras* de inmigrantes africanos no estreito. Fica aberta na Casa da Xuventude de Noia até o 29 de Febreiro.

Antolóxica de Tàpies

O Auditório de Galiza (Santiago), acolle un percorrido, de 1959 a 1995, pola obra do artista Antoni Tàpies

A era dos insectos

A Aula de Cultura de Caixa Ourense (en Ourense) garda unha mostra de

axenda

Agradecermosvos que enviáredes as informacions das actividades: exposicions, fanzines, anúncios de balde, música... como dia tope até o Luns a través do Fax (986) 22 31 01 ou por correo.

Tradivarius.

partir das 11,30 da noite no pub A Torre de Guitiriz.

Burning

O Venres 9 ás 11,30 na Factoría de Santiago, e o Sábado 10 á mesma hora, cos Leize no Playa Club da Coruña.

Tradivarius

Músicas celtas e catalanas no reper-

milleiros de insectos e arácnidos mortos e vivos. Abre até o 15 de Febreiro de 17,30 a 21,30 h.

Ecobiblioteca

O colectivo ecoloxista de Chantada Pa-paventos pon a disposición dos centros de ensino a súa *Ecobiblioteca* con máis de 400 títulos comprometidos coa defensa medioambiental. Os centros interesados en acoller a mostra durante uns días poden pedila no (982) 16 25 82.

Paisaxes e figuras

Os cadros de Alfonso Albacete van do abstracto ao figurativo, con telas híbridas das que recollen as duas linguaxes. Espón até o 16 de Marzo na galería Marimón de Ourense.

Gallaecia fulget

A Universidade de Santiago organiza unha mostra co gallo do seu quinto centenario, dividida en cinco locais de Compostela: A Xénece 1495-1767, no Colexio de Fonseca; O Debate que abranxe do 1767 até o Século XX, na Igrexa e no claustro da Universidade; O Presente sobre o tempo que vai do 1900 até hoxe; e outros dous apartados titulados A Nostálxia (na Casa da Troia) e O Futuro (na Casa da Conga). Abre de

Martes a Sábado de 10,30 a 13,30 e de 15,30 a 20 h. Domingos de 11 a 19 h. Para concertar visitas en grupo ou pedir alguma información chamar ao (981) 56 31 00, extensión 1099.

Guichi a Guichi

Pinturas e esculturas de Pablo Peixe Otero na Casa da Xuventude de Ourense.

Antolóxica

de Pedro Solveira

O espazo *Grandes artistas galegos* do Centro cultural Caixavigo, ocúpao do 11 de Xaneiro ao 11 de Febreiro unha mostra antolóxica do artista vigués Pedro Solveira (1932). Os recursos expresionistas do ferro colocan a obra de Solveira nun espazo de vanguarda entre a pintura e a escultura.

Museu de Belas Artes

O museu da Coruña acolle unha serie de mostras de carácter permanente. *Tintoretto, Brueghel e Rubens*, entre outros, representan os séculos XVI e XVII nas salas 1, 2 e 3. Os séculos XVIII e XIX ocupan a sala 4, e as salas 5 e 6 adicánsen á pintura galega de finais XIX, ou a *Xeración dente*, integrada por Jenaro Carrero, Parada Justel, Joaquín Vaamonde e más do fillo de Rosalía de Castro, Ovidio Murguía. O grupo rompedor do anos 30, continuador das reivindicacións nacionalistas da xeración Nós, *Os Novos*, e en particular os cadros de Maside e Colmeiro ilustran a pintura dos anos trinta no Museu. Rematan a mostra os cadros abstractos de *Molezum, Caruncho, Mam-paso e Labra*, todos nados ao redor dos anos 20 na Coruña, e a *Muller con sombreiro de Picasso*. Unha colección de pezas de *Sargadelos* (Sala B) e unha mostra de gravados de *Goya* (Sala A), completan a oferta.

Eugenio Granell

Inventario do planeta

Mostra retrospectiva do grande pintor surrealista e escritor galego Eugenio Granell. Aberta até o 19 de Febreiro no Pazo de Bendaña en Compostela, con pezas de museus e coleccións privadas de todas as etapas do artista. Abre de 10 a 13 h., e de 16 a 20 h., agás Martes que pecha.

Félix González-Torres

Obra da última década en distintos formatos. Desde fotos do nazi Klaus Barbie ou Kurt Waldheim recibindo comisión do Papa, a valos de publicidade contra a discriminación sexual. Abre até o 3 de Marzo no Centro Galego de Arte Contemporánea en Santiago.

Colección Laxeiro

A Casa das Artes de Vigo, garda a colección Laxeiro do concello. Unha morea de obras de várias épocas do grande pintor. Pódese visitar de Luns a Venres de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h.♦

Cinema

Sabotaxe

Rodada en 1936 por Alfred Hitchcock, pasada no Cineclub Lumière en versión orixinal subtitulada en castellano, o Mércores 14 ás 20,30 h., no Auditorio do Concello de Vigo. Diante da película pódese ver o curto *Hotel Oasis* (29') de Juan Calvo. Entrada 300 pts.

Pegadas de luz

O Centro Galego de Artes da Imaxe (Durán Loriga, 10. A Coruña) celebra o centenario do cinema cunha serie de filmes españoles realizados desde os anos 30 até a actualidade, que proxecta por orde cronolóxica. Os más próximos son *Ceo negro* (1951) de Manuel Mur Oti, para o Martes 13, e *Surcos* (1951) de José Antonio Nieves Conde, o Martes 20. As sesións comezan ás 20,15 h. e custan 200 pts., 100 pts. con Camé Xove.

Pulp Fiction

O Cine club Pontevedra escolleu *Pulp fiction* de Quentin Tarantino para a sesión encadrada no ciclo *Cinema de actualidade* do Mércores 14 (hai dous pases ás 19,15 e ás 22,15 h.) na sala de Caja Madrid.

500 anos de universidade e 100 de cinema

Este ciclo da Universidade de Santiago ofrecece varios filmes para o mes de Febreiro na sala 1 dos cines Valle Inclán de Compostela. Luns 12: *Histórias de Filadelfia* (1940) de George Cukor. Martes 13: *Belísima* (1951) de Visconti. Mércores 14: *Por qué no?* (1977) de Serreau. Xoves 15: *As irmás alemanas* (1981) de M. von Trotta. Venres 16: *Qiu Ju, unha muller china* (1992) de Z. Yimou. Todos os pases son en versión orixinal subtitulada en castellano ás 18 e ás 22,30 h.

Fernando Rey e Luis Buñuel.

Ai che ven o abrete

O filme de Luis Buñuel (*Cela s'apelle l'Aurore*. França-Italia. 1955. B/N. 104') pódese ver o Xoves 15 de Febreiro ás 20,30 e ás 23 h. na Casa da Cultura de Ourense. Organiza o Cine club Padre Feijoo.♦

Relacións

■ Desexaría intercambiar correspondencia para facer amigos e obter axuda humanitaria. Escreber a: Jorge Armas Carballo. Apartado 5316. Camariñas 3. 30300 Cuba.

■ Desexaría intercambiar correspondencia para facer amigos e obter axuda humanitaria. Nancy Alvarez Cruz. Jaime 53 E. Avellaneda y San Fernando. Camariñas - 1. 30100 Cuba.

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera conhecer moza de 20 a 32 anos que se sinta soa coma min. Chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escrever a Alberto Seoane Abucide. La Economía, 17-4º Izq. 48902 Baracaldo (Biscaia). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Góstame sair cos amigos, pasalo ben, os rallos, etc. Ten 28 anos. Escrebede a: Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña.

■ Chamo-me Mayra Maydell Bourrancandy e gostaría intercambiar correspondencia para facer amigos e amigas. Apart. 3057. Habana 3. 10300 Cuba.♦

rio das Tradivarius. Actuan o Venres 16 ás 11,30 da noite no Café Liceum do Porriño.

Misia Este Sábado, 10 de Febreiro, ás 10,30 da noite no Centro cultural Caixavigo, a cantante portuguesa apresenta o seu traballo *Tanto más tanto menos*.

Rebelde Rojito Actua cos Amarcord o Sábado 10 ás 10,30 da noite na Planta Baixa de Vigo.

Hermanas Sister

Rock madrileño no Iguana de Vigo, o Sábado 10 de Febreiro.

Orquestra de Cámara Bach Ekaterinburg

O Martes 13 no Centro Cultural Caixavigo, e o Mércores 14 no Auditorio de Galiza. Dirixe Samuel Friedmann, con Emil Klein no violoncelo.

Sinfónica de Galiza

Venres 9 de Febreiro no Centro cultural Caixavigo. Dirixe Víctor Pablo Pérez con Frank Peter Zimmermann solista no violino.

Radio Tarifa

Ritmos africanos e andaluces basean o repertorio de Radio Tarifa. Actua o Xoves 9 ás 9 da noite no Pácio de Congresos de Santiago, e o Venres 9 ás 9 da noite no Auditorio Gustavo Freire de Lugo.♦

As peregrinacións á vista

■ MANUEL VILAR

O fenómeno das peregrinacións non é só algo centrado na ruta Xacobeira, nem tan sequera é exclusivo da relixión católica, nem das grandes relixións como a musulmana ou a budista, senón que é un fenómeno universal. A peregrinación podemos definila, seguindo ao antropólogo Victor Turner, como unha viaxe a un centro relixioso motivada pola crenza de que alí se teñen producido milagres, prodúcese aínda e poden seguir producindose, polo que o visitante revive eses eventos. Sen embargo, para este estudo do tema, e influenciado polos seus estudos en África, a peregrinación é tamén un rito de paso que ten un carácter iniciático, cousa non moi dada de afirmar no noso contexto.

Mais o que si é claro é que as peregrinacións forman parte do mapa europeo e ao fundirse con aspectos concretos das culturas occidentais adquiriron, nesta parte do continente, unha peculiaridade propia, caso do noso país, no que o importante non é peregrinar a Compostela senón a outros santuarios.

Debemos contextualizar historicamente as peregrinacións en dous tipos: as medievais, nas que se inclue o fenómeno Xacobeo, e as peregrinacións xurdidas despois da contrarreforma. Pero, pola forma, as peregrinacións poden ser de larga distancia ou de menor distancia. Hoxe as peregrinacións a larga distancia poderiamos calificar como unha espécie de turismo relixioso.

A idea dun museo que recolla en Santiago toda a cultura que xurdii en torno ao fenómeno das peregrinacións nace xa no lonxano ano de 1951, pero non se concretaria definitivamente até 1965 en que, por mor dun *ano santo*, abre as portas para amosar temporalmente algunas pezas referentes a este fenómeno. Desde aquela as portas estiveron pechadas para o público trinta e un anos. Agora vólvense a abrir pensando que non vai ser temporalmente, pero algúns dos seus funcionarios tiveron que asistir a inauguración en calidade xa de xubilados.

Durante todos esos anos houbo diferentes proxectos e diferentes intentos de abrirlo. Nos anos oitenta baixo a dirección de Paloma Acuña levouse a cabo o proxecto máis serio, pero tamén quizais o menos dadeado de levar adiante, xa que se baseaba en pezas que podían ilustrar o proxecto, pero que o Museo non tiña, e que podían vir de fora, pero non viñeron. Estos intentos chocaban coas pretensiones do ministerio español de cultura que non via rendabel o abrir outro museo na perifería, cando estaba a pechar museos por aí

A. PANARO

adiante. Houbo que esperar ao ano pasado no que o museo foi transferido definitivamente a Xunta e o proxecto museístico empezou a callar definitivamente, tanto que xa se pensou en inaugurar a finais desse ano. Non se fixo porque tivo prioridade o museo de Belas Artes da Coruña e inaugurar dous museos nun mes non é politicamente rendabel, houbo que agardar a agora, en plena pre-campaña eleitoral.

Esta inauguración un pouco precipitada, e que se nota nos errores dos trípticos que se fixeron para explicar o Museo e que non houbo tempo a corregir, non resta importancia ao proxecto museístico, só dúbidas ao respecto de se a Xunta vai ou non permitir a creación dunha equipa estable que leva adiante este proxecto ou se esta vai a seguir no aire coa inestabilidade de contar tan só con bolseiros e xente con contratos temporais.

Pero antes de falar do proxecto museístico en si debemos dizer que a creación primeiro deste museo permitiu a recuperación dun edificio único na cidade de Santiago, un edificio de arquitectura gótica e de carácter civil nunha cidade absolutamente dominada pola arquitectura románica e barroca de carácter eclesiástico. Agora a apertura deste museo permítenos coñecer este singular edificio e con vistas inéditas sobre unha parte do casco histórico, permítenos a recuperación dun patio interior até o de agora pechado e polo que os deseñadores deste proxecto fan sair aos visitantes. Outra das ventaxas é que por fin podemos contemplar uns fondos e pezas que estiveron anos e anos gardadas en caixas e lonxe das miradas dos espectadores.

Pero este centro non conta cuns grandes fondos museísticos, ainda que si con algúns pezas emblemáticas como a moeda atopada en Adro Vello na que hai unha representación da traslación do corpo do apóstolo Santiago, as pezas procedentes do antigo claustro da catedral, restos do antigo coro ou material arqueolóxico procedente de Iria. Baseándose nestas carencias o proxecto museístico centrouse en explicar un xeito moi didáctico o fenómeno das peregrinacións tendo en conta os fondos existentes e suplindo as lagoas con material gráfico. O resultado é un proxecto agradabel, fácil de entender e lixeiro de ver, cousas que sempre se agradecen. Sen embargo o proxecto ten algunas carencias: non explica ben, quizais por falta de medios e por non cansar ao público xa na primeira sala, o fenómeno universal das peregrinacións en si; logo centrarse exclusivamente no fenómeno Xacobeo deixando totalmente á marxe toda a cultura que se xerou neste país en torno aos santuarios, moitos dos cales son más importantes para os propios galegos que Santiago. Pero dentro do próprio fenómeno Xacobeo non está ben explicado o que sería a vida cotidiana do peregrino, os motivos polos que un se decide a andar tan longo camiño, as incidencias neste, etc. Tampouco están moi representados os oficios que foron medrando nesta cidade para satisfacer certas necesidades dos peregrinos. Tan só dous teñen aquí unha certa presenza: os acibecheiros e os gravadores.

Agora é de agardar que pezas que están noutros sitios e que non se sabía moi ben onde expoñelas teñan neste Museo un espazo propicio para ser mostradas.♦

TRES EN RAIA

Samper/Botín

■ X. ENRIQUE ACUÑA

A liberdade de circulación monetaria dos narcos ten a sua expresión máxima en Colónbia. Os cartels de Cali ou Medellín entronizan e elixen presidentes desde hai moitos anos contribuindo á sacralización da democracia. Aportan os fondos á loita eleitoral, elixen candidatos a capricho e pasan a cotizar ao alza na bolsa parlamentar.

Ernesto Samper era o home deles. Un demócrata, presidente dun país democrático que circulaba sen turbulencias polo democraciometro occidental nun exercicio infame de aparências.

Os seus veciños ricos do Norte acoden ás grandes corporacións industriais para sufragaren uns comicios nos que os representantes do povo son eleitos con mínima participación e o presidente, nunha campaña só apta para multimillónarios, expreme o seu trunfo de menos da metade do eleitorado real.

Da falsificada historia da II Restauración española insiste, pesadamente, no seu proceso lexitimador e mesmo da sua exemplariedade.

O caso é que Suárez gañou sobradamente as eleccións aproveitando ao máximo o Estado, a banca autóctona, os diñeiros saudis e unha omnipotente e única televisión que el coñecía sobrado. Flamante exercicio de *príncipe* que as páxinas planas dos libros de texto e da literatura fascicular cuspen á memoria e a intelixencia imitando o estilo crónico de Ricardo de La Cierva.

Anasagasti non ten as facturas, non falta que fan. Se Botín non pagou o recente congreso do PP é como se o pagase. E pagarán máis se for preciso. Xa o fixera Juan March na República á procura de réditos posteriores e agora tamén os agardan. A UCD tiña só unha televisión e hoxe, a direita, ten case media dúzia. É o torrente totalizador do mercado, a leitura omnívora da contenda eleitoral polo que todo vale para acadar o poder, todo.

E se non lles chega virán coas rebaiñas. Avísao o mandamais do Bundesbank; os partidos e as suas iniciativas deben de estar baixo o control dos sistemas financeiros. Non o estaban?♦

VOLVER AO REGO

Suárez, din as crónicas da transición, "legalizou o PC, para que a democracia fose completa". Por iso non escollerón de presidente a Fraga que se viña preparando para o posto desde moitos anos atrás.

Fraga defraudou aos empresarios máis lúcidos. A sua Alianza Popular abstívose no referendo da constitución, puxo pegas ao título VIII (o das autonomías) e non asinou o programa político dos Pactos de Moncloa. O seu era un franquismo mal maquillado, unha democracia á medianas. Custoule caro. O rei, a banca e todos os demás, preferiron ao case desconocido Adolfo Suárez.

Ao de Vilalba quedoule a travesía do deserto e o cementerio de elefantes de San Caetano. Alí, xunto con Romay, agarda polos cazadores que asexan o seu último alento para lle roubar os dentes de marfil.♦

MINHÓ EXPRESSO

VIAGENS SAÍDA DO OPORTO

OFERTA en VOOS

— IDA E VOLTA —

BUENOS AIRES	112.000 Pta.
SANTIAGO DE CHILE	115.000 Pta.
RIO / SÃO PAULO	102.000 Pta.
NEW YORK	72.000 Pta.
TORONTO	72.900 Pta.
FRANKFURT	55.500 Pta.
AMSTERDAM	56.000 Pta.
LONDRES	36.000 Pta.
PARIS	29.000 Pta.

—SÓ IDA—

MILAN	56.000 Pta.
XENEZBRA	42.500 Pta.
OSLO	76.700 Pta.

ALGARVE

Sol - Praia - Vacaciones en

SEMANA SANTA

APARTAMENTO 4 PERSOAS

3.500 PTA / NOITE

CHALET 4 PERSOAS

7.000 PTA / NOITE

PRAZAS LIMITADAS

FAGA A SUA RESERVA CON ANTELACIÓN

Transporte ao Aeroporto. Tamén para viaxes a Londres e Amsterdam
TEFL. (07 - 35151) 82 48 93 - FAX 23 798 — VALENÇA DO MINHO